

NARODNE NOVINE

ŽUPANIJE ZAPADNOHERCEGOVAČKE
SLUŽBENO GLASILO

GODIŠTE XVII, BROJ 12. ŠIROKI BRIJEG 9. SRPNJA 2012.

— P R E G L E D S A D R Ź A J A —

**SKUPŠTINA ŽUPANIJE
ZAPADNOHERCEGOVAČKE**

- 191. ZAKON** o izmjenama i dopunama
Zakona o sigurnosti prometa na cestama
u Županiji Zapadnohercegovačkoj242
- 192. ODLUKU** o imenovanju
Županijskog pravobranitelja254
- 193. ODLUKU** o imenovanju zamjenika
Županijskog pravobranitelja255
- 194. ZAKLJUČAK** o prihvatanju Izvješća
o izvršavanju Proračuna Županije
Zapadnohercegovačke za razdoblje
od 01.01. do 31.12.2011. godine255
- 195. ZAKLJUČAK** o prihvatanju
Izvješća o radu Vlade Županije
Zapadnohercegovačke za 2011. godinu255

**MINISTARSTVO OBRAZOVANJA,
ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA**

- 196. PRAVILNIK** o kalendaru rada
prvog razreda osnovne škole
za školsku godinu 2012./2013.256
- 197. PRAVILNIK** o kalendaru
rada osnovnih škola za
školsku godinu 2012./2013.257
- 198. PRAVILNIK** o kalendaru
rada srednjih škola za
školsku godinu 2012./2013.259
- 199. ODLUKU** o donošenju Izvedbenog
skraćenog nastavnog plana
i programa na hrvatskome jeziku
za prvi razred devetogodišnje
osnovne škole u Bosni i Hercegovini
za Županiju Zapadnohercegovačku261

191

Na temelju članka 26. Ustava Županije Zapadnohercegovačke („Narodne Novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03 i 10/04) i članka 96. Poslovnika Skupštine Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 10/03), Skupština Županije Zapadnohercegovačke na 15. sjednici održanoj dana 29. lipnja 2012. godine donijela je

ZAKON

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SIGURNOSTI PROMETA NA CESTAMA U ŽUPANIJI ZAPADNOHERCEGOVAČKOJ

Članak 1.

U Zakonu o sigurnosti prometa na cestama u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, br. 13/08), u cijelom tekstu, u odgovarajućim padležima:

- a) riječi: „vozila na motorni pogon“ zamjenjuju se riječima: „motorna vozila“;
- b) riječi: „vozač instruktor“ zamjenjuju se riječima: „instruktor vožnje“;
- c) riječi: „bicikl s motorom“ zamjenjuju se riječju „moped“.

Članak 2.

U članku 2. iza stavka (1) dodaju se novi stavci (2), (3) i (4) koji glase:

“(2) Kontrolu i reguliranje prometa na cestama u Županiji Zapadnohercegovačkoj obavljaju policijski službenici Uprave policije Ministarstva unutarnjih poslova Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: policijski službenici).

(3) U blizini škole, preventivno reguliranje prometa mogu obavljati i školske prometne patrole, uz prisutnost policijskih službenika iz stavka (2) ovog članka.

(4) Bliže odredbe o načinu formiranja i radu školskih prometnih patrola propisuje Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: tijelo mjerodavno za obrazovanje).”

Članak 3.

U članku 5. iza stavka (1) dodaje se novi stavak (2) koji glasi:

(2) Radi zaštite života i zdravlja djece, škole, vrtići i druge ustanove u kojima se odvija odgojno - obrazovni rad s djecom, kroz nastavne planove i programe, organiziraju pripremu djece za sudjelovanje u prometu.

Članak 4.

U članku 8. stavku (1) na kraju teksta točka se zamjenjuje zarezom i dodaju se riječi: “ili radi održavanja športskih i drugih priredbi ili aktivnosti na cestama”.

Članak 5.

Članak 9 mijenja se i glasi:

Pojedini izrazi koji se rabe u ovom Zakonu imaju slijedeća značenja:

1) **autobus** je motorno vozilo namijenjeno za prijevoz osoba koje, osim sjedala za vozača, ima više od osam sjedala;

2) **autocesta** je javna cesta posebno izgrađena i namijenjena isključivo za promet motornih vozila, koja je kao autocesta označena propisanim prometnim znakom, koja ima dva fizički odvojena kolnička traka za promet iz suprotnih smjerova, s po najmanje dva prometna traka i trakom za zaustavljanje vozila u nuždi, bez križanja s poprečnim cestama i željezničkim ili tramvajskim prugama u istoj razini i u čiji se promet može uključiti, odnosno isključiti samo određenim i posebno izgrađenim priključnim javnim cestama na odgovarajući kolnički trak autoceste;

3) **bicikl** je vozilo koje ima najmanje dva kotača i koje se pokreće isključivo snagom vozača;

4) **biciklistička staza** je izgrađena prometna površina namijenjena za promet bicikala i mopeda, koja se proteže uzduž kolnika i koja je od njega odvojena i označena propisanim prometnim znakom;

5) **biciklistički trak** je dio kolnika namijenjen za promet bicikala i mopeda, koji se proteže duž kolnika i koji je označen uzdužnom crtom na kolniku;

6) **brza cesta** je javna cesta namijenjena za promet isključivo motornih vozila, s jednim ili dva razdvojena kolnička traka, koja ima sva raskrižja u dvije ili više razina s popriječenim cestama ili drugim prometnicima (željezničkim ili tramvajskim prugama), u pravilu, nema zaustavnih trakova i koja je kao takva označena propisanim prometnim znakom;

7) **Centralni registar** je evidencija o svim vozačima i vozilima;

8) **cesta** je svaka javna cesta i nerazvrstana cesta na kojoj se odvija promet;

9) **cesta rezervira za promet motornih vozila** je javna cesta kojom mogu prometovati samo motorna vozila i koja je kao takva označena propisanim prometnim znakom;

10) **četverocikl** je motorno vozilo na četiri kotača s masom neopterećenog vozila manjom od 400kg, bez mase baterije kod električnih vozila i čija najveća neto snaga motora ne prelazi 15kW;

11) **europsko izvješće o prometnoj nezgodi** je propisani obrazac koji sudionici u prometnoj nezgodi popunjavaju nakon prometne nezgode;

12) **instruktor vožnje** je osoba koja je stekla uvjete da izvodi osposobljavanje iz upravljanja motornim vozilom;

13) **ispitivač** je osoba koje je stekla uvjete da provodi ispitivanje iz poznavanja propisa o sigurnosti prometa na cestama ili iz upravljanja motornim vozilom;

14) **inozemna vozačka dozvola** je vozačka dozvola i međunarodna vozačka dozvola koju je izdalo mjerodavno tijelo strane države;

15) **javna cesta** je površina od općeg značenja za promet, koju svatko može koristiti određenim zakonom i koju je mjerodavno tijelo proglasilo javnom cestom, kao i ulice u naselju;

16) **kolona** je niz od najmanje tri vozila (osim bicikla, traktora, radnog stroja i zaprežnog vozila) koja su zaustavljena na cesti ili se na bliskoj međusobnoj udaljenosti kreću istim prometnim trakom u istom smjeru, pri čemu su brzina kretanja vozila i postupanja vozača međusobno uvjetovani i između kojih bez ometanja ne može ući drugo vozilo;

17) **kolnik** je dio površine ceste namijenjen prvenstveno za promet vozila;

18) **kolnički trak** je uzdužni dio kolnika namijenjen za promet vozila u jednom smjeru s jednom ili više prometnih trakova;

19) **kontrolor tehničke ispravnosti** je osoba koja je stekla uvjete da na stanici tehničkog pregleda obavlja kontrolu tehničke ispravnosti vozila;

20) **laka prikolica** je priključno vozilo čija najveća dopuštena masa nije veća od 750 kg;

21) **laki četverocikl** je motorno vozilo s četiri kotača i s masom neopterećenog vozila manjom od 350 kg, bez mase baterije kod električnih vozila, čija najveća brzina nije veća od 45km/h i čiji radni obujam nije veći od 50 cm³ ili čija najveća snaga nije veća od 4kW kod ostalih motora, ili čija najveća trajna snaga nije veća od 4kW kod elektromotora;

22) **laki motocikl** je motorno vozilo s dva kotača ili s tri asimetrično postavljena kotača (s bočnom prikolicom), čiji je radni obujam motora veći od 50 cm³ i ne prelazi 125 cm³, a snaga motora ne prelazi 11 kW i koji na ravnoj cesti može razviti brzinu veću od 45km/h;

23) **licencija** je javna isprava koju je izdalo mjerodavno tijelo i kojom se dokazuje ispunjavanje propisanih uvjeta i izučenost za obavljanje određenih poslova iz oblasti sigurnosti prometa;

24) **lokalna cesta** je javna cesta koja povezuje naselja na teritoriji općine ili koja je od značenja za promet na teritoriju općine;

25) **magistralna cesta** je javna cesta koja povezuje veće gradove i važnija gospodarska područja u Bosni i Hercegovini i koja se nadovezuje na mrežu odgovarajuće kategorije cesta sa susjednim državama;

26) **manja materijalna šteta** je šteta u prometnoj nezgodi nastala na vozilu na kojem nisu oštećeni vitalni dijelovi i sklopovi i koje se može samostalno kretati na cesti;

27) **masa vozila** je masa praznog vozila s punim spremnikom goriva i priborom i opremom predviđenim za vozilo;

28) **međunarodna vozačka dozvola** je javna isprava koju izdaje ovlaštena organizacija na temelju nacionalne vozačke dozvole te države;

29) **mijenjanje prometnog traka** je prelaženje vozilom iz jednog u drugi prometni trak za promet u istom smjeru radi prestrojavanja ili dopuštenog bržeg kretanja;

30) **mimoilaženje** je prolaženje vozilom pokraj drugoga vozila koje se istim kolnikom kreće iz suprotnog smjera;

31) **moped** je motorno vozilo s dva kotača čiji radni obujam motora nije veći od 50 cm³, a snaga kod električnih motora ne prelazi 4kW, ili na tri kotača, čiji radni obujam motora nije veća od 50 cm³, ili snaga motora kod motora s unutarnjim izgaranjem i električnih motora nije veća od 4kW, i koje na ravnoj cesti ne može razviti brzinu veću od 45km/h;

32) **motocikl** je motorno vozilo s dva kotača ili s tri asimetrično postavljena kotača (s bočnom prikolicom), čiji je radni obujam motora od 125 cm³ i koje na ravnoj cesti može razviti brzinu veću od 45km/h;

33) **motokultivator** je motorno vozilo s jednom ili dvije osovine i pogonskim motorom do 12 kW, konstruirano da vuče, potiskuje ili nosi oruđa za razne poljoprivredne radove;

34) **motorno vozilo** je vozilo koje se pokreće snagom vlastitog motora i koje je prvenstveno namijenjeno za cestovni prijevoz osoba ili tereta, ili za vuču priključnog vozila, osim vozila koja se kreću po tračnicama i pomoćnih pješačkih sredstava;

35) **najveća dopuštena masa** je masa vozila zajedno s njegovom nosivošću;

36) **naselje** je prostor na kojem se redovi ili skupine zgrada nalaze s jedne ili s obje strana ceste, dajući mu izgled ulice i čije granice određuje mjerodavno tijelo za upravljanje cestama prometnim znakovima za označavanje naseljenih mjesta;

37) **nerazvrstana cesta** je površina koja se koristi za promet prema bilo kojoj osnovi i koja je dostupna većem broju raznih korisnika (seoskih, poljskih i šumskih putevi, putevi na nasipima za obranu od poplava, prostori oko benzinskih crpki, parkirališta i sl.);

38) **nosivost** je dozvoljena masa do koje se vozilo smije opteretiti prema deklaraciji proizvođača vozila;

39) **obilaženje** je prolaženje vozilom pokraj zaustavljenog ili parkiranog vozila ili drugoga objekta koji se nalazi na prometnom traku kojim se vozilo kreće;

40) **obilježeni pješački prijelaz** je dio površine kolnika namijenjen za prelaženje pješaka preko kolnika, obilježen znakom na kolniku i odgovarajućim prometnim znakom;

41) **oldtimer** je motorno vozilo proizvedeno prije 30 i više godina, koje je radi njegovanja povijesnih naslijeđa i tehničke kulture sačuvano ili ponovno sastavljeno u izvornom obliku;

42) **osovinsko opterećenje** je dio ukupne mase vozila koja se preko osovine vozila prenosi na vodoravnu podlogu u stanju mirovanja vozila;

43) **parkiranje vozila** je prekid kretanja vozila dulji od pet minuta, osim prekida koji se čini da bi se postupilo po znaku ili pravilu kojim se regulira promet;

44) **pješačka zona** je uređena prometna površina namijenjena za kretanje pješaka u kojoj je dopušteno kretanje motornih vozila s posebnim odobrenjem;

45) **pješački otok** je uzdignuta li na drugi način

obilježena površina koja se nalazi na kolniku i koja je određena za privremeno zadržavanje pješaka koji prelaze preko kolnika ili ulaze u vozilo i izlaze iz vozila javnog prometa;

46) **pješak** je osoba koja sudjeluje u prometu, a ne upravlja vozilom, niti se prevozi u vozilu ili na vozilu, osoba koja vlastitom snagom gura ili vuče vozilo, ručna kolica, dječje prijevozno sredstvo, bicikl, motocikl ili pokretna kolica za nemoćne osobe, osoba u pokretnom stolcu za nemoćne osobe, koju pokreće vlastitom snagom ili snagom motora, ako se pri tome kreće brzinom čovječjega hoda, kao i osoba koja klizi klizaljicama, skijama saonicama ili se vozi na koturaljkama;

47) **pločnik** je posebno uređena prometna površina namijenjena za kretanje pješaka koja nije u istoj ravnini s kolnikom ceste ili je od kolnika odvojena na drugi način;

48) **polukružno okretanje** je okretanje vozila za 180 stupnjeva, u odnosu na dotadašnji smjer kretanja, radi uključenja u suprotni tok prometa;

49) **poluprikolica** je priključno vozilo bez prednje osovine, konstruirano tako da se svojim prednjim dijelom oslanja na vučno vozilo;

50) **predavač** je osoba koja je stekla uvjete da izvodi osposobljavanje iz poznavanja propisa o sigurnosti cestovnog prometa;

51) **prometna dozvola** je javna isprava koju je izdalo mjerodavno tijelo i kojom se dokazuje vlasništvo i razdoblje važenja registracije određenog vozila, njegove tehničke i druge osobine i karakteristike;

52) **potvrda o registraciji** je javna isprava koju za registrirano vozilo izdaje mjerodavno tijelo;

53) **potvrda o vlasništvu vozila** je javna isprava koju je izdalo mjerodavno tijelo i kojom se dokazuje vlasništvo nad odrađenim vozilom, njegove tehničke i druge karakteristike;

54) **posebni objekt na cesti** je oprema na cesti postavljena radi smanjenja brzine kretanja vozila na mjestima gdje je posebno ugrožena sigurnost sudionika u prometu;

55) **preglednost** podrazumijeva prostor što ga sudionik u cestovnom prometu može vidjeti s mjesta na kojem se nalazi;

56) **pretjecanje** je prolaženje vozilom pored drugog vozila koje se kreće u istom prometnom traku i u istom smjeru;

57) **prestrojavanje** je zauzimanje takvog položaja vozilom na prometnom traku i na takvoj udaljenosti od raskrižja ili drugog mjesta na cesti iz kojega se na siguran način može izvesti sljedeća dopuštena radnja vozilom (skretanjem, okretanjem, zaustavljanjem i sl.);

58) **priključno vozilo** je vozilo namijenjeno da bude vučeno vozilom na motorni pogon, bilo da je konstruirano kao prikolica ili kao poluprikolica;

59) **priključak za izvođenje radova** je izmjenjivo oruđe koje služi za izvođenje poljoprivrednih, šumskih ili drugih radova i koji se u svrhu izvođenja radova postavlja ili priključuje na motorno vozilo;

60) **priključno vozilo za traktor** je priključno vozilo namijenjeno da ga vuče isključivo traktor;

61) **prometna nezgoda** je događaj na cesti ili koji je započeo na cesti, u kojem je sudjelovalo najmanje jedno vozilo u pokretu i u kojem je jedna ili više osoba poginula ili ozlijeđena ili je nastala materijalna šteta;

62) **prometni trak** je označeni ili neoznačeni uzdužni dio kolnika čija je širina dovoljna za neometani promet jednog niza vozila;

63) **prometni trak za spora vozila** je uzdužni dio kolnika namijenjen za vozila koja sporom vožnjom smanjuju protočnost prometa;

64) **prometni trak za ubrzavanje** je dio kolnika namijenjen za uključivanje vozila u promet sa sporedne ceste, odnosno drugih prilaznih cesta i s objekata pokraj cesta;

65) **prometni trak za usporavanje** je dio kolnika namijenjen za isključivanje vozila iz prometa na cestama;

66) **prometni trak za zaustavljanje vozila u nuždi** je obilježeni uzdužni dio kolnika na autocestama i na određenim mjestima na cestama višega ranga, kao i u tunelima i galerijama, namijenjena za prinudno zaustavljanje vozila;

67) **prometni trak za vozila javnog gradskog prijevoza** je označeni uzdužni dio kolnika namijenjen za vozila javnog gradskog prijevoza putnika kada su u vozilu putnici;

68) **propuštanje vozila** je radnja koju je u određenim slučajevima vozač dužan izvršiti zaustavljanjem vozila, smanjivanjem brzine kretanja ili prekidanjem radnje koju izvodi vozilom, i to na način koji ne primorava vozača drugoga vozila da naglo mijenja smjer ili brzinu kretanja;

69) **putnički automobil** je motorno vozilo namijenjeno za prijevoz osoba koje, osim sjedala za vozača, ima najviše osam sjedala;

70) **radni stroj** je motorno vozilo namijenjeno za obavljanje određenih radova vlastitim uređajima i opremom, koje po konstrukcijskim osobinama ne može razviti brzinu veću do 30 km/h;

71) **raskrižje** površina na kojoj se križaju ili spajaju dvije ceste ili više cesta, kao i šira prometna površina koja nastaje križanjem, odnosno spajanjem cesta;

72) **razdaljina** je najkraća uzdužna udaljenost između najisturenijih točaka vozila ili osoba, odnosno drugih objekata;

73) **regionalna cesta** je javna cesta koja povezuje važnija gospodarska područja u bosni i Hercegovini i koja osigurava najracionalniju vezu između općina;

74) **sudionik u prometu** je osoba koja u prometu na cesti upravlja vozilom ili se nalazi u vozilu ili na vozilu, koja tjera, vodi ili jaše životinju koja se kreće po cesti, kao i pješak ili osoba koja svoje poslove i radne zadatke obavlja na cesti;

75) **sustav provjere sigurnosti** (RSI - *Road Safety Inspection*) je postupak neovisne provjere postojećih javnih cesta u pogledu sigurnosti;

76) **sustav revizije sigurnosti** (RSA - *Road Safety Audit*) je postupak neovisne revizije projekata izgradnje javnih cesta u pogledu sigurnosti;

77) **u suradnji s mjerodavnim tijelom** znači da je tijelo koje donosi podzakonski akt obvezno osiguralo sudjelovanje u izradbi ili davanju mišljenja mjerodavnim tijelu o podzakonskom aktu;

78) **skup vozila** čine motorno vozilo i priključna vozila koja u prometu na cestama sudjeluju kao cjelina;

79) **smanjena vidljivost** postoji kada, zbog nepovoljnih atmosferskih ili drugih prilika, vozač ne može jasno uočiti druge sudionike u prometu na udaljenosti od najmanje 200 m na cesti izvan naselja, odnosno od najmanje 100 m u naselju;

80) **stajalište** je dio površine ceste namijenjen za zaustavljanje autobusa, trolejbusa ili tramvaja radi ulaska i izlaska putnika i koje je označeno prometnim znakom;

81) **stanica tehničkog pregleda** je organizacija ovlaštena od mjerodavnog tijela za obavljanje poslova tehničkog pregleda vozila;

82) **svjetloodbojni prsluk** je odjevni predmet namijenjen lakšem uočavanju osoba koje se na javnoj cesti nalaze izvan vozila;

83) **stiker naljepnica** je dokaz o registriranju vozila;

84) **tračno vozilo** je vozilo posebno konstruirano i isključivo namijenjeno za vožnju po tračnicama;

85) **tahograf** je uređaj ugrađen u motorno vozilo koji bilježi elemente bitne za uporabu motornog vozila i/ili rada vozača;

86) **tijelo mjerodavno za** je tijelo mjerodavno za određene poslove, utvrđeno ustavima i zakonima županija, entiteta, Brčko Distrikta BiH i Bosne i Hercegovine;

87) **teglač** je motorno vozilo namijenjeno i opremljeno za vuču poluprikolice;

88) **teretno vozilo** je svako motorno vozilo koje je namijenjeno za prijevoz tereta;

89) **traktor** je motorno vozilo konstruirano da vuče, potiskuje ili nosi izmjenjiva oruđa, odnosno da služi za pogon takvih oruđa ili za vuču priključnih vozila;

90) **tramvaj** je vozilo na tračnicama s električnim pogonom namijenjeno za javni putnički prijevoz i koje je, radi napajanja motora električnom energijom, vezano za električni vod;

91) **trolejbus** je motorno vozilo namijenjeno za javni putnički prijevoz koje, osim sjedala za vozača, ima više od 8 sjedala koje radi napajanja motora električnom energijom, ima kontakt s električnim vodičem;

92) **tricikl** je motorno vozilo na tri kotača simetrično postavljena u odnosu na srednju uzdužnu os, s toplotnim motorom čiji je radni obujam veći od 50 cm³ ili čija je konstrukcijski najveća brzina veća od 45 km/h;

93) **turistički vlak** je skup vozila koji čine vučno vozilo i priključna vozila, namijenjeni za prijevoz putnika u parkovima, hotelsko-turističkim i sličnim naseljima, na površini na kojoj se ne odvija promet ili cesti na kojoj se promet odvija u turističke svrhe;

94) **ukupna masa** je masa vozila zajedno s masom

tereta koja se prevozi na vozilu, uključujući i masu osoba koja se nalaze u vozilu, kao i masu priključnog vozila s teretom ako je ono pridodano vozilu;

95) **ulica** je dio ceste u naseljenom mjestu s pločnikom i rubnjakom, pokraj koje se najmanje s jedne strane nalaze nizovi kuća ili skupine zgrada;

96) **vođitelj stanice tehničkog pregleda** je osoba koja je stekla uvjete da vodi stanicu za tehnički pregled vozila;

97) **vozač** je osoba koja na cesti upravlja vozilom;

98) **vozačka dozvola** je javna isprava koju je izdalo mjerodavno tijelo i kojom se dokazuje pravo upravljanja vozilom određene kategorije ili potkategorije;

99) **vozilo** je svako prijevozno sredstvo namijenjeno za kretanje cestom, osim pokretnih stolaca bez motora za nemoćne osobe i dječjih prijevoznih sredstava;

100) **zaprežno vozilo** je vozilo koje vuče upregnuta životinja;

101) **zaustavljanje vozila** je svaki prekid kretanja vozila na cesti u trajanju do 5 minuta, osim prekida koji se čini da bi se postupilo prema znaku ili pravilu kojim se regulira promet;

102) **zemljana cesta** je cesta bez izgrađenoga kolnika i kolničkog zastora, pa i kada na priključku na javnu cestu ima izgrađeni kolnik;

103) **zona smirenog prometa** je područje u naselju, označeno propisanim prometnim znakom, u kojem se vozila ne smiju kretati brzinom većom od brzine hoda pješaka zbog dopuštenog kretanja pješaka i dječje igre;

Članak 6.

U članku 11. iza stavka (1) dodaje se novi stavak (2) koji glasi:

“(2) Radi ispunjavanja zahtjeva sigurnosti prometa, mjerodavno tijelo za ceste dužno je projektiranje cesta podvrgnuti sustavu revizije sigurnosti (RSA), a postojeće ceste sustavu provjere sigurnosti (RSI)”.

Članak 7.

U članku 12. riječ “propisane” briše se i na kraju teksta točka se zamjenjuje zarezom i dodaju se riječi: “u skladu s odgovarajućim propisima”.

Članak 8.

Članak 27. mijenja se i glasi:

Vozač je dužan držati vozilo na takvom odstojanju i rastojanju od drugih vozila u prometu da s obzirom na brzinu kretanja vozila i druge okolnosti u prometu, ne izaziva opasnost i ne ometa druge sudionike u prometu;

Članak 9.

U članku 29. iza stavka (2) dodaju se novi stavci (3) i (4) koji glase:

(3) Osim vozila iz stavka (2) ovog članka, posebnim znakom mogu biti obilježena i vozila u kojima se, za vrijeme prevoženja, nalaze osobe sa stupnjem invaliditeta 100%.

(4) Na posebno označenim mjestima za parkiranje

vozila iz stavka (2) i (3) ovog članka može se samo parkirati vozilo obilježeno znakom iz stavka (2) i (3) ovog članka.

Članak 10.

U članku 34. stavak (2) iz riječi „opojnih sredstava“ stavlja se točka, a ostatak teksta se briše.

Iza stavka (2) dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

(3) U osobnom automobilu na sjedalu suvozača zabranjeno je prevoziti dijete mlađe od 12 godina;

Članak 11.

Iza članka 34. dodaje se novi članak 34a. koji glasi:

Članak 34a.

(1) Iznimno od članka 34. stavak (3) ovog Zakona, vozač u osobnom automobilu može prevoziti dijete mlađe od dvije godine na prednjem sjedištu vozila ako vozilo nema zračni jastuk za suvozača ili je i zračni jastuk za suvozača isključen i ako se dijete prevozi u sigurnosnoj sjedalici postavljenoj suprotno od smjera kretanja vozila, a koja je pričvršćena za sjedište pomoću sigurnosnog pojasa u tri točke vezivanja ili posebnim kopčama u vozilu. Dijete u sigurnosnoj sjedalici mora biti vezano.

(2) Vozač u osobnom automobilu na zadnjem sjedištu smije prevoziti dijete mlađe od pet godina samo kada je dijete ispravno vezano u sigurnosnom sjedištu koja je za sjedište pričvršćena pomoću sigurnosnog pojasa u tri točke vezivanja ili posebnim kopčama u vozilu.

(3) Vozač u osobnom automobilu smije prevoziti dijete starije od pet a mlađe od 12 godina na zadnjem sjedištu samo kada dijete sjedi na posebnom podmetaču prilagođenom njegovoj visini koji omogućava uporabu sigurnosnog pojasa i kada je ispravno vezano sigurnosnim pojasom, ili je ispravno vezano u sigurnosnom sjedištu koja je za sjedište pričvršćena pomoću sigurnosnog pojasa u tri točke vezivanja ili posebnim kopčama u vozilu.

Članak 12.

U članku 35. stavak (3) riječ „posebnim“ zamjenjuje se riječima: „posebno označenim“.

Članak 13.

U članku 36. stavak (3) riječi: „ili mirovanju“ brišu se.

Članak 14.

U članku 39. stavak (4) riječi: „3.500 kg“ zamjenjuju se riječima: „7.500 kg“.

Članak 15.

U članku 44. stav (1) riječi: „60 km/h“ zamjenjuju se riječima: „50 km/h“.

Članak 16.

U članku 46. stavak (1) točka 1) mijenja se i glasi:

“1) na 80 km/h - za autobuse i autobuse s lakom

prikolicom, kao i za teretna motorna vozila čija je najveća dozvoljena masa veća od 3.500 kg a manja od 7.500 kg;”.

U točki 4) iza riječi “stajanje” stavlja se zarez i dodaju se riječi: “i teretna motorna vozila koja vuku dva priključna vozila;”.

Iza točke 4) dodaje se nova točka 5) koja glasi:

5) na 40 km/h - motorno vozilo koje na putu vuče drugo neispravno motorno vozilo, kao i za traktore;

U dosadašnjoj točki 5), koja postaje točka 6), na kraju teksta dodaju se riječi: “koji vuku priključno vozilo”.

U dosadašnjoj točki 6), koja postaje točka 7) riječi: “laki motocikl” zamjenjuju se riječju “moped”.

Iza dosadašnje točke 6) koja postaje točka 7) dodaje se nova točka 8) koja glasi:

8) na 20 km/h - za turistički vlak i radni stroj;

Iza stavka (1) dodaje se novi stavak (2) koji glasi:

(2) Izuzetno od odredbi iz stavka (1) ovog članka, kada se kreću autocestom, brzina kretanja za autobuse ograničava se na 100km/h.

Dosadašnji stavak (2) i (3) postaju stavci (3) i (4).

U dosadašnjem stavku (3) koji postaje stavak (4) riječi: “žute boje” zamjenjuju se riječima: “bijeke boje”.

Članak 17.

U članku 49. stavak (5) mijenja se i glasi:

(5) Vozač koji pri skretanju vozila presijeca biciklističku stazu ili trak koji se pruža uz duž kolnika kojim se kreće dužan je propustiti bicikl i moped koji se kreću biciklističkom stazom ili trakom u istom ili suprotnom smjeru.

Članak 18.

U članku 51. stavak (3) na kraju teksta točka se zamjenjuje zarezom, i dodaju se riječi: “i da uređaj za davanje svjetlosnih znakova nije u funkciji reguliranja prometa”.

Članak 19.

U članku 61. iza točke 5) dodaju se nove točke 6. i 7. koje glase:

6) prometnim trakom koji je namijenjen za zaustavljanje u nuždi;

7) neposredno ispred tunela i u tunelu koji po smjeru kretanja ima samo jedan prometni trak;

Članak 20.

U članku 62. stavak (1) mijenja se i glasi:

(1) Vozač koji pretječe dužan je držati vozilo na potrebnoj razdaljini i udaljenosti od vozila kojega pretječe, tako da ga ne ometa niti ugrožava u prometu.

Članak 21.

U članku 70. stavak (1) i (2) mijenjaju se i glase:

(1) Na javnoj cesti izvan naselja vozač je dužan, u slučaju potrebe za zaustavljanjem ili parkiranjem vozila, kada za to postoji mogućnost, zaustaviti ili parkirati vozilo izvan kolnika.

(2) Vozač koji je zbog neispravnosti na vozilu, prometne nezgode ili iz drugog opravdanog razloga prisiljen zaustaviti vozilo na kolniku, dužan je za vrijeme kretanja izvan vozila označiti se svjetloodbojnim prslukom i poduzeti sve mjere da zaustavljeno vozilo ne dovode u opasnost druga vozila i da ga čin prije ukloni s kolnika.

Članak 22.

U članku 71. stavak (1) iza riječi: "parkira vozilo na javnoj cesti" dodaju se riječi: "gdje je ta radnja dozvoljena".

Članak 23.

U članku 73. točka 10) iza riječi osobe s invaliditetom dodaju se riječi: ako vozilo nije obilježeno znakom iz članka 29. stavka (3) i (4) ovog Zakona;

Točka 11) briše se.

Članak 24.

U članku 74. iza točke 4) dodaje se nova točka 5) koja glasi:

5) na kolniku s dvije prometne trake gdje se promet odvija u oba smjera.

Članak 25.

U članku 76. stavak (3) na kraju teksta briše se točka i dodaju se riječi: "ili vozač vozila".

Članak 26.

U članku 77. stavak (1) točka 1) iza riječi "članka" dodaju se riječi: "70. stavak (2) i članka 73 ovog Zakona".

U stavku (2) riječi: "dovoljnoj udaljenosti koja" zamjenjuju se riječima: "dovoljnoj razdaljini", a iza riječi: "50 m" dodaju se riječi: "a u naselju 10 m".

Članak 27.

U članku 81. iza stavka (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

(4) U prometu na javnoj cesti radnim strojem smiju se vući samo priključci za izvođenje radova.

Članak 28.

U članku 84. iza stavka (2) dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

(3) Za vrijeme vuče neispravnog vozila, na vozilima moraju biti uključeni uređaji za istovremeno paljenje svih pokazivača smjera;

Članak 29.

U članku 89. stavak (1) briše se.

Dosadašnji stavci (2), (3) i (4) postaju stavci (1), (2) i (3).

U dosadašnjem stavku (2) koji postaje stavak (1) na kraju teksta briše se točka i dodaju se riječi: "osim osobe koja upravlja vučenim vozilom".

U dosadašnjem stavku (4) koji postaje stavak (3)

riječi: "stavak (3)" zamjenjuju se riječima: "stavak (2)" a riječi: "i brzina kretanja ne smije biti veća od 40 km/h" brišu se.

Članak 30.

U članku 90. stavak (2) točka 1) riječi: "paran broj crvenih svjetala" zamjenjuju se riječima: "najmanje dva crvena svjetla".

Stavak (6) mijenja se i glasi:

(6) Na traktoru za vrijeme vožnje po javnom putu mora biti upaljeno žuto rotacijsko svjetlo.

Članak 31.

U članku 99. dodaje se novi stavak (2) koji glasi:

(2) Biciklom na javnoj cesti smije upravljati osoba koja je navršila 12 godina, a mopedom na javnoj cesti smije upravljati osoba koja je navršila 14 godina i posjeduje odgovarajući dokument o poznavanju propisa o sigurnosti prometa.

Članak 32.

Članak 101. mijenja se i glasi:

Članak 101.

Vozač bicikla, mopeda, lakog motocikla, motocikla, tricikla, lakog četverocikla ili četverocikla i osobe koje se prevoze tim vozilima moraju pravilno koristiti zaštitnu kacigu za vrijeme vožnje, a u periodu od prvog sumraka do potpunog svanuća, kao i danju u slučaju smanjene vidljivosti, vozač bicikla mora pravilno koristiti i svjetloodbojni prsluk.

Članak 33.

U članku 102. dodaje se novi stavak (1) koji glasi:

(1) Zaprežnim vozilom na javnoj cesti ima pravo upravljati osoba s najmanje navršenih 16 godina života.

Dosadašnji stavci (1), (2) i (3) postaju stavci (2), (3) i (4).

Iza dosadašnjeg stavka (3) koji postaje stavak (4) dodaju se novi stavci (5), (6), (7) i (8) koji glase:

(5) Vozač zaprežnog vozila mora voditi zapregu na nepreglednom i neosiguranom prijelazu ceste preko željezničke pruge, kao i pri uključivanju u promet s kolske ceste.

(6) Za zaprežno vozilo se, u prometu na cesti, sa zadnje desne strane može privezati jedno grlo stoke.

(7) Vozač zaprežnog vozila mora, dok vozi ili vodi zapregu, u periodu od prvog sumraka do potpunog svanuća, kao i danju u slučaju smanjene vidljivosti, nositi i svjetlo-odbojni prsluk.

(8) Zaprežna vozila koja se kreću jedno iza drugog moraju držati razmak najmanje 50m.

Članak 34.

U članku 103. dodaje se novi stavak (1) koji glasi:

(1) Gonič stoke, ako stoku goni javnom cestom, mora biti osoba s najmanje navršenih 16 godina života.

Dosadašnji stavci (1) i (2) postaju stavci (2) i (3).

Iza dosadašnjeg stavka (2) koji postaje stavak (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

(4) Stoka se na javnoj cesti smije goniti u grupama i na takvom razmaku između grupa da takvo kretanje bitno ne utiče na prohodnost ceste i sigurnost prometa koji se odvija tom cestom.

Članak 35.

U članku 106. stavak (1) mijenja se i glasi:

(1) Kad se pješak kreće kolnikom na javnoj cesti izvan naselja, dužan je kretati se uz lijevu ivicu kolnika u smjeru kretanja, a noću i danju u uvjetima smanjene vidljivosti mora biti osvijetljen ili označen svjetloodbojnim prslukom, a kretanje u grupi izvoditi krećući se jedan iza drugog.

Članak 36.

U članku 110. iza stavka (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

(4) U slučaju iz stavka (3) ovog članka na kolniku s dvije ili više prometnih traka za promet u istom smjeru, zabranjeno je obilaženje pored vozila koje je zaustavljeno ili usporava ispred pješačkog prijelaza da bi propustilo pješake.

Članak 37.

U članku 112. stavak (1) riječ "posebnim" briše se.

Članak 38.

U članu 113. stavak (1) riječi: "Državne granične službe" zamjenjuju se riječima: "Granične policije BiH".

Stavak (5) mijenja se i glasi:

(5) Uređaji za davanje posebnih svjetlosnih i zvučnih znakova ne smiju se ugrađivati osim na vozila iz stavka (1) ovog članka.

Članak 39.

U članku 114. stavak (1) riječi: "knjižicu vozila" zamjenjuju se riječima: "potvrdu o registraciji", a riječi:

"i tehničko-konstruktivske mogućnosti vozila" zamjenjuju se riječima: "utvrđene propisima ili prometnim znakom".

Članak 40.

U članku 115. iza stavka (5) dodaje se novi stavak (6) koji glasi:

(6) Teret u rasutom stanju, kada se prevozi na javnoj cesti, mora biti prekriven na odgovarajući način, tako da se spriječi rasipanje tereta.

Članak 41.

Iza odjeljka 22. iza članka 116. dodaje se novo odjeljak 23. koje glasi:

23. Prijevoz osoba vozilima.

Iza članka 116. dodaju se novi članci 116a. i 116b. koji glase:

Članak 116a.

(1) U motornom vozilu, odnosno na vozilu i priključnom

vozilu u prometu na cesti, osim u teretnom vozilu policije i oružanih snaga, dozvoljeno je prevoziti onoliko osoba koliko je označeno u potvrdi o registraciji, na mjestima koja su za to predviđena.

(2) Na teretnom vozilu u prostoru za smještaj tereta i priključnom vozilu koje vuče traktor može se prevoziti najviše pet osoba, a u tovarnom prostoru motokultivatora mogu se prevoziti najviše tri osobe, koje utovaruju ili istovaruju teret ili obavljaju poljoprivredne ili druge radove.

(3) Osobe iz stavka (2) ovog članka koja se prijevoze u tovarnom prostoru ne smiju stajati, sjediti na stranicama karoserije, na nestabilnom teretu ili teretu koji prelazi visinu tovarnog sanduka.

(4) U zatvorenom prostoru vozila koje se ne može iznutra otvoriti ne smiju se prevoziti osobe.

(5) Vozilima tijela za izvršenje kaznenih i prekršajnih sankcija smiju se prevoziti osobe i to samo za službene potrebe.

(6) U priključnom vozilu za stanovanje (kamp prikolica) ne smiju se prevoziti osobe.

(7) Vozač ne smije pokrenuti vozilo dok putnici sigurno ne uđu, odnosno izađu iz vozila i dok vrata ne budu zatvorena.

(8) Za vrijeme kretanja vozila ne smije se uskakati u vozilo, iskakati iz vozila, otvarati vrata, naginjati se izvan vozila, isturati dijelove tijela iz vozila i voziti se na vanjskim dijelovima vozila ili na traktorskim prikolicama.

(9) Izuzetno od stavka (8) ovog članka, na vanjskim dijelovima vozila i priključnog vozila mogu se voziti osobe koje obavljaju poslove svog radnog mjesta u svezi s namjenom vozila (na vozilima vatrogasne službe, komunalne službe, elektrodistribucije i drugih djelatnosti), dok su na dužnosti, ako je na tim vozilima ugrađena platforma za stajanje i držači.

Članak 116b.

(1) Vozač bicikla stariji od 18 godina može na biciklu prevoziti dijete do osam godina starosti ako je na biciklu ugrađeno posebno sjedište, prilagođeno veličini djeteta i čvrsto spojeno s biciklom.

(2) Dijete mlađe od 12 godina ne smije se prevoziti na mopedu, triciklu, motociklu i četvorociklu.

(3) U prostoru za smještaj tereta vozila iz članka 116a. stavka (2) ovog Zakona zabranjeno je prevoziti osobe mlađa od 15 godina".

Članak 42.

U članku 140. iza stavka (5) dodaje se novi stavak(6) koji glasi:

(6) Način i postupak uzimanja uzoraka na analizu radi utvrđivanja koncentracije alkohola ili opojnih sredstava u organizmu vršit će se sukladno pravilniku iz članka 159. stavka (6) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 48/10) .

Članak 43.

U članku 153. stavku (1) na kraju teksta točka se

zamjenjuje zarezom i dodaju riječi: "odgovarajuće kategorije".

Iza stavka (2) dodaju se novi stavci (3) i (4) koji glase:

(3) Kandidat za vozača motornih vozila može i prije položenog ispita za vozača upravljati motornim vozilom one kategorije za koju priprema ispit ako vozilom upravlja uz prisutnost instruktora vožnje.

(4) Izuzetno od odredbi stavka (1) ovog članka mopedom, traktorom, radnim strojem i motokultivatorom može upravljati i osoba koja posjeduje odgovarajući dokument o poznavanju propisa o sigurnosti prometa.

Dosadašnji stavci (3), (4) i (5) postaju stavci (5), (6) i (7).

Iza stavka (7) dodaje se stavak (8) koji glasi:

(8) Vozač je dužan, prije nego što počne upravljati vozilom, pobrinuti se za primjerenu sigurnosnu zaštitu djece mlađe od 12 godina, sukladno članku 34a.

Članak 44.

Članak 158. mijenja se i glasi:

Članak 158.

(1) Podučavanje kandidata za vozača motornih vozila provodi se prema propisima iz članka 177 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH ("Službeni Glasnik BiH", broj 48/10)

(2) Podučavanje kandidata za vozače iz teoretskog i praktičnog dijela obavljaju autoškole po ovlaštenju ministra tijela mjerodavnog za obrazovanje, nakon što se utvrdi da ispunjavaju uvjete određene zakonom i propisima donesenim na temelju zakona.

(3) Podučavanje kandidata za vozača motornih vozila iz prve pomoći obavlja Crveni križ.

(4) Podučavanje kandidata za vozača motornih vozila s tjelesnim invaliditetom mora se izvoditi na vozilu prilagođenog osobama s invaliditetom, koje mora atestirati ovlaštena institucija ili poduzeće.

(5) Motorno vozilo na kojem se kandidat za vozača motornih vozila osposobljava u praktičnom upravljanju motornim vozilom na cesti mora biti označeno posebnim pločicama.

(6) Pločice iz stavka (5) ovog članka imaju oblik kvadrata, plave su boje i na njima je bijelom bojom napisano latinično slovo L.

(7) Kontrolu provedbe propisa iz stavka (1) ovog članka provodi tijelo mjerodavno za obrazovanje, putem stručnog tijela.

(8) Subjekti iz stavka. (2) i (3) ovog članka dužni su tijelu iz stavka (7) ovog članka, prilikom kontrole, omogućiti pristup prostorijama i vozilima, uvid u tijek osposobljavanja i polaganja ispita za vozača motornih vozila, kao i uvid u sve dokumente kojima se dokazuje ispunjenost uvjeta za rad.

(9) Bliže odredbe o obavljanju kontrole iz stavka (7) ovoga članka pravilnikom propisuje tijelo mjerodavno za obrazovanje, sukladno općim načelima obavljanja kontrole propisanih podzakonskim aktom iz stavka.(10) i

(11) članka 177. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH

Članak 45.

Članak 159. mijenja se i glasi:

Članak 159.

(1) Pravo da podučava kandidata iz poznavanja propisa o sigurnosti prometa stječe osoba - diplomirani prometni inženjer cestovnog smjera i koja posjeduje licenciju predavača teoretske nastave.

(2) Pravo da ispituje kandidata iz područja propisa o sigurnosti prometa stječe osoba s licencijom ispitivača teoretskog dijela ispita.

(3) Pravo da ispituje kandidata iz praktičnog dijela stječe osoba s licencijom ispitivača iz upravljanja motornim vozilom.

(4) Pravo da ispituje kandidata iz prve pomoći stječe osoba s licencijom ispitivača iz poznavanja prve pomoći.

(5) Osobe iz stavka. (1), (2) i (3) ovog članka, osim dokaza o završenoj školskoj spremi, moraju imati i vozačku dozvolu.

(6) Podučavanje kandidata za vozača motornih vozila iz pružanja prve pomoći osobama ozlijeđenim u prometnoj nezgodi obavlja doktor medicine.

(7) Podučavanje kandidata za vozača motornih vozila u praktičnom upravljanju motornim vozilom obavlja instruktor vožnje.

(8) O uvjetima i načinu dobivanja licencije iz stavaka. (1), (2), (3) i (4) ovog članka uređuje se pravilnikom iz stavka (8) članka 178. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH

(9) Bliže odredbe o stjecanju zvanja instruktora vožnje motornih vozila uređuje se pravilnikom iz stavka (9) članka 178. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH

Članak 46.

Iza članka 159. dodaje se novi odjeljak 2b. koje glasi:

"2b. Potvrda o podučenosti".

Iza članka 159. dodaje se novi članak 159a. koji glasi:

Članak 159a.

Potvrde o uspješno završenoj obuci za vozača motornih vozila izdaju autoškole, obrazovne ustanove i Crveni križ.

Članak 47.

U nazivu odjeljka 3. riječi: "i provjera podučenosti" brišu se.

Članak 48.

U članku 160. dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

(4) Bliže odredbe o načinu i uvjetima organiziranja ispita za vozača motornih vozila uređuje se pravilnikom iz stavka (4) članka 179. Zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH.

Članak 49.

Članak 161. mijenja se i glasi:

Članak 161.

(1) Za vrijeme upravljanja motornim vozilom kandidat za vozača mora imati kod sebe uvjerenje da je tjelesno i duševno sposoban upravljati motornim vozilom, kao i uvjerenje o položenom ispitu iz poznavanja propisa o sigurnosti prometa na cestama za onu kategoriju za koju se obučava, i dužan ih je pokazati na zahtjev ovlaštene osobe.

(2) Za vrijeme podučavanja kandidata iz upravljanja motornim vozilom instruktor vožnje kod sebe mora imati: vozačku dozvolu, dozvolu instruktora vožnje i dnevnik rada instruktora vožnje i dužan ih je pokazati na zahtjev ovlaštene osobe.

Članak 50.

Članak 162. briše se.

Članak 51.

Članak 163. mijenja se i glasi:

Članak 163.

(1) Katalog testovnih pitanja izrađuje se sukladno stavku (1) članka 182. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH.

(2) Tijela mjerodavna za provođenje ispita dužna su formirati ispitne testove na osnovu pitanja iz kataloga iz stavka (1) ovog članka.

(3) Na ispitu za vozača motornih vozila povjerenstvo utvrđuje da li je kandidat u dovoljnoj mjeri osposobljen za sigurno upravljanje motornim vozilom određene kategorije prema propisanom programu iz članka 157. ovog zakona.

(4) Na ispitu za vozača motornih vozila kandidat za vozača ne smije se koristiti nedopuštenim sredstvima.

Članak 52.

Članak 164. mijenja se i glasi:

Članak 164.

(1) Tijelo mjerodavno za obrazovanje i dužno je organizirati kontinuirano usavršavanje osoba koje su uključene u proces osposobljavanja i provjere znanja kandidata za vozača motornih vozila.

(2) Tijelo iz stavka (1) ovog članka mogu poslove iz stavka (1) ovog člana prenijeti na odgovarajuću strukovnu organizaciju.

Članak 53.

U članku 165. stavak (1) točka 3) iza riječi "kategorije" dodaju se riječi: "ili potkategorije".

U stavku (2) na početku teksta, dodaju se riječi: "Pored uvjeta iz stavka (1) ovog članka".

Točke 3) i 4) mijenjaju se i glase:

3) kategorije C i CE pod uvjetom da posjeduje

vozačku dozvolu potkategorije C1 ili C1E najmanje jednu godinu;

4) kategorije D i DE i potkategorije D1 i D1E pod uvjetom da posjeduje vozačku dozvolu kategorije C ili CE najmanje dvije godine.

Članak 54.

U članku 166. stavak (5) riječ "do" mijenja se riječju "preko", a riječi: "i motorno vozilo B kategorije s prikolicom čija je najveća dozvoljena masa veća od 750 kg," brišu se.

U stavku (15) riječi: "a manje" zamjenjuju se riječima: "a ne više".

U stavku (19) iza riječi "BE" dodaju se riječi: "i C1E", i na kraju teksta dodaju se riječi: "i D1E".

U stavku (21) iza riječi "upravljati" dodaju se riječi: "mopedom, lakim četverociklom i motokultivatorom".

Članak 55.

U članku 167. stavku (8) slovo "C" briše se.

Stavak (10) briše se.

Članak 56.

U članku 176. točka 1) mijenja se i glasi:

1) vozači koji upravljaju motornim vozilima javnog prijevoza i vozači tramvaja - svake tri godine;

Iza točke 1) dodaje se nova točka 2) koja glasi:

2) instruktori vožnje - prilikom produljenja valjanosti dozvole instruktora vožnje;

Dosadašnje točke 2) i 3) postaju točke 3) i 4).

Članak 57.

U članku 177. stavku (2) riječi: "opravdano posumnja" zamjenjuju se riječju "utvrdi".

Stavak (4) mijenja se i glasi:

(4) Tijelo kod kojeg se vozač vodi u evidenciji Rješenjem ga upućuje na izvanredni liječnički pregled u zdravstvenu ustanovu koja je ovlaštena za obavljanje liječničkih pregleda i izdavanje liječničkih uvjerenja za vozače.

Iza stavka (4) dodaje se novi stavak (5) koji glasi:

(5) Vozač kojem je na izvanrednom liječničkom pregledu utvrđeno da je nesposoban upravljati određenom kategorijom vozila dužan je, nakon otklanjanja ustanovljene nesposobnosti, podvrgnuti se kontrolnom liječničkom pregledu u istoj zdravstvenoj instituciji iz stavka (4) ovoga članka i o tome dostaviti dokaz mjerodavnom tijelu koje je izdalo vozačku dozvolu.

Članak 58.

U članku 178. iza stavka (1) dodaje se novi stavak (2) koji i glasi:

(2) Bliže odredbe o zdravstvenim uvjetima koje moraju ispunjavati vozači motornih vozila kao i uvjete koje treba da ispunjavaju zdravstvene ustanove za obavljanje zdravstvenih pregleda kandidata za vozače motornih vozila, uređuje se pravilnikom iz članka 198 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama

sigurnosti prometa na cestama u BiH.

Članak 59.

U članku 179. stavak (2) mijenja se i glasi:

(2) Odmor iz stavka (1) ovog članka može se koristiti u dva dijela, i to prvi dio u trajanju od najmanje 15 minuta, nakon kojeg slijedi odmor od najmanje 30 minuta, a koji se koristi tijekom razdoblja vožnje iz stavka (1) ovog članka;

Iza stavka (3) dodaju se novi stavci (4), (5), (6) i (7) koji glase:

(4) Iznimno od stavka (3) ovog članka, dnevno vrijeme vožnje može se produljiti najviše do deset sati, ali ne više od dva puta tijekom tjedna, tako da prosječno tjedno radno vrijeme ne smije biti dulje od 48 sati.

(5) Tijekom vožnje, vozač mora posjedovati dokaze o evidenciji svog rada za taj dan i prethodnih 28 dana, uključujući i potvrdu o slobodnom vremenu.

(6) Vozila iz stavka (1) ovog članka moraju imati ugrađen tahograf..

(7) Nova vozila iz stavka (1) ovog članka, koja se prvi put registriraju moraju imati ugrađen digitalni tahograf.

Članak 60.

U članku 180. stavku (2) riječ "osam" zamjenjuje se riječju "devet".

Članak 61.

Članak 181. briše se.

Članak 62.

U članku 188. iza stavka (4) dodaje se novi stavak (5) koji glasi:

(5) Izuzetno od odredbi stavka (4) ovog članka, potvrda o registraciji se može izdati:

trajno za:

1) oldtajmere, vozila koja nisu prvenstveno namijenjena za sudjelovanje u prometu (motokultivator, traktor, radni stroj, pčelarsko vozilo, poljoprivredno vozilo i sl.) , mopede i lake četvorocikle.

2) s kraćim rokom važenja, koji ne može biti kraći od šest mjeseci, za sljedeće kategorije: motocikle, tricikle, četverocikle i lake motocikle;

Dosadašnji stavci (5) i (6) postaju stavci (6) i (7).

Članak 63.

U članku 198. stavku (1) iza riječi "vozila" stavlja se zarez i dodaju se riječi: nakon tehničkog pregleda, a prije prve registracije.

Stavak (3) briše se.

Članak 64.

U članku 199. iza stavka (2) dodaju se novi stavci (3) i (4) koji glase:

(3) Stanica tehničkog pregleda koja ima odobrenje za rad dužna je obavljati tehničke preglede sukladno važećim propisima kojima je uređeno ovo područje.

(4) Tijela iz stavka (2) ovog članka dužna su najmanje

četiri puta godišnje organizirati nadzor nad radom stanica za tehnički pregled vozila.

Dosadašnji stavak (3) postaje stavak (5).

Članak 65.

U članku 200. stavku (3) riječi: "ukoliko bi to izazvalo" zamjenjuju se riječima: "ako takva analiza ne bi izazvala".

Članak 66.

U članu 204. stavku (5) iza riječi: "upravlja vozilom duže od devet sati" stavlja se točka i ostatak teksta se briše.

Članak 67.

U članku 205. stavku (1) iza riječi: "prema odredbama" dodaju se riječi: "članka 214a.,".

U stavku (5) riječ "deset" zamjenjuje se riječju "sedam".

U stavku (8) broj "15" zamjenjuje se riječju "deset".

U stavku (10) broj "15" zamjenjuje se riječima: "najmanje deset".

Iza stavka (13) dodaju se novi stavci (14) i (15) koji glase:

(14) Mjerodavno tijelo iz stavka (5) ovog članka održavanje predavanja o posljedicama koje proizlaze iz nepoštovanja ili nepoznavanja propisa o sigurnosti prometa na cestama mogu prenijeti na odgovarajuću strukovnu organizaciju.

(15) Bliže odredbe o sadržaju programa i načinu održavanja predavanja o posljedicama koje proizlaze iz nepoštovanja ili nepoznavanja propisa o sigurnosti prometa na cestama i programu i načinu provjere poznavanja propisa o sigurnosti prometa na cestama uređuje se propisom iz stavka (15) članka 225. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH.

Članak 68.

U članku 206. stavku (1) iza riječi "pozvan" dodaju se riječi: "ili upućen".

U stavku (4) točka na kraju teksta se briše i dodaju se riječi: "uz predočavanje dokaza da je zadovoljio na provjeri poznavanja propisa o sigurnosti prometa na cestama".

Članak 69.

U članu 208. stavku (2) riječi: "knjižicu vozila" zamjenjuju se riječima: "potvrdu o registraciji".

Članak 70.

U članku 210. u cijelom tekstu riječi: "potvrda o vlasništvu" zamjenjuje se riječima: "potvrda o registraciji" u odgovarajućim padežima.

U stavku (1) na kraju teksta briše se točka i dodaju se riječi: "ili nema propisanu registarsku naljepnicu".

Članak 71.

U članku 211. stavku (2) riječi: "knjižicu vozila"

zamjenjuju se riječima: “potvrdu o registraciji”.

Stavak (3) mijenja se i glasi:

(3) Ako vozač, odnosno vlasnik vozila iz stavka (2) ovog članka ne preuzme privremeno oduzetu potvrdu o registraciji u roku od tri dana od dana oduzimanja, a potvrda o registraciji se ne vodi u evidenciji tijela čija je ovlaštena osoba potvrdu oduzela, potvrda će biti dostavljena mjerodavnom tijelu kod kojeg se vozilo vodi u evidenciji.

Iza stavka (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

(4) Vlasnik vozila ne plaća troškove izvanrednog tehničkog pregleda na koji ga je uputilo mjerodavno tijelo, ako se na pregledu utvrdi da je vozilo tehnički ispravno.

Članak 72.

U članku 212. stavku (1) iza točke 3) dodaje se nova točka 3a) koja glasi:

3a) ako postupi protivno odredbama članka 19. ovog Zakona;

Točka 6) briše se.

U stavku (2) iza riječi “poduzeću” stavlja se zarez, briše se riječ “ili”, i na kraju teksta briše se točka i dodaju riječi: “ili drugom tijelu”.

Članak 73.

U članku 213. stavku (1) iza točke 1) dodaje se nova točka 1a) koja glasi:

1a) proizvodi, prepravlja i pušta u promet vozilo protivno odredbama članka 35. stavak (1) ovog Zakona;

U točki 2) na kraju teksta dodaju se riječi: “i članka 82. ovog Zakona”;

U točki 12) riječi: “stavak (3)” brišu se.

U točki 15) iza riječi: “polu sata” dodaju se riječi: “ili kad tijekom 24 sata upravlja dulje od 9 sati” a riječi u zagradi: “stavak (1)” zamjenjuju se riječima: “stavka (1) i (3)”.

Točka 17) briše se.

U stavku (2) iza riječi “poduzeću” stavlja se zarez, briše se riječ “ili”, i na kraju teksta briše se točka i dodaju riječi: “ili drugom tijelu”.

Stavak (3) briše se.

Članak 74.

U članku 214. stavak (1) riječi: “400,00 KM” zamjenjuju se riječima: “500,00 KM”.

Točka 6) mijenja se i glasi:

6) postupi protivno odredbama članka 26. stavak (1) ovog Zakona;

U točki 8) riječi: “stavak (3)” mijenjaju se riječima: “stavak (4)”.

Iza točke 9) dodaje se nova točka 9a) koja glasi:

9a) naredi ili dozvoli, u pogledu smještaja tereta na vozilu ili u pogledu označavanja tereta, postupanje protivno odredbama članka 116. ovog Zakona.

Točka 15) mijenja se i glasi:

15) ako postupi protivno odredbama članka 143. stavak (1), članka 147. stavak (3), članka 148. stavak (1) i članka

150. stavak (1) ovog Zakona;

Iza točke 16) dodaje se nova točka 16a) koja glasi:

16a) ne podnese podatke o identitetu osobe kojoj je dao vozilo na upravljanje; (čl.153 st.(6).

U točki 17) broj “(164)” zamjenjuje se brojem “(158)”.

U točki 19) riječi: “zdravstvenog pregleda” zamjenjuju se riječima: “liječničkog uvjerenja”.

U točki 25) riječi: “prometne dozvole” zamjenjuju se riječima: “potvrde o registraciji”.

U točki 26) riječi: “članka 197.” zamjenjuju se riječima: “članaka. 197. i 199”.

U stavku (3) iza riječi “poduzeću” stavlja se zarez, briše se riječ “ili”, i na kraju teksta briše se točka i dodaju riječi: “ili drugom tijelu”.

Stavak (4) briše se.

Članak 75.

Iza članka 214. dodaje se novi članak 214a. koji glasi:

Članak 214a.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 400,00 KM do 1.000,00 KM kaznit će se za prekršaj:

1) osoba koja ometa promet, oštećuje ceste, objekte i opremu na cesti (članak 3. stavak (2);

2) osoba koja koristi prostor iznad kolnika, u visini od 4,5m do 7m, protivno odredbama članka 17. ovog Zakona;

3) osoba koja postupi protivno odredbama članka 19. ovog Zakona;

4) vozač koji upravlja ili počne upravljati vozilom u prometu na cesti ili instruktor vožnje dok osposobljava kandidata za vozača motornog vozila u praktičnom upravljanju vozilom, kod kojeg se utvrdi količina alkohola u krvi preko 2g/kg (članak 155. (2));

5) vozač koji se vozilom na cesti u naselju kreće brzinom koja je za više od 50 km/h veća od dozvoljene brzine (članka. 44. i 46. stavka (1) i (2)).

(2) Za prekršaje iz stavka (1) točki 4) i 5) ovog članka vozaču ili instruktoru vožnje uz kaznu će se izreći zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom u trajanju od dva mjeseca do šest mjeseci i dva kaznena boda.

(3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kojim je izazvana prometna nezgoda počinitelj će se kazniti novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 1.500,00 KM, a vozaču će se uz kaznu izreći zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom u trajanju od šest mjeseci.

Članak 76.

U članku 215. stavak (1) točka 2) riječi: “stavak (3)” brišu se.

U točki 3) iza riječi: “30 km/h “ dodaju se riječi: “do 50 km/h”.

Iza točke 14) dodaje se nova točka 14a) koja glasi:

14a) vozač koji počne pretjecanje neposredno ispred tunela i u tunelu koji po smjeru kretanja ima samo jednu

prometnu traku protivno odredbama članka 61. stavka (1) točke 7) ovog Zakona;

Iza točke 17) dodaje se nova točka 17a) koja glasi:

17a) vozač vozila koje prevozi opasne tvari, ako ne drži svoje vozilo na propisanom rastojanju od istog takvog vozila ispred sebe u skladu s člankom 97. stavak (3) ovog Zakona;

Iza točke 24) dodaje se nova točka 24a) koja glasi:

24a) vlasnik vozila koji ne dostavi podatke o identitetu osobe kojem je dao vozilo na upravljanje u skladu s člankom 153. stavkom (6) ovog Zakona;

U točki 23) riječ "premašuje" zamjenjuje se riječju "od" i na kraju teksta se dodaju riječi: "do 2g/kg".

U točki 25) riječi: "članak 166." zamjenjuje se riječima: "članak 168. stavak (2)".

Iza točke 25) dodaje se nova točka 25a) koja glasi:

25a) osoba koja upravlja motornim vozilom protivno odredbama članka 169. ovog Zakona;

U točki 29) riječi: "prometne dozvole" zamjenjuju se riječima: "potvrde o registraciji".

U stavku (3) iza riječi: "a vozaču" dodaju se riječi: "osim vozača iz stavka (1) točke 24) ovog članka".

U stavku (4) iza riječi: "vozaču ili instruktoru vožnje" dodaju se riječi: "osim vozača iz stavka (1) točke 24) ovog članka".

Članak 77.

U članku 216. stavak (1) točka 6) mijenja se i glasi:

6) vozač koji postupi protivno odredbama članka 39. stavak (4) ovog Zakona;

Iza točke 10) dodaje se nova točka 10a) koja glasi:

10a) osoba koje postupi protivno odredbama članka 79. stavak (2) ovog Zakona;

Točka 14) mijenja se i glasi:

14) gonič stoke koji postupi protivno odredbama članka 103. ovog Zakona;

U točki 18) riječi: "stavak (2) točka 1)" briše se.

Točka 24) briše se.

Iza točke 25) dodaje se nova točka 25a) koja glasi:

25a) kandidat za vozača i instruktor vožnje ako postupe protivno odredbama članka 161. ovog Zakona.

U točki 27) riječi: "stavak (4)" zamjenjuju se riječima: "stavak (5)".

Članak 78.

U članku 217. stavku (1) iza točke 1) dodaje se nova točka 1a) koja glasi:

1a) osoba koja postupi protivno odredbama članka 36. stavak (3) ovog Zakona;

U točki 10) iza riječi: "članak 90." dodaju se riječi: "stavaka (2), (3), (4) i (5)".

U točki 15) iza riječi "cesta" dodaju se riječi: "ne koriste svjetloodbojni prsluk ili".

Iza točke 20) dodaje se nova točka 20a) koja glasi:

20a) vozač koji upravlja ili počne upravljati vozilom u prometu na cesti ili instruktor vožnje dok podučava kandidata za vozača u praktičnom upravljanju vozilom

koj kod kojeg se utvrdi da količina alkohola u krvi prelazi 0,0g/kg do 0,3g/kg (članak 155. stavak (3));

Članak 79.

U članku 218. stavku (1) iza točke 7) dodaje se nova točka 7a) koja glasi:

7a) vozač koji se vozilom na cesti u naselju kreće brzinom koja je 10-20 km/h veća od dopuštene, odnosno vozač koji se vozilom na cesti van naselja kreće brzinom koja je od 20-30 km/h veća od dopuštene (članak 44. i članak 46. stavak. (1) i (2));

Iza točke 10) dodaje se nova točka 10a) koja glasi:

10a) vozač koji obavlja pretjecanje i obilaženje protivno odredbama članka 58. ovog Zakona;

U točki 13) iza riječi: "članak 70." dodaju se riječi: "stavak (1);

U točki 24) iza riječi "vožnje" dodaju se riječi: "a u periodu od prvog sumraka do potpunog svanuća, kao i danju u slučaju smanjene vidljivosti, i svjetloodbojni prsluk".

U točki 24) iza riječi: "na cesti" dodaju se riječi: "ili osobe koje ne ispunjava uvjete za upravljanje zaprežnim vozilom, ili osobe koje se na nepropisan način prevozi vozilom.

Točka 26) briše se.

Iza točke 34) dodaje se nova točka 35) koja glasi:

35) vozači vozila i osobe koje postupaju protivno odredbama članka 116a. i 116b. ovog Zakona.

Članak 80.

U članku 219. stavku (1) iza točke 1) dodaje se nova točka 1a) koja glasi:

1a) vozač koji u osobnom automobilu prevozi dijete suprotno odredbama članka 34a.

U članku 219. stavku (1) točka 20) mijenja se i glasi:

20) vozač koji neispravno vozilo vuče suprotno odredbama članka 88. ovog Zakona;

U točki 21) riječ "točka" mijenja se riječju "stavak" a na kraju teksta dodaju se riječi: "kao i vozač koji upravlja traktorom bez upaljenog žutog rotacijskog svjetla (članak 90. stavak (6))".

Točka 22) mijenja se i glasi:

22) gonič stoke koji stoku ne drži sukladno odredbama članka 103. stavaka (2) i (4) ovog Zakona;

U točki 27) riječi: "stavak (5)" zamjenjuju se riječima: "stavak (7)".

U točki 29) riječi: "članak 164. stavak (1)" zamjenjuju se riječima: "članak 158. stavak (5)".

U točki 32) riječi: "prometnu dozvolu" zamjenjuju se riječima: "potvrdu o registraciji".

Članak 81.

Iza članka 219. dodaje se novi članak 219a. koji glasi:

Članak 219a.

(1) Kada mjerodavno tijelo iz članka 158. stavak (7) ovog Zakona u obavljanju nadzora nad radom autoškola utvrdi da se autoškola u obavljanju svoje djelatnosti ne pridržava zakona ili da ne ispunjava propisane uvjete, tijelo mjerodavno za obrazovanje će rješenjem odrediti da se utvrđeni nedostaci otklone i zabraniti će obavljanje jednog dijela podučavanja ili cjelokupnog podučavanja, dok se utvrđeni nedostaci ne otklone, ako je to potrebno u pogledu prirode nedostataka.

(2) Tijelo mjerodavno za obrazovanje može rješenjem zabraniti rad autoškoli ili odjelu autoškole u trajanju do dva mjeseca ako se mjerodavnom tijelu iz stavka (1) ovog članka onemogući ili ometa provođenje kontrole.

(3) Tijelo mjerodavno za obrazovanje može osobi koja obavlja podučavanje kandidata iz poznavanja propisa o sigurnosti prometa ili instruktoru vožnje koji obavlja podučavanje kandidata za vozača motornih vozila u praktičnom upravljanju vozilom, ako podučavanje ne obavlja u skladu s važećim propisima, privremeno oduzeti licencu odnosno dozvolu instruktora vožnje na period od tri do šest mjeseci.

(4) Kandidatu za vozača motornih vozila koji na ispitupostupa protivno odredbama članka 163. stavka (4) ovog Zakona tijelo mjerodavno za obrazovanje može zabraniti izlazak na ispit u periodu do šest mjeseci od dana izlaska na ispit na kojem je prekršaj počinjen.

(5) Ako mjerodavno tijelo iz članka 199. stavak (2) ovog Zakona utvrdi da stanica tehničkog pregleda obavlja tehničke preglede protivno pozitivnim propisima, izdat će rješenje o privremenoj zabrani rada do otklanjanja nedostataka.

(6) Mjerodavno tijelo iz članka 199. stavka (2) ovog Zakona rješenjem će privremeno zabraniti rad i odrediti period za otklanjanje nedostataka stanici tehničkog pregleda za koju utvrdi da:

- 1) prilikom tehničkog pregleda vozila koristi neumjeren ili neispravan uređaj ili opremu;
- 2) objekt (prostor) ne zadovoljava propisane uvjete;
- 3) tehnički pregled vozila obavlja osoba koja nema licenciju”.

Članak 82.

Naziv poglavlja XII. ovog zakona mijenja se i glasi:

“XII STRATEGIJA SIGURNOSTI PROMETA I VIJEĆE ZA SIGURNOST PROMETA”.

Članak 83.

Iza članka 229. dodaje se novi članak 229a. koji glasi:

Članak 229a.

(1) Tijelo mjerodavno za obrazovanje uz suradnju s Ministarstvom unutarnjih poslova dužno je izraditi Strategiju sigurnosti prometa na cestama u Županiji Zapadnohercegovačkoj (u daljnjem tekstu: Strategija).

(2) Prije nego što Vlada Županije Zapadnohercegovačke razmotri Strategiju, predlagatelj je obavezan da pribavi mišljenje Vijeća za sigurnost prometa.

(3) Strategiju usvaja Skupština Županije i odnosi se na period od pet godina.

(4) Strategija sadrži značajna obilježja postojećeg stanja sigurnosti prometa, dugoročne i kratkoročne ciljeve, smjernice, ključne oblasti rada i rokove za donošenje plana za provođenje Strategije. Strategija polazi od principa proklamiranih standardima Europske unije, međunarodnih konvencija i sporazuma čija je potpisnica Bosna i Hercegovina.

(5) Akcijski plan za provođenje Strategije usvaja Vlada Županije.

(6) Tijelo mjerodavno za obrazovanje podnosi izvješće o provođenju Strategije Skupštini Županije jednom godišnje.

(7) Tijelo mjerodavno za obrazovanje podnosi izvješće o izvršenju Akcijskog plana za provođenje Strategije Vladi Županije jednom godišnje.

(8) Izvješće iz stavaka (6) i (7) ovog članka, prije upućivanja u proceduru usvajanja, razmatra Vijeće za sigurnost prometa i daje mišljenje o njemu.

Članak 84.

Iza članka 231. dodaje se novi članak 231a. koji glasi:

Članak 231a.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prometna dozvola važi kao potvrda o registraciji.

Članak 85.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u “Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke”.

Bosna i Hercegovina

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
SKUPŠTINA

Broj: 01- 02-1-XV-648/12

Široki Brijeg, 29. lipnja 2012. godine

Predsjednik
Ante Mišetić

192

Na temelju članka 26. Ustava Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11), članka 23. Zakona o pravobraniteljstvu u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 13/07 i 17/11), Skupština Županije Zapadnohercegovačke na 16. sjednici održanoj dana 06. srpnja 2012. godine, donijela je

**O D L U K U
O IMENOVANJU**

ŽUPANIJSKOG PRAVOBRANITELJA

I.

MATELONČAR, diplomirani pravnik iz Širokog Brijega, imenuju se za Županijskog pravobranitelja u Županijskom pravobraniteljstvu Županije Zapadnohercegovačke.

II.

Županijski pravobranitelj imenuje se na mandat od 6 (šest) godina.

III.

Ovu Odluku objaviti u „Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke“.

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
- S K U P Š T I N A -
Broj: 01-02-1- XVI- 699/12
Široki Brijeg, 06. srpnja 2012. godine

Predsjednik
Ante Mišetić

193

Na temelju članka 26. Ustava Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11), članka 23. Zakona o pravobraniteljstvu u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 13/07 i 17/11), Skupština Županije Zapadnohercegovačke na 16. sjednici održanoj dana 06. srpnja 2012. godine, donijela je

O D L U K U

O IMENOVANJU ZAMJENIKA ŽUPANIJSKOG PRAVOBRANITELJA

I.

GORDANA NENADIĆ, diplomirani pravnik iz Širokog Brijega, imenuju se za zamjenika Županijskog pravobranitelja u Županijskom pravobraniteljstvu Županije Zapadnohercegovačke.

II.

Zamjenica Županijskog pravobranitelja imenuje se bez ograničenja trajanja mandata.

III.

Ovu Odluku objaviti u „Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke“.

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
- S K U P Š T I N A -
Broj: 01-02-1- XVI- 700/12
Široki Brijeg, 06. srpnja 2012. godine

Predsjednik
Ante Mišetić

194

Na temelju članka 99. Poslovnika Skupštine Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj 10/03), Skupština Županije Zapadnohercegovačke na 15. sjednici, održanoj 29. lipnja 2012. godine, d o n i j e l a j e

ZAKLJUČAK

**o prihvatanju Izvješća o izvršavanju Proračuna
Županije Zapadnohercegovačke za razdoblje od 01.
01. do 31. 12. 2011. godine**

I.

Prihvaća se Izvješće o izvršavanju Proračuna Županije Zapadnohercegovačke za razdoblje od 01.01. do 31.12.2011. godine.

II.

Ovaj Zaključak objaviti u „Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke“.

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
- S K U P Š T I N A -
Broj: 01-02-2- XV- 649/12
Široki Brijeg, 29. lipnja 2012. godine

Predsjednik
Ante Mišetić

195

Na temelju članka 99. Poslovnika Skupštine Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj 10/03), Skupština Županije Zapadnohercegovačke na 16. sjednici održanoj, 06. srpnja 2012. godine, d o n i j e l a j e

ZAKLJUČAK

**o prihvatanju Izvješća o radu Vlade Županije
Zapadnohercegovačke za 2011. godinu**

I.

Prihvaća se Izvješće o radu Vlade Županije Zapadnohercegovačke za 2011. godinu.

II.

Ovaj Zaključak objaviti u „Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke“.

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
- S K U P Š T I N A -
Broj: 01- 02- 2 – XVI - 701/12
Široki Brijeg, 06. srpnja 2012. godine

Predsjednik
Ante Mišetić

196

Na temelju članka 3. stavak 4. Zakona o osnovnom školstvu ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", br. 6/04. 8/04. 8/08. 14/08 i 12/11.), ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije Zapadnohercegovačke donosi

PRAVILNIK

O KALENDARU RADA PRVOG RAZREDA
OSNOVNE ŠKOLE ZA ŠKOLSKU GODINU 2012./2013.

Članak 1.

Ovim Pravilnikom propisuje se trajanje nastavne godine, odnosno početak i svršetak nastave, broj i trajanje obrazovnih razdoblja, trajanje učeničkih odmora i broj radnih dana u prvom razredu osnovne škole za školsku godinu 2012./2013.

Članak 2.

Nastavna godina počinje 28. siječnja 2013. i traje do 12. lipnja 2013. godine.

Nastavna se godina ustrojava u jednom obrazovnom razdoblju.

Članak 3.

Osnovna škola je obvezna tijekom nastavne godine ostvariti broj radnih dana potreban za provedbu broja nastavnih sati po nastavnim predmetima utvrđen propisanim nastavnim planom i programom i to najmanje 90 nastavnih dana.

Ako škola ne ostvari propisani nastavni plan i program i broj nastavnih dana propisan stavkom 1. ovog članka, ili ako to ostvari prije predviđenog roka, nastavna se godina može produljiti ili skratiti odlukom Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i športa.

Članak 4.

Proljetni odmor učenika počinje 25. ožujka i traje do 01. travnja 2013. godine.

Ljetni odmor učenika počinje 13. lipnja 2013. godine.

Članak 5.

Predviđeni blagdani u ovoj školskoj godini, a koji nisu u vrijeme praznika, su:

- 01. svibnja – Blagdan rada
- 30. svibnja – Dan svehrvatske državnosti i Blagdan Tijelova

Članak 6.

Godišnjim planom i programom rada škole utvrđuje se plan i raspored potrebnog broja nastavnih dana potrebnih za provedbu nastavnog plana i programa te broj, plan i raspored ostalih radnih dana tijekom školske godine potrebnih za druge odgojno-obrazovne programe škole, za školske priredbe, natjecanja, dan škole, dan župe i općine te za izlete, ekskurzije i slično.

Članak 7.

U posebnim okolnostima koje nije bilo moguće predvidjeti i planirati godišnjim planom i programom rada škole, škola može odstupiti od rokova utvrđenih ovim Pravilnikom, o čemu odlučuje ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa na zahtjev škole.

Članak 8.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke", a primjenjivat će se od 1. rujna 2012. godine.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, ZNANOSTI,
KULTURE I ŠPORTA

Broj:07-01-496/12

Široki Brijeg, 05. srpnja 2012.

Ministrica
Helena Lončar, v. r.

KALENDAR RADA
ZA PRVI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE ZA ŠKOLSKU GODINU 2012./2013.

SIJEČANJ							VELJAČA					OŽUJAK				
P			7	14	21	28		4	11	18	25		4	11	18	25
U		1	8	15	22	29		5	12	19	26		5	12	19	26
S		2	9	16	23	31		6	13	20	27		6	13	20	27
Č		3	10	17	24			7	14	21	28		7	14	21	28
P		4	11	18	25		1	8	15	22		1	8	15	22	29
S		5	12	19	26		2	9	16	23		2	9	16	23	30
N		6	13	20	27		3	10	17	24		3	10	17	24	31

TRAVANJ							SVIBANJ					LIPANJ				
P		1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24
U		2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25
S		3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26
Č		4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27
P		5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28
S		6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29
N		7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30

Nastava počinje 28. siječnja 2013. godine i traje do 12. lipnja 2013. godine.

Nastava se organizira i izvodi u 18 petodnevni nastavnih tjedana i 90 nastavnih dana, što se utvrđuje godišnjim planom i programom rada škole.

Proljetni odmor učenika počinje 25. ožujka 2013 i traje do 01. travnja 2013. godine. Ljetni odmor učenika počinje 13. lipnja 2013. godine.

197

Na temelju članka 37. stavak 4. Zakona o osnovnom školstvu ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", br. 6/04. 8/04, 8/08, 14/08 i 12/11.), ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije Zapadnohercegovačke donosi

PRAVILNIK O KALENDARU RADA OSNOVNIH ŠKOLA ZA ŠKOLSKU GODINU 2012./2013.

Članak 1.

Ovim Pravilnikom propisuje se trajanje nastavne godine, odnosno početak i svršetak nastave, broj i trajanje obrazovnih razdoblja, trajanje učeničkih odmora i broj radnih dana u osnovnim školama za školsku godinu 2012./2013.

Članak 2.

Nastavna godina počinje 03. rujna 2012. i traje do 12. lipnja 2013. godine.

Nastavna se godina ustrojava u dva obrazovna razdoblja.

Prvo obrazovno razdoblje traje od 03. rujna do 21. prosinca 2012. godine.

Drugo obrazovno razdoblje traje od 14. siječnja do 12. lipnja 2013. godine.

Članak 3.

Osnovna škola je obvezna tijekom nastavne godine ostvariti broj radnih dana potreban za provedbu broja nastavnih sati po nastavnim predmetima utvrđen propisanim nastavnim planom i programom i to najmanje 175 nastavnih dana.

Ako škola ne ostvari propisani nastavni plan i program i broj nastavnih dana propisan stavkom 1. ovog članka, ili ako to ostvari prije predviđenog roka, nastavna se godina može produljiti ili skratiti odlukom Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i športa.

Članak 4.

Zimski odmor učenika počinje 22. prosinca 2012. godine i traje do 13. siječnja 2013. godine.

Proljetni odmor učenika počinje 25. ožujka i traje do 01. travnja 2013. godine.

Ljetni odmor učenika počinje 13. lipnja 2013. godine.

Članak 5.

Predviđeni blagdani u ovoj školskoj godini, a koji nisu u vrijeme praznika, su:

- 01. studenoga – Dan Svih Svetih,
- 02. studenoga – Dan mrtvih,
- 01. svibnja – Blagdan rada
- 30. svibnja – Dan svehrvatske državnosti i Blagdan Tijelova

Članak 6.

Godišnjim planom i programom rada škole utvrđuje se plan i raspored potrebnog broja nastavnih dana potrebnih za provedbu nastavnog plana i programa te broj, plan i raspored ostalih radnih dana tijekom školske godine potrebnih za druge odgojno-obrazovne programe škole, za školske priredbe, natjecanja, dan škole, dan župe i općine te za izlete, ekskurzije i slično.

Članak 7.

U posebnim okolnostima koje nije bilo moguće predvidjeti i planirati godišnjim planom i programom rada škole, škola može odstupiti od rokova utvrđenih ovim Pravilnikom, o čemu odlučuje ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa na zahtjev škole.

Članak 8.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke", a primjenjivat će se od 1. rujna 2012. godine.

BOSNA I HERCEGOVINA

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA

MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, ZNANOSTI,
KULTURE I ŠPORTA

Broj:07-01-497/12

Široki Brijeg, 05. srpnja 2012.

Ministrica

Helena Lončar, v. r.

KALENDAR

za školsku godinu 2012./2013.

I. POLUGODIŠTE (počinje 03. rujna i traje do 21. prosinca 2012.)

	RUJAN					LISTOPAD					STUDENI					PROSINAC					
P		3	10	17	24	1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24	31
U		4	11	18	25	2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25	
S		5	12	19	26	3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26	
Č		6	13	20	27	4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27	
P		7	14	21	28	5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	6	16	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29	
N	2	9	16	23	30	7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23	30	

II. DRUGO POLUGODIŠTE (počinje 14. siječnja i traje do 12. lipnja 2013.)

SIJEČANJ						VELJAČA					OŽUJAK					
P		7	14	21	28		4	11	18	25		4	11	18	25	
U		1	8	15	22	29		5	12	19	26		5	12	19	26
S		2	9	16	23	31		6	13	20	27		6	13	20	27
Č		3	10	17	24			7	14	21	28		7	14	21	28
P		4	11	18	25		1	8	15	22		1	8	15	22	29
S		5	12	19	26		2	9	16	23		2	9	16	23	30
N		6	13	20	27		3	10	17	24		3	10	17	24	31

TRAVANJ						SVIBANJ					LIPANJ					
P		1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24
U		2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25
S		3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26
Č		4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27
P		5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28
S		6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29
N		7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30

Nastava počinje 03. rujna 2012. godine i traje do 12. lipnja 2013. godine.

Nastava se organizira i izvodi u 35 petodnevni nastavnih tjedana i 175 nastavnih dana, što se utvrđuje godišnjim planom i programom rada škole.

Zimski odmor učenika počinje 22. prosinca 2012. i traje do 13. siječnja 2013. godine.

Proljetni odmor učenika počinje 25. ožujka 2013 i traje do 01. travnja 2013. godine. Ljetni odmor učenika počinje 13. lipnja 2013. godine.

198

Na temelju članka 23. stavak 3. Zakona o srednjem školstvu ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", br. 6/04, 8/04, 8/08, 14/08 i 12/11), ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije Zapadnohercegovačke donosi

**PRAVILNIK
O KALENDARU RADA SREDNJIH ŠKOLA
ZA ŠKOLSKU GODINU 2012./2013.**

Članak 1.

Ovim Pravilnikom propisuje se trajanje nastavne godine, odnosno početak i svršetak nastave, broj i trajanje obrazovnih razdoblja, trajanje učeničkih odmora i broj radnih dana u srednjim školama za školsku godinu 2012./2013.

Članak 2.

Nastavna godina počinje 03. rujna 2012. i traje do 12. lipnja 2013. godine, a za završne razrede do 17. svibnja 2013. godine.

Nastavna se godina ustrojava u dva obrazovna razdoblja.

Prvo obrazovno razdoblje traje od 03. rujna do 21. prosinca 2012. godine.

Drugo obrazovno razdoblje traje od 14. siječnja do 12. lipnja 2013. godine, a za završne razrede do 17. svibnja 2013. godine.

Članak 3.

Srednja škola je obvezna tijekom nastavne godine ostvariti broj radnih dana potreban za provedbu broja nastavnih sati po nastavnim predmetima utvrđen propisanim nastavnim planom i programom i to najmanje 175 nastavnih dana, a za završne razrede 160 nastavnih dana.

Ako škola ne ostvari propisani nastavni plan i program i broj nastavnih dana propisan stavkom 1. ovog članka, ili ako to ostvari prije predviđenog roka, nastavna se godina može produljiti ili skratiti odlukom Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i športa.

Članak 4.

Zimski odmor učenika počinje 22. prosinca 2012. godine i traje do 13. siječnja 2013. godine.

Proljetni odmor učenika počinje 25. ožujka i traje do 01. travnja 2013. godine.

Ljetni odmor učenika počinje 13. lipnja 2013. godine.

Članak 5.

Predviđeni blagdani u ovoj školskoj godini, a koji nisu u vrijeme praznika, su:

- 01. studenoga – Dan Svih Svetih,
- 02. studenoga – Dan mrtvih,
- 01. svibnja – Blagdan rada
- 30. svibnja – Dan svehrvatske državnosti i Blagdan Tijelova

Članak 6.

Godišnjim planom i programom rada škole utvrđuje se plan i raspored potrebnog broja nastavnih dana potrebnih za provedbu nastavnog plana i programa te broj, plan i raspored ostalih radnih dana tijekom školske godine potrebnih za druge odgojno-obrazovne programe škole, za školske priredbe, natjecanja, dan škole, dan župe i općine te za izlete, ekskurzije i slično.

Članak 7.

U posebnim okolnostima koje nije bilo moguće predvidjeti i planirati godišnjim planom i programom rada škole, škola može odstupiti od rokova utvrđenih ovim Pravilnikom, o čemu odlučuje ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa na zahtjev škole.

Članak 8.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke", a primjenjivat će se od 1. rujna 2012. godine.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
**MINISTARSTVO OBRAZOVANJA,
ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA**

Broj:07-01-498/12

Široki Brijeg, 05. srpnja 2012.

Ministrica
Helena Lončar, v. r.

KALENDAR

za školsku godinu 2012./2013.

I. POLUGODIŠTE (počinje 03. rujna i traje do 21. prosinca 2012.)

	RUJAN					LISTOPAD					STUDENI					PROSINAC					
P		3	10	17	24	1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24	31
U		4	11	18	25	2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25	
S		5	12	19	26	3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26	
Č		6	13	20	27	4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27	
P		7	14	21	28	5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	6	16	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29	
N	2	9	16	23	30	7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23	30	

II. DRUGO POLUGODIŠTE (počinje 14. siječnja i traje do 12. lipnja 2013.)

SIJEČANJ							VELJAČA					OŽUJAK				
P			7	14	21	28		4	11	18	25		4	11	18	25
U		1	8	15	22	29		5	12	19	26		5	12	19	26
S		2	9	16	23	31		6	13	20	27		6	13	20	27
Č		3	10	17	24			7	14	21	28		7	14	21	28
P		4	11	18	25		1	8	15	22		1	8	15	22	29
S		5	12	19	26		2	9	16	23		2	9	16	23	30
N		6	13	20	27		3	10	17	24		3	10	17	24	31

TRAVANJ							SVIBANJ					LIPANJ				
P		1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24
U		2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25
S		3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26
Č		4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27
P		5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28
S		6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29
N		7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30

Nastava počinje 03. rujna 2012. godine i traje do 12. lipnja 2013. godine, a za završne razrede do 17. svibnja 2013. godine.

Nastava se organizira i izvodi u 35 petodnevni nastavnih tjedana i 175 nastavnih dana, što se utvrđuje godišnjim planom i programom rada škole.

Zimski odmor učenika počinje 22. prosinca 2012. i traje do 13. siječnja 2013. godine.

Proljetni odmor učenika počinje 25. ožujka 2013 i traje do 01. travnja 2013. godine. Ljetni odmor učenika počinje 13. lipnja 2013. godine.

199

Na temelju članka 4. stavak (1) Zakona o osnovnom školstvu („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 6/04, 8/04, 8/08, 10/08, 14/08 i 12/11), ministar obrazovanja, znanosti, kulture i športa Županije Zapadnohercegovačke, d o n o s i

ODLUKU
O DONOŠENJU IZVEDBENOG SKRAĆENOG NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA NA
HRVATSKOME JEZIKU ZA PRVI RAZRED DEVETOGODIŠNJE OSNOVNE ŠKOLE
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA ŽUPANIJU ZAPADNOHERCEGOVAČKU

Članak 1.

Ovom Odlukom donosi se Izvedbeni skraćeni nastavni plan i program na hrvatskome jeziku za prvi razred devetogodišnje osnovne škole u Bosni i Hercegovini za Županiju Zapadnohercegovačku.

Članak 2.

Nastavni plan i program iz članka 1. ove Odluke primjenjivat će se od školske 2012./2013. godine.

Članak 3.

Nastavni plan i program iz članka 1. ove Odluke sastavni je dio ove Odluke.

Članak 4.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke.“

Bosna i Hercegovine
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
Ministarstvo obrazovanja,
znanosti, kulture i športa
Broj: 07-01-503/12
Široki Brijeg, 06. srpnja 2012. godine

Ministrica
Helena Lončar

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN I PROGRAM NA HRVATSKOME JEZIKU
ZA PRVI RAZRED DEVETOGODIŠNJE OSNOVNE ŠKOLE U BOSNI I HERCEGOVINI
ZA ŽUPANIJU ZAPADNOHERCEGOVAČKU

Uvodne napomene

Skupština Županije Zapadnohercegovačke, u skladu s člankom 3. stavak (3) **Zakona o osnovnom školstvu**, u kojemu se zakonski propisuje da je prvi razred devetogodišnje osnovne škole pripremni razred i da se može organizirati po skraćenom programu, donijela je 20. travnja 2012. god. **Zaključak** (br. 01-02-2-XIV-374/12), kojim je zadužila Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa ove Županije da poduzme potrebne aktivnosti za organiziranje prvog razreda osnovne škole po „skraćenom programu“. Navedeno Ministarstvo, **Rješenjem** od 30. travnja 2012. imenovalo je stručno **Povjerenstvo** koje je izradilo prijedlog **Izvedbenoga skraćenoga plana i programa**, vodeći se zakonskim okvirima o osnovnom obrazovanju, važećim **Nastavnim planom i programom na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole u Bosni i Hercegovini** (Široki Brijeg, 2008.), potom suvremenim pristupima i strukom u oblikovanju školskih kurikuluma te stečenim iskustvima u izravnom radu s učenicima prvoga, kao i ostalih nižih razreda osnovne škole.

Provedbene odluke i izvođenje nastavnog plana i programa za prvi razred

Izvedbeni skraćeni nastavni plan i program za prvi razred devetogodišnje osnovne škole u cijelosti slijedi strukturalni, tematski, sadržajni i didaktičko-metodički okvir propisan u navedenom **Nastavnom planu i programu na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole u BiH** za svaki nastavni predmet (nastavne teme, sadržaji,

ključni pojmovi, obrazovna postignuća, prijedlozi za metodičku obradu), pa tako i za prvi razred. Provedba **Zaključka** o „skraćivanju programa“ za prvi razred ne odnosi se na njegovo reduciranje po osnovnim nastavnim temama, sadržajima i ciljevima (odgojnim i obrazovnim postignućima), nego na njegovo provođenje u drugom odgojno-obrazovnom razdoblju školske odnosno nastavne godine, u okvirima optimalna provođenja cijeloga plana i programa kao i primjerena opterećenja učenika. Stoga se **Izvedbeni skraćeni nastavni plan i program** optimalno ostvaruje u 20 tjedana redovite nastave, ili minimalno u 18 tjedana redovite nastave, odnosno od početka drugoga mjeseca do redovita svršetka drugoga polugodišta nastavne godine, ovisno o godišnjem radnom kalendaru. Da bi se ostvario potreban i zakonom zadani okvirni nastavni plan i program, povećava se i tjedna satnica s 15/16 na 18/20 sati tjedno, s tim da se redovita nastava izvodi 18 sati tjedno, jedan sat tjedno se odnosi na izvannastavne aktivnosti i jedan sat tjedno za razne školske i nastavne aktivnosti (izlet u prirodu, nastava u prirodi, rad na projektu). Školski sat u ovom kurikulumnom modelu ne strukturira se i ne izvodi s klasičnom školskom satnicom na trajanju od 45 minuta za pojedini predmet, nego se nastavni sadržaji pojedinih predmeta, strukturiraju u više manjih sadržajnih cjelina, odgojno-obrazovnih i didaktičko-metodičkih aktivnosti, međusobno povezanih u procese učenja i poučavanja po načelu integrirane nastave. Integrirani sati, kao i oni nastavni sati u kojima se pojedina tema ili sadržaj nekoga predmeta provodi kao jedinstvena sadržajna cjelina, u pravilu traju od 30 do 35 minuta, s izmjenom više didaktičko-metodičkih aktivnosti te, prema potrebi opušajući didaktičkim igrama i kratkim odmorom. U jednom radnom danu s četiri nastavna sata i četiri predmetna sadržaja, dnevna nastava i procesi učenja i poučavanja mogu se, primjerice, organizirati na sljedeći način, izražen u minutama: **20** (jutarnji prijam i sastanak učitelja sa svim učenicima) + **30/35/** (prvi sat) + **5/10/** (odmor) + **30/35/** (drugi sat) + **20/30/** (veliki odmor) + **30/35/** (treći sat) + **5/10/** (odmor) + **30/35/** (četvrti sat). Ako nema jutarnjeg zajedničkoga susreta, onda je raspoloživo vrijeme za nastavne i druge aktivnosti duže, što učitelji trebaju predvidjeti tijekom tjednoga i dnevnoga planiranja nastave. Navedene smjernice pokazuju da se dnevni ritam i vrijeme raspoloživo za nastavne procese trebaju prilagođavati mogućnostima, interesima i potrebama učenika, organizacijskim mogućnostima te školskim i drugim okolnostima.

Glede okvirnoga nastavnoga kurikulumu za svaki nastavni predmet, donesen u **Nastavnom planu i programu na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole**, pa tako i okvirnoga nastavnoga kurikulumu na prvom razredu, treba napomenuti da se u **Izvedbenom skraćenom nastavnom planu i programu** ispušta tek jedna ili druga nastavna tema ili jedinica, ali tako da se neki ključni sadržaji, pojam i ciljevi unose u drugu srodnu temu, dok se neke nastavne teme i jedinice spajaju s drugima i integriraju u sadržajnu cjelinu. Time se ostvaruje nužan i optimalan nastavni i sadržajni okvir predviđen u prvom razredu osnovne škole. Budući da su postojeća stručna istraživanja i brojni učitelji iz neposredne prakse uočili da su neki nastavni sadržaji prezahtjevni, a neki pojmovi i ciljevi preteški i neostvarivi u praksi u navedenoj razvojnoj dobi, predloženi **Izvedbeni skraćeni nastavni plan i program** uvažio je te primjedbe i nastojao dijelom rasteretiti pojedine nastavne teme i program u cjelini.

Izvedbeni skraćeni nastavni plan i program poseban naglasak stavlja na osobnost, vlastitosti, interese i potrebe učenika prvoga razreda, odnosno tjelesne, kognitivne, doživljajne i djelatne sposobnosti, posebno u načinu provođenja procesa učenja i poučavanja i postignuća odgojnih i obrazovnih ciljeva. Nužno je ustrajati na **provođenju integrirane nastave i procesima učenja kroz igru**, s naglaskom na početnoj školskoj socijalizaciji učenika i postignuću odgojnih, odnosno socijalizirajućih ciljeva. Time se ne umanjuje vrijednost i potreba postizanja obrazovnih odnosno kognitivnih ciljeva, koji se u toj dječjoj dobi provode na razini opažanja, prepoznavanja, uspoređivanja, odabira, iskustvenog i intuitivnog razumijevanja konkretnih činjenica te prepoznavanja, imenovanja, pa i memoriranja osnovnih pojmova povezanih s konkretnom i iskustvenom spoznajom. Osnovno je da djeca te dobi dožive radostan susret sa školom, da se dobro osjećaju u zajednici svojih vršnjaka, da osjete radost zajedničkoga učenja, otkrivanja i upoznavanja drugih i svijeta u kojemu žive, da dožive istinsku radost prihvaćanja, razumijevanja, podrške i pomoći, u čemu učitelji i školsko odgojno ozračje imaju ključnu ulogu i zadaću.

Kako je već naznačeno, **Izvedbeni skraćeni nastavni plan i program za prvi razred** sadrži nastavno gradivo za sve nastavne predmete, ali se nastava provodi po načelu **integrirane nastave**. Taj oblik nastave zahtjeva da se nastavni sadržaji i odgojno-obrazovna postignuća optimalno povezuju (unutarpredmetna i međupredmetna korelacija tema, ciljeva i sadržaja) i dovode u svezu sa stvarnim potrebama i interesima učenika, odnosno njihovim odgojno-obrazovnim vlastitostima, interesima i potrebama. Zbog toga učitelji i vjeroučitelji trebaju, na temelju **Izvedbenoga skraćenoga nastavnoga plana i programa**, predložena za cijelo odgojno-obrazovno razdoblje, na redovitim sastancima učiteljskih vijeća (aktiva), dogovarati i zajednički planirati najprije **mjesečne i tjedne**, a potom i **dnevne provedbene programe** po kojima će se **svaki dan u tjednu**, već prema određenoj satnici i rasporedu, provoditi **integrirana nastava** (skladno povezivanje tema, ciljeva i sadržaja pojedinih predmeta u jednu odgojno-obrazovnu cjelinu). Integrirana nastava pomaže učeniku da stvara iskustvene „veze“ dok gradi strukture „znanja“, da promotri neki problem s više strana, te da osjeti (iskustvena i intuitivna spoznaja) povezanost prirodnih, društvenih i humanističkih čimbenika u objektivnoj stvarnosti (cjelovit doživljaj svijeta, a ne fragmentiran po predmetima). Budući da integrirana nastava ima nekoliko oblika (međupredmetno povezivanje, proučavanje neke teme s različitih aspekata, povezivanje učeničkim istraživanjem odnosno radom na nekom projektu), potrebno je dogovorno i kvalitetno timsko planiranje te nastave. Kako učenici navedene dobi nisu u mogućnosti zadržati koncentraciju na jednom predmetu (nastavnom

zadatku i aktivnosti) više od 5-6 minuta, nužno je posebnu pozornost posvetiti procesima učenja i poučavanja, odnosno **procesima učenja kroz igru i skladnu kombiniranju različitih sadržajnih i didaktičkih aktivnosti učenika** (multimetodička i multimedijalna obrada sadržaja uz više didaktičko-metodičkih aktivnosti te faze opuštanja i odmora), da bi odgojno-obrazovni učinci bili što bolji.

Ovdje su navedene samo neke važnije napomene i upute s obzirom na provođenje *Izvedbenog skraćenog plana i programa za prvi razred*. Druga polazišta, načela i smjernice za rad u školi i izravnoj nastavi, osobito u prvom razredu osnovne škole, nalaze se u uvodnom dijelu *Nastavnoga plana i programa na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole u Bosni i Hercegovini* (Široki Brijeg, 2008., 15-17.), posebno što se odnosi na osnovnu strategiju i didaktičko-metodičku organizaciju, odnos aktivnosti kretanja i tihog rada, dominaciju učenja kroz igru, individualnog i diferenciranog učenja, učenja podređena djetetu, orijentacija na izvornu strategiju učenja i podrška učenicima sa strane škole i obitelji. Također, u navedenom su Planu i programu, uza svaku predmetnu temu koju donosi i ovaj Izvedbeni plan i program, naznačene didaktičko-metodičke upute, pa ih ovdje ne donosimo.

Ovaj **Izvedbeni skraćeni nastavni plan i program** još nije provoden niti vrednovan u praksi. Tek treba proći konkretnu provjeru u izravnom nastavnom radu u školi, kako s obzirom na njegovu prilagodbu potrebama učenika i provođenju kvalitetna odgojno-obrazovnog rada u zadanim vremenskim okvirima, tako i s obzirom na različite kadrovske, materijalne i organizacijske uvjete u kojima se naše škole nalaze. Stoga ćemo od učitelja, radi otklanjanja nedostataka i daljnjega poboljšanja ovoga Programa, sa zahvalnošću primiti i uvažiti svaku argumentiranu kritiku, primjedb i sugestiju.

TJEDNA SATNICA NASTAVNIH PREDMETA I AKTIVNOSTI U PRVOM RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE

Predmeti i aktivnosti	Broj sati tjedno	Planirani broj sati
OBVEZNI PREDMETI		
Hrvatski jezik	4	72
Likovna kultura	2	36
Glazbena kultura	2	36
Matematika	3	54
Moja okolina	2	36
Tjelesna i zdravstvena kultura	3	54
OBVEZNI PREDMET S PRAVOM IZBORA		
Vjeronauk	2	36
OSTALI OBLICI NEPOSREDNOGA ODGOJNO-OBRAZOVNOGA RADA		
Izvannastavne aktivnosti	1	18
Druge školske i nastavne aktivnosti	1	18
Ukupno sati	20	360

HRVATSKI JEZIK**BROJ SATI: 72**

Hrvatski jezik nastavni je predmet koji je najopsežniji i najviše je povezan s ostalim predmetima u osnovnoj školi. Sva nastavna komunikacija ostvaruje se hrvatskim jezikom. Predmet je zastupljen od prvog do devetog razreda i ima četiri nastavna područja: hrvatski jezik, književnost, jezično izražavanje i medijska kultura.

Sadržaji svih nastavnih područja hrvatskoga jezika međusobno su povezani, nadopunjuju se i prožimaju prema načelu unutarpredmetnog povezivanja, a s drugim povezuju se po načelu međupredmetnog povezivanja.

SVRHA I CILJEVI UČENJA PREDMETA

Osnovni je cilj nastave hrvatskoga jezika osposobiti učenike za jezičnu komunikaciju koja će im omogućiti ovladavanje sadržaja svih nastavnih predmeta i uključivanje u stalno i učinkovito učenje. Nastava hrvatskoga jezika uključuje ovladavanje standardnim jezikom, a ciljevi su mu:

- osposobiti učenike za jezičnu komunikaciju koja im omogućuje ovladavanje sadržajima svih nastavnih predmeta i uključivanje u cjeloživotno učenje;
- razvoj jezično-komunikacijskih sposobnosti pri govoru i pisanoj uporabi jezika u svim funkcionalnim stilovima;
- razvoj literarnih sposobnosti, čitateljskih interesa i kulture;
- stvaranje zanimanja i potrebe za sadržajima medijske kulture, osvješćivanju važnosti znanja hrvatskog jezika;

razvijanje poštovanja prema jeziku hrvatskog naroda, njegovoj književnosti i kulturi (te prema jezicima, književnosti i kulturi Bošnjaka, Srba i nacionalnih manjina u BiH).

Nastava hrvatskoga jezika omogućuje učenicima stjecanje znanja, sposobnosti, vrijednosti i navika koje pridonose njihovu cjelovitu osobnom razvoju kako bi ostvarili uspješan osobni život i bili aktivni članovi društva. Kako je struktura ovog nastavnog predmeta vrlo složena, potrebno je naglasiti da svako predmetno područje ravnopravno prinosi osposobljavanju učenika za jezičnu komunikaciju u svim životnim situacijama. Komunikacija se ostvaruje primanjem i odašiljanjem poruka. Poruke moraju biti primjerice na razini jezično-komunikacijskih sposobnosti učenika.

OPĆI ODGOJNO OBRAZOVNI CILJEVI I ZADACI**NASTAVNO PODRUČJE – HRVATSKI JEZIK**

- osposobljavanje učenika za uspješno snalaženje u svakodnevnim priopćajnim situacijama;
- ovladavanje jezičnim sredstvima potrebnim za uspješnu komunikaciju;
- osvješćivanje potrebe za jezičnim znanjem;
- suzbijanje straha od jezika;
- osvješćivanje razlika između standardnog jezika i zavičajnih idioma;
- potpuno usvajanje hrvatskog jezičnog standarda.

NASTAVNO PODRUČJE – JEZIČNO IZRAŽAVANJE

- razvoj sposobnosti izražavanja doživljaja, osjećaja, misli i stavova;
- stvaranje navika uporabe pravogovornih (ortoepskih) i pravopisnih (ortografskih) normi;
- ostvarivanje uspješne usmene i pismene komunikacije.

NASTAVNO PODRUČJE – KNJIŽEVNOST

- spoznavanje i doživljavanje, tj. primanje (receptija) književnih djela;
- razvijanje osjetljivosti za književnu riječ;
- razvijanje čitateljskih potreba;
- stvaranje čitateljskih navika;
- osposobljavanje za samostalno čitanje i primanje (receptiju) književnih djela.

NASTAVNO PODRUČJE – MEDIJSKA KULTURA

- osposobljavanje za komunikaciju s medijima: kazalištem, filmom, radijem, tiskom, stripom, računalom;
- primanje (receptija) kazališne predstave, filma, radijske i TV emisije;

- osposobljavanje za vrednovanje radijskih, televizijskih emisija te filmskih ostvarenja.

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN HRVATSKOGA JEZIKA ZA PRVI RAZRED

Redni broj	Naziv nastavnog područja i nastavne cjeline prema nastavnom planu i programu	Broj sati	Nastavne teme i osnovni sadržaji
1.	PRIPREMNO RAZDOBLJE	3	• Uočavanje govornih sposobnosti i razvijenosti govora • Socijalizacija djeteta u novu cjelinu • Oslobođanje učenika za komunikaciju
2.	JA U ŠKOLI	5	• Ja imam svoje ime • Svi smo različiti i svi smo vrijedni poštovanja • Što čujemo? • Što vidimo?
3.	(RE) KONSTRUKCIJA SMISLA PREPRIČAVANJEM	6	• Pričanje i prepričavanje • Pričanje uz pomoć slika • Što je dobro, a što nije dobro ponašanje • Grafomotoričke vježbe
4.	FAZA IMENOVANJA I CJELOVITOG PREPOZNAVANJA	2	• Ovo je slika pojma, na ovoj je slici (neki drugi pojam) • Ima još jedan način da se pojmovi imenuju, osim da ih predstavlja slika (on se sastoji od napisane riječi: gore je slika, a ovdje piše...), -bez čitanja • Grafomotoričke vježbe
5.	POČETNO ČITANJE I PISANJE, JEZIK	8	• Razvijanje glasovne osjetljivosti: • Početni glas • Zadnji glas • Glas u sredini • Slušanje, ponavljanje, učenje pjesmica u rimi • Igre rime • Kradljivac glasova • Nadodavanje glasova • Umetanje glasova
6.	OD GLASA DO RIJEČI PREVOĐENJE SLOVA U GLAS I GLASOVA U SLOVA	30	• Glas do glasa riječ* • Rastavljanje riječi na glasove i sastavljanje glasova u slog i slogova u riječ* • Pisanje i čitanje velikih tiskanih slova • Prve riječi čitanje • Grafomotoričke vježbe
7.	ZAVRŠNI CIKLUS POČETNOG ČITANJA I PISANJA	9	• Riječ, rečenica
8.	KNJIŽEVNOST	7	• Priča • Pjesma
9.	MEDIJSKA KULTURA	2	• Animirani film • Lutkarska predstava
UKUPNO SATI		72	

* Raditi od početka nastave kroz glasovnu analizu i sintezu radi jednostavnijeg savladavanja početnog pisanja i čitanja.

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN I PROGRAM HRVATSKOGA JEZIKA ZA PRVI RAZRED

Teme - nastavne jedinice	Redni broj sata	Tip sata	Ključni pojmovi	Korelacija	Obrazovna i odgojna postignuća
Socijalizacija djeteta u novu zajednicu	1.	Obrada novih sadržaja	ime, škola, učitelj/ica prijatelj/ica	MO, GK, LK, VJ	- prilagodba školskoj zajednici; - sloboda i opuštenost u komunikaciji.
Ja imam svoje ime	2.	Obrada novih sadržaja	škola, ime, učiteljica, prijatelj, učenik	MO, GK, TZK, VJ	- spособnost slušanja drugoga; - izražavanje osnovne govorne sposobnosti; - primjena osnovnih pravila lijepog ponašanja; - pokazivanje pravila ponašanja u školi; - znati imenovati članove svoje obitelji; - razumjeti da se sve na svijetu nekako imenuje i ima svoje ime.
Predvježbe za učenje čitanja i pisanja	3.	Vježbanje i ponavljanje	škola, ime, učiteljica, prijatelj, učenik	MO, LK, GK, TZK, VJ	- spособnost slušanja; - izražavanje osnovne govorne sposobnosti; - prihvaćati i primjenjivati osnovna pravila lijepog ponašanja; - spособnost artikulacije glasova; - znati ime svog učitelja/ice; - znati imenovati druge učenike; - prihvaćati pravila ponašanja u školi; - znati imenovati članove svoje obitelji; - razumjeti da se sve na svijetu nekako imenuje i ima svoje ime.
Svi smo različiti	4.	Obrada novih sadržaja	međusobna različitost, jednaka vrijednost	LK, TZK, VJ, MO	- prepoznati razlike među članovima svoje zajednice obzirom na spol, dob, zdravlje, religijsku i nacionalnu pripadnost; - spособnost pamćenja i prepoznavanja; - prihvaćanjem drugih i drugačijih i graditi prema svima osjećaje poštovanja.

Što čujemo	5.	Obrada novih sadržaja	zvukovi i glasovi	GK, TZK, VJ	- govorne sposobnosti; - sposobnost zapažanja i pamćenja; - znati zbornu i pojedinačno izgovarati glasove, samoglasnike, (otvornike); - znati imenovati zvukove iz okoline (glasanje ljudi, životinja, šuškanje lišća, osluškivanje tišine, osluškivanje disanja, oponašanje ritma).
Što vidimo	6.	Obrada novih sadržaja	bića i predmeti	MO, TZK, LK, MM, VJ	- sposobnost zapažanja i prepoznavanja bića i predmeta u svojoj zajednici, užoj i široj okolini; - moгуćnost istraživanja predmeta u bližoj okolini; - govorne sposobnosti.
Predvježbe za učenje čitanja i pisanja	7.	Vježbanje i ponavljanje	bića i predmeti	MO, TZK, LK, MM, VJ	sposobnost zapažanja i uočavanja bića i predmeta u svojoj zajednici, užoj i široj okolini.
Brojalica	8.	Obrada novih sadržaja	slog, riječ, slovo	GK, TZK, VJ	- glasovne osjetljivosti; - interes i zanimanje za slušanje; - govorno stvaralaštvo; - zbornu izgovaranje riječi; - pamćenje i reproduciranje riječi i slogova; - želja za čitanjem, te sposobnost govorne i pisane komunikacije i stvaralaštva.
Predvježbe za učenje čitanja i pisanja	9.	Obrada novih sadržaja	riječ, rečenica, slovo	GK, TZK, LK	- govorne sposobnosti riječi i kraćih rečenica; - sposobnost slušanja izgovora drugoga; - motoričke i grafomotoričke vještine; - uspješnost socijalne prilagodbe.
Početnica - Priča	10.	Obrada novih sadržaja	pričanje, prepričavanje uz pomoć slika i pitanja (slikopriča)	LK, MO, VJ	- uočavanje priče kao niza događaja uz pomoć sličica i pitanja; - prepoznati događaje i osobe na slici; - nizu događaja dati oblik i ispričati kratku priču vlastitim riječima.
Lutkarska predstava	11.	Obrada novih sadržaja	lutkarska predstava, medijska kultura	GK, LK, TZK, VJ	doživjeti lutkarsku predstavu kao mogućnost za uočavanje likova i osobina.
Početnica - Pjesma	12.	Obrada novih sadržaja	pjesma, riječ	GK, LK, MO, VJ	- navika čitanja; - osjećaj ljubavi prema hrvatskome jeziku.

Što je dobro, a što nije dobro ponašanje	13.	Obrada novih sadržaja	lijepo, loše, dječja svakodnevnica	MO, LK, VJ	• poznavati i primjenjivati osnovna pravila pristojnosti, dobrog i lošeg ponašanja u školi, užoj i široj zajednici.
Predvježbe za učenje čitanja i pisanja	14.	Obrada novih sadržaja	crti, šaranje i pisanje	MM, LK, VJ	• znati pravilno pisati crte (slova); • vladanje rukom i razvoj fine motorike šake šaranjem i povlačenjem različitih crta.
Pjesma - Priča	15.	Obrada novih sadržaja	riječ, rečenica	LK, GK, VJ	• potreba za čitanjem; • sposobnost govorne i pisane komunikacije i stvaralaštva.
Ovo je slika pojma, na ovoj je slici (neki dugi pojam)	16.	Obrada novih sadržaja	slika, riječ, rečenica	LK, MM, MO, VJ	• prepoznati i razumjeti pojmove koji se predstavljaju slikom; • otkriti vezu između pojmova i njihova predstavljanja.
Gore je slika, a ovdje piše... (bez čitanja)	17.	Obrada novih sadržaja	slika, riječ	LK, MM, VJ, MO	• prepoznati slike i napisane riječi s njezinim značenjem; • prepoznati riječi bez slike; • uočiti i prepoznati poveznicu između slike i riječi.
Početno čitanje i pisanje - Razvijanje glasovne osjetljivosti	18.	Obrada novih sadržaja	rima, glas, riječ, početak, sredina i kraj riječi	LK, MM, MO, VJ	• glasovnu osjetljivost; • prepoznati rimu u odabranim pjesmama; • uočiti glasove na početku, na kraju i u sredini riječi.
Početno čitanje i pisanje - Razvijanje glasovne osjetljivosti	19.	Obrada novih sadržaja	rima, glas, riječ, početak, sredina i kraj riječi	LK, MM, MO	• glasovna osjetljivost; • prepoznati rimu u odabranim pjesmama; • uočiti glasove na početku, na kraju i u sredini riječi.
Odnos glasa i slova, govora i pisma	20.	Obrada novih sadržaja	glas - slovo, glas - čujem, izgovaram, slovo - vidim, pišem	LK, GK, MO, VJ	• razumjeti odnos glas - slovo, odnos slike i napisane riječi i odnos govora i pisma; • znati da se glas može obilježiti znakom (slovom).
Pjesma - priča Početnica	21.	Obrada novih sadržaja	riječ, slovo, glas	LK, MO, MM, VJ	• osjećaj ljubavi prema hrvatskome jeziku i ljubav prema čitanju; • sposobnost samostalnog čitanja i pisanja kraćih jednosložnih riječi.
Predvježbe za učenje čitanja i pisanja	22.	Vježbanje i ponavljanje	crti, točka	LK, MO, MM, VJ	• sposobnost pravilnoga pisanja crta (slova); • vladanje rukom i razvoj fine motorike šake šaranjem i povlačenjem različitih crta.
Jezične igre	23.	Vježbanje i ponavljanje	slovo, glas, rima, riječ	LK, GK, MM, VJ	• govorne sposobnosti i usredotočenost slušanja govora drugih; • motoričke i grafomotoričke vještine.

Jezične igre	24.	Vježbanje i ponavljanje	slovo,glas,rima, riječ	LK, GK, MM, VJ	- govore sposobnosti i sposobnost slušanja govora drugih; - vladanje rukom i razvoj fine motorike šake šaranjem i povlačenjem različitih crta.
Tiskano slovo I*	25.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo I	LK, MM, GK, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo I; - oblikovati slovo plastelinom (djeca ograničenih grafomotoričkih sposobnosti).
Tiskano slovo A*	26.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo A	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo A; - prepoznati mjesto slova u riječi.
Tiskano slovo O*	27.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo O	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo O; - prepoznati mjesto slova u riječi.
Jezične igre	28.	Vježbanje i ponavljanje	slovo, glas, rima, riječ	LK, GK, MM, VJ	- govorne sposobnosti i usredotočenost slušanja govora drugih; - motoričke i grafomotoričke vještine.
Tiskano slovo U*	29.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo U	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo U; - prepoznati mjesto slova u riječi.
Tiskano slovo E*	30.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo E	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo E; - prepoznati mjesto slova u riječi.
Samoglasnici A, E, I, O, U	31.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, slovo, glas	LK, GK, MM, VJ	znati čitati i pisati samoglasnike.
Tiskano slovo M*	32.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo M, suglasnik, slog, riječ	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo M; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi (dvosložne).
Tiskano slovo N*	33.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo N, suglasnik, slog, riječ	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo N; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi.
Pisanje riječi tiskanim slovima	34.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ	LK, GK, MM, VJ	znati pravilno povezati slova u riječi.
Tiskano slovo V*	35.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo V, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo V; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice (slovarica, bilježnica).

Tiskano slovo K*	36.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo K, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, MO, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo K; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Pisanje riječi i rečenica naučenim slovima	37.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	• znati pravilno čitati i pisati riječi; • znati povezati riječi u smislenu cjelinu (rečenicu, 2 do 3 riječi).
Tiskano slovo J*	38.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo J, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, MO, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo J; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo S*	39.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo S, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo S; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Pisanje riječi i rečenica tiskanim slovima	40.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	• znati pravilno čitati i pisati riječi; • znati povezati riječi u smislenu cjelinu (rečenicu, do tri riječi).
Tiskano slovo Š*	41.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo Š, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo Š; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo T*	42.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo T, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo T; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Pisanje riječi i rečenica tiskanim slovima	43.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	• znati pravilno čitati i pisati riječi; • znati povezati riječi u smislenu cjelinu (rečenicu); • znati postaviti jednostavno pitanje vezano uz sadržaj rečenice (slike).
Tiskano slovo P*	44.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo P, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo P; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo R*	45.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo R, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo R; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.

Pisanje riječi i rečenica tiskanim slovima	46.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	- znati pravilno čitati i pisati riječi; - znati poveziti riječi u smislenu cjelinu (rečenicu); - znati postaviti pitanje vezano uz sadržaj rečenice.
Tiskano slovo L*	47.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo L, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo L; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo LJ*	48.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo LJ, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo LJ; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo NJ*	49.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo NJ, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo NJ; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Pisanje riječi i rečenica tiskanim slovima	50.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	- znati pravilno čitati i pisati riječi; - znati poveziti riječi u smislenu cjelinu (rečenicu); - znati postaviti pitanje vezano uz sadržaj rečenice.
Tiskano slovo C*	51.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo C, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo C; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Crtani film	52.	Obrada novih sadržaja	crtani film, medijska kultura	LK, GK, MO, VJ	- znati kratko ispričati sadržaj crtanog filma; - uočiti likove i njihovo ponašanje (osobine).
Tiskano slovo Č*	53.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo Č, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, MM, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo Č; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo Ć*	54.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo Ć, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo Ć; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Pisanje riječi i rečenica tiskanim slovima	55.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	- znati pravilno čitati i pisati riječi; - znati poveziti riječi u smislenu cjelinu (rečenicu); - znati postaviti pitanje vezano uz sadržaj rečenice.

Tiskano slovo B*	56.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo B, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo B; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo D*	57.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo D, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo D; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Pisanje riječi i rečenica tiskanim slovima	58.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	• znati pravilno čitati i pisati riječi; • znati povezati riječi u smislenu cjelinu (rečenicu); • znati postaviti pitanje vezano uz sadržaj rečenice.
Početnica - priča	59.	Obrada novih sadržaja	riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	• osjećaj potrebe čitanja priča; • sposobnost govorne i pisane komunikacije i stvaralaštva.
Tiskano slovo Z*	60.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo Z, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, MM, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo Z; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo Ž*	61.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo Ž, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo Ž; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Pisanje riječi i rečenica tiskanim slovima	62.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MM, VJ	• znati pravilno čitati i pisati riječi; • znati povezati riječi u smislenu cjelinu (rečenicu); • znati postaviti pitanje vezano uz sadržaj rečenice.
Početnica - pjesma	63.	Obrada novih sadržaja	pjesma, riječ	LK, GK, MO, VJ	• navika čitanja i osjećaj ljubavi prema hrvatskome jeziku.
Tiskano slovo Đ*	64.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo Đ, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo Đ; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo DŽ*	65.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo DŽ, suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	• pravilno pisati veliko tiskano slovo DŽ; • prepoznati mjesto slova u riječi; • znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.

Pisanje riječi i rečenica tiskanim slovima	66.	Vježbanje i ponavljanje	samoglasnici, suglasnici, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, MM, VJ	- znati pravilno čitati i pisati riječi; - znati povezati riječi u smislenu cjelinu (rečenicu); - znati postaviti pitanje vezano uz sadržaj rečenice.
Tiskano slovo G*	67.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo G suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo G; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo H*	68.	Obrada novih sadržaja	tiskovno slovo G suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo H; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Tiskano slovo F*	69.	Obrada novih sadržaja	tiskano slovo G suglasnik, slog, riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	- pravilno pisati veliko tiskano slovo F; - prepoznati mjesto slova u riječi; - znati čitati i pisati kraće riječi i rečenice.
Početnica - priča	70.	Obrada novih sadržaja	riječ, rečenica	LK, GK, MO, VJ	- osjećaj potrebe za čitanjem priča; - sposobnost govorne i pisane komunikacije i stvaralaštva.
Abeceda tiskanih slova	71.	Obrada novih sadržaja	slovo, glas, suglasnik, samoglasnik	LK, GK, MO, MM, VJ	- usvojiti abecedu tiskanih slova; - pravilno izgovaranje glasova; - doživljaj zadovoljstva i radosti zbog učenja i usvajanja materinskog pisma.
Čitanje i pisanje riječi i rečenica naučenim slovima	72.	Vježbanje i ponavljanje	slovo, riječ, rečenica, suglasnik, samoglasnik, slog	LK, GK, MO, MM, VJ	- znati pravilno čitati i pisati riječi, - znati povezati riječi u smislenu cjelinu (rečenicu); - znati postaviti pitanje vezano uz sadržaj rečenice; - doživljaj zadovoljstva i ponosa zbog poznavanja svoga pisma.

* Učenje velikih tiskanih slova raditi prema ODABRANOJ POČETNICI!

LIKOVNA KULTURA

BROJ SATI: 36

SVRHA I CILJEVI UČENJA PREDMETA

Cilj je nastave likovne kulture stjecanje trajnih i uporabljivih znanja, razvijanje sposobnosti i vještina u likovnom izražavanju, odnosno vizualnoj komunikaciji. Likovnom izobrazbom učenici razvijaju svoju vizualnu percepciju i spoznajne vrijednosti kroz likovno stvaralaštvo, proširuju kompetencije vizualnog mišljenja. Rješavanjem likovnih problema učenici razvijaju sposobnost praktičnog oblikovanja i donošenja estetskih prosudba i odluka te na taj način oblikuju likovni govor.

ZADAĆE

Cilj se likovne kulture razlaže na tri temeljne zadaće. Te zadaće određuju ključni oblici likovne pismenosti učenika i upućuju na povezanost vizualne percepcije, likovnog stvaralaštva i učenja. Učenik treba steći i razvijati sljedeće sposobnosti znanja i stavove.

SPOSOBNOSTI

- usmjereno likovno opažanje;
- razumijevanje i primjena likovnih tehnika i sredstava;
- samostalni i suradnički, praktični i stvaralački rad;
- vizualno, kritičko i stvaralačko mišljenje;
- likovna /vizualna komunikacija;
- uspostavljanje korelacijskih veza nastave likovne kulture sa sadržajima drugih nastavnih predmeta;
- estetska prosudba likovnog rada, umjetničkoga djela i okoline.

ZNANJA

- poznavanje i razumijevanje likovnih pojmova i sadržaja iz nastavnih tema;
- poznavanje i razumijevanje umjetničkih područja slikarstva, kiparstva, arhitekture, primijenjene umjetnosti i dizajna te novih medija;
- poznavanje kulturne baštine.

STAVOVI

- pozitivan odnos prema estetskim vrijednostima likovnog rada (osobnoga i drugih učenika), umjetničkoga djela te radnog i životnog okruženja;

zainteresiranost i skrb za kulturnu i prirodnu baštinu.

DIDAKTIČKI ELEMENTI

Učenje učenika pod utjecajem je osobnih i kulturoloških pretpostavki. Učenici najučinkovitije uče kada njihovo likovno izražavanje prethodi učenju i kada je utemeljeno na konkretnim vizualnim i oblikovno-izražajnim iskustvima, povezano s određenim vizualnim sadržajem umjetničkoga djela ili situacijom, te primijenjeno na njihovo vizualno okruženje. Likovne aktivnosti učenika događaju se unutar društvenoga kulturološkog konteksta te se u skladu s njim tumače. One su kreirane tako da proširuju i ispituju stupnjeve vizualne pismenosti i likovno-tehničkih spoznaja. Ideje i razumijevanje koje učenici razvijaju postupno se sve više proširuju i ponovno stvaraju usporedno s iskustvom likovnoga izražavanja i sposobnošću konceptualizacije.

Učenje u likovnoj kulturi (likovnom obrazovanju) uključuje proces povezivanja novih vizualno oblikovnih spoznaja s postojećim znanjem te dodavanjem novih likovnih sadržaja i likovnih iskustava postojećem razumijevanju likovne umjetnosti. Učenje u likovnoj kulturi unapređuje se kada učenici vizualiziraju problem za koji ranije nisu znali, prepoznaju ga i likovno tehničkim sredstvima riješe. Takvim učenjem kod učenika se razvijaju kreativni stavovi, vještine i likovno oblikovni temelj koji im omogućavaju proučavanje složenijih vizualno likovnih ideja i problema u komponiranju smislenih likovnih cjelina. Učenici uče razumjeti svijet razvijajući vlastite zamisli, stvarajući mentalne slike i dijeleći svoje vizualne ideje s ostalim učenicima posredstvom vlastitog likovnog govora u različitim vrstama oblikovanja. Obvezne nastavne teme u okviru likovne kulture izrađene su tako da kod učenika podržavaju razvoj stavova vještina i osposobljenosti potrebnih za rješavanje likovnih problema i donošenje odluka bitnih za razvoj vizualne pismenosti, estetske osjetljivosti i estetske kritičnosti.

Razvoj likovne pismenosti podržava se nastavom koja učenike uključuje u aktivno vizualno istraživanje, uživljavanje u rješavanje problema i vrednovanje. Različita iskustva učenja uključuju plošno oblikovanje: crtanje, plošno oblikovanje slikanje, plošno oblikovanje grafiku i prostorno oblikovanje -modeliranje i građenje, te primijenjeno oblikovanje i dizajn. Razvoj likovne pismenosti uključuje razradu nastavnih tema posredstvom kojih učenici otkrivaju važnost likovnih umjetnosti u svojim životima te počinju cijeniti međusobnu povezanost umjetnosti i znanosti, novih medija društva i okoline.

Suvremeni obrazovni standard likovne kulture za osnovne škole predstavlja temelj koji omogućuje razvoj znanja i sposobnosti učenika u likovnoj kulturi. Standard je zapravo putokaz u stjecanju vizualno ekspresivnih i obrazovnih postignuća osposobljenosti i obrazovnih postignuća učenika s fokusom na rezultatima učenja i kreativnoga izražavanja, a manje na strategijama podučavanja. Preporuke za metodičku obradu naglašavaju slobodno istraživanje i učenje zorovima i omogućuju učenicima da se upoznaju sa izazovima koji se temelje na oblikovnom mišljenju, likovnom izražavanju vizualnim elementima, simbolima svojih ideja i osjećaja. Standardi upućuju na usvajanje novih načina mišljenja i rada i komunikaciju sadržajima znanja i sposobnostima. U strukturi se posebno naglašavaju odgojni i socijalizirajući ciljevi i sadržaji koji se odnose na razvijanje uvjerenja i kreativnih, divergentnih stavova i ideja koje učenici trebaju izraziti.)

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN LIKOVNE KULTURE ZA PRVI RAZRED

Redni broj	Naziv nastavnog područja - cjeline prema nastavnom planu i programu	Broj sati	Teme i motivi
1.	PLOŠNO OBLIKOVANJE - CRTANJE	16	• Točka i crta • Školski pribor • Učionica • Priča gospođe crte - put od kuće do škole • Na livadi • Moje mjesto • Moja obitelj • Moja mama • Ribe blizanke • Sladoled • Površina - kontrast • Popunjavanje površine različitim materijalima (riža, sjemenke, papirići...) • Ploha • Pravila ponašanja-izrada kartica s oslikanim pravilima • Klaun • Maskenbal • Zebra • Pribor za higijenu • Podložak zuba-zdrava hrana • Razredna abeceda
2.	PROSTORNO OBLIKOVANJE–MODELIRANJE I GRAĐENJE	8	• Masa i prostor • Veći i manji oblici • Okvir za fotografiju • Stroj iz mašte od geometrijskih tijela • Gnijezdo • Moj dom-modeliranje namještaja • Eko lik
3.	PRIMJENJENO OBLIKOVANJE – DIZAJN	12	• Boja – osnovne i izvedene • To smo mi • Valentinovo • Tulipani-otisci dlana • Pilići-otisci prstiju • Slonica Silva slavi rođendan • Moje najdraže voće • Trčimo za suncem • Površina i vizualna komunikacija • Prometni znak za učionicu • Omiljeni lik-crtani film • Masa i prostor – industrijski dizajn • Otiskivanje pisanica • Izrada slikovnica: plava, žuta, zelena, crvena • Čestitka za Majčin dan
UKUPNO SATI		36	

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN I PROGRAM LIKOVNE KULTURE ZA PRVI RAZRED

Tema- nastavna jedinica	R. br. sata	Gljučni pojmovi	Korelacija	Obrazovna i odgojna postignuća (sposobnosti, vještine i umijeća)
<i>Moj školski pribor</i> LTS - olovka u boji	1.	točka, ravna crta, zakrivljena crta, crtanje	HJ, MO, TZK	- uočiti razliku među crtama; - vizualno opaziti i prepoznati tok crte.
<i>Moja učionica</i> LTS - olovka u boji	2.	točka, ravna crta, zakrivljena crta, crtanje	HJ, MO, TZK, VJ	sposobnost promatranja i opažanja školskog ambijenta i predmeta.
<i>Pravila ponašanja - izrada kartica sa oslikanim pravilima</i> LTS - olovka u boji	3.	ploha, slobodni lik	HJ, MO, TZK, VJ	- usvojiti tehniku kartonskog tiska; - uočiti vezu između napisanog i oslikanog pravila.
<i>To smo mi</i> LTS - vodene boje i flomaster	4.	boja, imena boja	HJ, MO, TZK, GK, VJ	- razlikovati boje; - vještina rada likovnim tehnikama.
<i>Valentino</i> LTS - vodene boje i flomaster	5.	boja, osnovna boja	HJ, MO, TZK, GK, VJ	uočiti i imenovati osnovne boje.
<i>Veći i manji oblici</i> LTS -plastelin	6.	geometrijsko tijelo, oblo i uglato tijelo	MO, MM	razlikovati pojmove malo i veliko, oblo i uglato.
Klaun LTS - kolaž papir	7.	geometrijski likovi, klaun	HJ, MO, MM, VJ	- pravilno korištenje likovnog pribora i materijala; - osjećaj za estetsku vrijednosti rada.
Maskenbal - likovi iz novina	8.	fotomontaža	HJ, TZK, VJ	- uočiti razliku između obične fotografije i fotomontaže; - uočiti razliku između učeničkog i umjetničkog likovnog rada.
Popunjavanje površine različitim materijalima (riža, sjemenke...)	9.	glatka i hrapava površina	MO, GK, VJ	uočiti i razlikovati glatku i hrapavu površinu.
<i>Kotači bicikla - veći i manji</i> LTS - olovka	10.	točka, ravna crta zakrivljena crta, crtanje	MO, TZK	- vizualno opaziti i istražiti doživljaj crta; - razlikovati crte (vrsta, točka, smjer, niz).
Okvir za fotografiju	11.	oblo i uglato tijelo	MM	- razlikovati veliko i malo, oblo i uglato; - razviti estetske vrijednosti rada.
<i>Moje mjesto</i> LTS - flomaster	12.	točka, ravna crta, zakrivljena crta, crtanje	MO, GK, VJ	- vizualno opaziti i istražiti doživljaj crta; - razlikovati crte (vrsta, točka, smjer, niz).
<i>Zebra</i> LTS - kolaž	13.	slobodni lik, geometrijski lik	MO, GK, TZK	vizualno opaziti i izraziti se geometrijskim i slobodnim likovima.
<i>Stroj iz mašte od geometrijskih tijela</i> LTS -plastelin	14.	geometrijsko tijelo, oblo i uglato	MM	- razlikovati veliko i malo, oblo i uglato; - doživjeti estetske vrijednosti rada.

Prometni znak za učionicu LTS - karton, stiropor	15.	vizualni znak	MO, GK, VJ	• prepoznati i prikazati neke vizualne znakove.
Priča gospođice crte - put od kuće do škole LTS - olovka u boji	16.	ravna i zakrivljena crta	MM, TZK, GK, VJ	• prepoznati i imenovati crte po toku i karakteru.
Na livadi LTS - olovka u boji	17.	točka, ravna crta, zakrivljena crta, crtanje	MO, GK, VJ	• uočiti razlike među crtama; • izraziti stvaralačke sposobnosti.
Gnijezdo LTS - materijal iz prirode	18.	oblo i uglato tijelo	MM, MO, TZK, VJ	• razlikovati oble i uglate, ispupčene i udubljene mase.
Tulipani - otisci dlana LTS -vođene boje	19.	boja, miješanje boja	MO, TZK, VJ	• razlikovati osnovne i izvedbene boje; • uočiti da se miješanjem osnovnih boja dobivaju željene izvedbene boje.
Pilići - otisci prstiju LTS - vođene boje	20.	boja	MO, GK, VJ	• raspoznati osnovne i izvedbene boje.
Otiskivanje pisanica LTS -tempera	21.	boja, miješanje boja	MO, HJ, GK, VJ	• raspoznati osnovne i izvedbene boje.
Moja obitelj LTS - olovka u boji	22.	točka, ravna crta, zakrivljena crta, crtanje	MO, HJ, GK, VJ	• prepoznati i izraziti crte po toku i karakteru.
Moj dom - modeliranje namještaja LTS - plastelin	23.	geometrijsko tijelo, oblo i uglato tijelo	MO, VJ, GK	• razlikovati male i velike, oble i uglate, ispupčene i udubljene mase; • osjećaj potrebe za lijepim (estetika).
Slonica Silva slavi rodendan LTS - flomaster	24.	boja, miješanje boja	MO, GK, VJ	• prepoznati i imenovati osnovne i izvedbene boje.
Eko lik LTS - otpad, novine, ambalaža, folija...	25.	geometrijsko tijelo, oblo i uglato tijelo	MM, MO, VJ	• razlikovati male, velike, oble, uglate, ispupčene i udubljene mase.
Pribor za higijenu LTS - kolaž	26.	slobodni lik, geometrijski lik	MO, GK, VJ	• vizualno opaziti i izraziti se geometrijskim i slobodnim likovima.
Moje najdraže voće LTS -olovka u boji	27.	boja, miješanje boja	MO, MM, GK, VJ	• prepoznati i imenovati osnovne i izvedbene boje.
Omiljeni lik - crtani film LTS -olovka	28.	crtani film	HJ, GK, VJ	• prepoznati i imenovati crtane filmove; • prepoznati likove crtanih filmova na reprodukcijama; • znati nacrtati najdraži lik.
Podložak zuba - zdrava hrana-sličice iz novina	29.	slobodni i geometrijski lik	MO ,GK, VJ	• vizualno opaziti i izraziti se geometrijskim i slobodnim likovima.
Čestitka za Majčin dan LTS-kolaž	30.	dizajn	GK, HJ, VJ	• prepoznati čestitku kao oblik slikovne i pisane poruke; • izraditi prigodnu čestitku.

Moja mama LTS-olovka u boji	31.	točka, ravna crta, zakrivljena crta, crtanje	GK, HJ, MO, VJ	prepoznati i izraziti crte po toku i karakteru.
Trčimo za suncem LTS-vodene boje	32.	boja	MO, HJ, GK, VJ	prepoznati i imenovati osnovne i izvedbene boje.
Ribe blizanke LTS-flomaster	33.	točka, ravna i zakrivljena crta	MO, GK, VJ	razlikovati crte (vrsta, točka, smjer, niz).
Sladoled LTS-vodene boje	34.	ravna i zakrivljena crta	MO	razlikovati crte (vrsta, točka, smjer, niz).
Izrada slikovnica: plava, žuta, zelena, crvena... LTS-pastel	35.	dizajn	HJ, VJ	- prepoznati i imenovati slikovnicu; - razumjeti način nastajanja slikovnice; - znati nacrtati pojedine dijelove slikovnice.
Razredna abeceda LTS-flomaster, kolaž sličice iz novina..	36.	slobodni i geometrijski likovi	HJ, GK, VJ	- vizualno opaziti i izraziti se geometrijskim i slobodnim likovima; - znati oblikovati slovo i prikazati pojam slika –početno slovo.

GLAZBENA KULTURA

BROJ SATI: 36

CILJEVI I SVRHA UČENJA PREDMETA

Cilj nastave glazbe u osnovnoj školi jest:

- uvođenje učenika u glazbenu kulturu;
- upoznavanje osnovnih elemenata glazbenog jezika;
- razvijanje glazbene kreativnosti; promicanje opće vrijednosti zajedništva i suradnje;
- promicanje osjećaja za lijepo;
- poštovanje različitosti;
- razvijanje osjećaja pripadnosti zavičaju i domovini;
- poticanje izražavanja emocija i estetskog ukusa; razlikovanje „trendovske glazbe“ od trajno vrijednih klasičnih dijela domaćih ili stranih glazbenih umjetnika i velikana.

OPĆI CILJEVI I ZADAĆE:

- Učenike treba upoznati s (metodički vođenim slušanjem) različitim glazbenim djelima;
- upoznati s osnovnim elementima glazbenog jezika;
- poticati na samostalnu glazbenu aktivnost (pjevanje, sviranje);
- razvijati glazbeni ukus - upoznavanjem konkretnih glazbenih dijela.

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN GLAZBENE KULTURE ZA PRVI RAZRED

Redni broj	Naziv nastavne cjeline prema nastavnom planu i programu	Broj sati	Nazivi pjesmica, brojalica i skladbi
1.	PJEVANJE	13	• Medo • Semafor • Združena slova • Tika, taka • Kišica • Proljeće • Lete, lete laste • Bumbari i pčele • Mami na dar • Veseljak • Dom • Kad si sretan
2.	RITAMSKE IGRE I KRETANJE UZ GLAZBU	9	• Iš, iš , iš, ja sam mali miš • Mi smo djeca vesela • Hoki poki • Mali ples • Poskokuša • Kako se što radi • Pliva riba
3.	BROJALICE	9	• Eci, peci, pec • Ringe, ringe, raja • Išo medo u dućan • Jedna vrana gakala • Jedan, dva, tri • Pliva patka • Pusti pužu rogove • Patak • Zeko, zeko
	SLUŠANJE GLAZBE	5	• Životinjski glasovi (Švedska) • Uspavanka, W.A.Mozart • Bumbarov let, Korsakov • Duet mačaka, Rossini • Koračnica, Šostakovič • Himna
UKUPNO SATI		36	

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN I PROGRAM GLAZBENE KULTURE ZA PRVI RAZRED

Tema- nastavna jedinica	R. br. sata	Ključni pojmovi	Korelacija	Obrazovna i odgojna postignuća (sposobnosti, vještine i umijeća)
Izvođenje glazbe: pjevanje, sviranje i pokret Poznate pjesme po izboru učenika	1.	dječja pjesma, glazbenici	LK, TZK	- prepoznavanje i imenovanje kroz glazbeni izraz; - osjećaj zajedništva.
Ritamske igre i kretanje uz glazbu Iš, iš, iš, ja sam mali miš	2.	pokret, igra, zvuk	TZK, LK, HJ, VJ	izvoditi brojalicu iz improvizacije kretnji.
Slušanje glazbe Životinjski glasovi (Švedska)	3.	zvuk, skladba	MM, MO, VJ	- slušna osjetljivost na glazbene izričaje; - prepoznati vokalnu izvedbu.
Eci, peci, pec	4.	brojalica	HJ, VJ, TZK	usvojiti tekst i izvoditi ritam jednostavnih brojalica.
Pjevanje Medo	5.	dječja pjesma,	HJ, MO, LK, VJ	izražajno pjevati i jasno izgovarati tekst pjesme.
Ritamske igre i kretanje uz glazbu Mi smo djeca vesela	6.	pjesma, pokret, igra, solist, zbor	TZK, VJ, LK	- ostvariti male ritamske igre; - realizirati igre glasom i pokretom.
Ringe, ringe, raja	7.	brojalica	HJ, TZK, VJ	usvojiti tekst i izvoditi brojalicu uz kretanje.
Pjevanje Semafor	8.	dječja pjesma	MO, LK,	izražajno pjevati pjesmu i jasno izgovarati tekst.
Išo medo u dućan	9.	brojalica	HJ, MO, VJ, LK	usvojiti tekst i izvoditi ritam jednostavnih brojalica.
Slušanje Uspavanka, W. A. Mozart	10.	skladba, uspavanka	TZK, MO, HJ, VJ, LK	- interes za slušanje vrijednih glazbenih djela; - razlikovati instrumentalnu glazbu od vokalne.
Pjevanje Združena slova	11.	samoglasnici i suglasnici	HJ, LK, TZK, VJ	pravilno izgovaranje samoglasnika i suglasnika u pjevanju.
Ritamske igre i kretanje uz glazbu Hoki poki	12.	pjesma, ples	MO, TZK, MM, VJ	ostvariti male ritamske igre, realizirati ih glasom i pokretom.
Jedna vrana gakala	13.	brojalica	TZK, HJ	izvoditi brojalicu različitim tempom, brzo, sporo.
Jedan, dva, tri	14.	brojalica	HJ, MM	usvojiti tekst i izvoditi ritam jednostavnih brojalica;
Pjevanje Tika, taka	15.	duljina zvuka	HJ, MO, MM, VJ	znati razlikovati i izvoditi duge i kratke zvukove.
Pliva patka	16.	brojalica	HJ, TZK	usvojiti tekst i izvoditi ritam jednostavnih brojalica.
Ritamske igre i kretanje uz glazbu Poskokuša (ili) Mali ples	17.	poskočica	TZK, HJ	- ostvariti male ritamske igre, realizirati ih glasom i pokretom; - naučiti korake i plesati poskočicu.

Slušanje Bumbarov let, Korsakov	18.	glazbala, skladba, orkestar	MO, LK, HJ, VJ	• interes za slušanje vrijednih glazbenih djela.
Pusti pužu rogove	19.	brojalica	HJ, LK, MO	• usvojiti tekst i izvoditi ritam jednostavnih brojalica.
Pjevanje i sviranje Kišica ili Proljeće	20.	skupno muz- iciranje dječjim glazbalima	MO, HJ, TZK, VJ	• ostvariti mjeru i ritam pjesme Kišica Orffovim glazbalima.
Ritamske igre i kretanje uz glazbu Kako se što radi	21.	brzo, sporo	HJ, TZK, MO, VJ	• prepoznati brzi i spori tempo.
Patak	22.	brojalica	LK, TZK, MO, HJ, VJ	• usvojiti tekst i izvoditi ritam jednostavnih brojalica.
Pjevanje Lete lete laste	23.	solist, zbir, dječja pjesmica	HJ, LK, MO, VJ, TZK	• pjevati pjesmicu, tonovi različitih visina.
Zeko, zeko	24.	brojalica	LK, MO, HJ, VJ	• usvojiti tekst i izvoditi ritam jednostavnih brojalica.
Sat glazbenog stvaralaštva	25.	sporo - brzo	TZK, HJ, MO, VJ	• kretanje uz glazbu; • improvizirati različite pokrete uz izvođenje ritma.
Slušanje Duet mačaka, Rossini	26.	glas, skladba	LK, HJ, MM, VJ	• navika aktivnog slušanja glazbe; • sposobnost slušne koncentracije.
Pjevanje Bumbari i pčele	27.	pjesmica, pokret, tonovi	LK, MO, TZK, MM, VJ	• obogaćivanje pjevačkog repertoara; • sposobnost za suradnju; • umijeće zamišljanje kao preduvjet za usvajanje poruke pjesme.
Pjevanje Mami na dar	28.	dječja pjesmica	HJ, LK, MO, TZK, VJ	• pjevanje pjesmice uz izvođenje pokreta.
Ritamske igre i kretanje uz glazbu Pliva riba	29.	ritam, pjevanje, kretanje,	TZK, HJ, VJ	• vještina izvođenja glazbene igre.
Pjevanje Veseljak	30.	solist, dječja pjesmica	LK, MO, HJ, VJ	• pjevanje pjesme na vlastiti način (improvizirana melodije).
Slušanje Koračnica, Šostakovič	31.	skladba, orkestar, tempo	MM, TZK, VJ	• interes za slušanje vrijednih glazbenih djela.
Pjevanje Dom Slušanje Himna	32.	domoljubna pjesma	MO, HJ, LK	• prepoznati melodiju i riječi hrvatske himne; • doživljaj radosti i ponosa kod slušanja himne.
Ritamske igre i kretanje uz glazbu	33.	brzo, sporo, vi- soki i niski ton	TZK, MM	• oponašanje različite i visine glasa i tempa uz improvizaciju različitog kretanja.
Pjevanje Kad si sretan	34.	glazba, pokret	TZK, HJ, VJ	• pjevati pjesmu uz pokrete.
Pjevanje naučenih pjesmica u I.r.	35.	dječja pjesmica, solist, zbor	HJ, MM, MO, LK, VJ	• usvojenost repertoara dječjih pjesmica.
Pjevanje Cvrčkov pozdrav	36.			• pjevanjem pjesmice razlikovati visinu glasa.

MATEMATIKA

BROJ SATI: 54

SVRHA I CILJEVI UČENJA PREDMETA

Cilj je nastave matematike stjecanje temeljnih matematičkih znanja potrebnih za razumijevanje pojava i zakonitosti u prirodi i društvu, stjecanje osnovne matematičke pismenosti i razvijanje sposobnosti i umijeća rješavanja matematičkih problema.

OPĆI CILJEVI I ZADAĆE:

- naučiti matematički se izražavati pismeno i usmeno;
- razviti vještinu pisanja, čitanja i uspoređivanja brojeva;
- usvojena matematička znanja znati primjenjivati u svakodnevnom životu;
- razviti sposobnosti i vještine rješavanja osnovnih matematičkih problema potrebnih za nastavak školovanja;
- spoznavati matematiku kao koristan i nužan dio znanosti, tehnologije i kulture;
- osposobljavati za apstraktno mišljenje, logičko zaključivanje i precizno formuliranje pojmova;
- razvijati osjećaj odgovornosti i kritičnosti prema svojem i tuđem radu;
- razvijati sposobnost za samostalan rad, odgovornost za rad, točnost, urednost, sustavnost, preciznost i konciznost u pisanom i usmenom izražavanju.

NAPOMENA

U prvom i drugom razredu osnovne škole potrebno je s posebnom osjetljivošću paziti na procese učenja i poučavanja te realizaciju obrazovnih postignuća koja su prilagođena spoznajnim, doživljajnim i djelatnim sposobnostima učenika te dobi. Obrazovna se postignuća, osobito u prvom razredu, u mnogome odnose na procese uočavanja, prepoznavanja, početnog razumijevanja, nužnog razlikovanja i imenovanja temeljnih činjenica, pojmova, oblika i predmeta koji ulaze u sadržaj predmeta matematike. Zato s posebnom pažnjom i osjetljivošću treba učenicima prilagoditi nastavne metode i sredstava koja će promovirati „učenje uz igru“, omogućujući tako učenički stvaralački i suradnički rad u procesima učenja.

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN MATEMATIKE ZA PRVI RAZRED

Redni broj	Naziv nastavne cjeline prema nastavnom planu i programu	Broj sati	Nastavne teme
1.	UPOZNAVANJE S RADNIM MATERIJALIMA	1	
2.	USPOREĐIVANJE I PROCJENJIVANJE VELIČINE PREDMETA	11	• Uspoređivanje predmeta po boji, duljini, visini i širini • Položaj predmeta u prostoru: blizu, daleko, ispred, iza, ispod, iznad, lijevo, desno, uspravno, vodoravno • Odnos među predmetima i veličina predmeta
3.	PREDMETI OBLIKA KUGLE, KVADRA, KOCKE, VALJKA	4	• Oblici u prostoru: kugla • Kvadar i kocka • Valjak
4.	RAVNE I ZAKRIVLJENE PLOHE, LIKOVI I CRTE	7	• Likovi oblika trokuta, kruga, pravokutnika i kvadrata • Unutrašnjost i vanjšina, unutar, izvan, na • Točke kao presjeci crta (sjecišta)

5.	SKUPOVI, BROJEVI, RELACIJE I OPERACIJE	31	• Primjeri skupova – označavanje • Članovi skupa, pridruživanje elemenata dvaju skupova, brojnost • Brojevi od 1 do 5 • Broj ispred i iza – predstavljanje na brojevnoj crti • Redni brojevi od 1 do 5 • Broj nula (0) • Brojevi od 6 do 10 • Redni brojevi do 6 do 10
UKUPNO SATI		54	

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN I PROGRAM MATEMATIKE ZA PRVI RAZRED

Tema- nastavna jedinica	R. br. sata	Tip sata	Ključni pojmovi	Korelacija	Obrazovna i odgojna postignuća
Upoznavanje s radnim materijalima	1.				• usvojiti naziv predmeta.
Boja- uspoređivanje predmeta po boji	2.	Obrada novih sadržaja	boja	LK, MO, VJ	• prepoznati različitost predmeta po boji i znati ih uočiti.
Dulji – kraći, uspoređivanje predmeta po duljini	3.	Obrada novih sadržaja	dulji - kraći	LK, MO, TZK, VJ	• prepoznati različitost predmeta po duljini i znati ih uočiti.
Uži – širi, uspoređivanje predmeta po širini	4.	Obrada novih sadržaja	uži - širi	LK, MO, TZK, VJ	• procijeniti odnose među predmetima.
Viši – niži, uspoređivanje predmeta po visini	5.	Obrada novih sadržaja	viši -niži	LK, MO, TZK, VJ	• procijeniti odnose među predmetima.
Uspoređivanje predmeta po boji, duljini, visini i širini	6.	Vježbanje i ponavljanje	boja, dulji – kraći, viši - niži	LK,MO, TZK, VJ	• razlikovati predmete po boji; • prepoznati i razlikovati predmete po duljini; • znati usporediti predmete po visini.
Položaj predmeta u prostoru: blizu, daleko	7.	Obrada novih sadržaja	blizu - daleko	LK, MO, TZK, VJ	• procijeniti odnose među predmetima.
Položaj predmeta u prostoru: ispred, iza, ispod, iznad	8.	Obrada novih sadržaja	ispred – iza, ispod – iznad	LK, MO, TZK, VJ	• procijeniti odnose među predmetima.
Položaj predmeta u prostoru	9.	Vježbanje i ponavljanje	blizu – daleko, ispred – iza, ispod - iznad	LK, MO, TZK, VJ	• procijeniti odnose među predmetima.
Položaj predmeta u prostoru: lijevo, desno	10.	Obrada novih sadržaja	lijevo - desno	LK, MO, TZK, VJ	• procijeniti odnose među predmetima.

Položaj predmeta u prostoru: uspravno, vodoravno	11.	Obrada novih sadržaja	uspravno - vodoravno	LK, MO, TZK, VJ	• prepoznati položaj predmeta; • procijeniti odnose među predmetima.
Položaj predmeta u prostoru	12.	Vježbanje i ponavljanje	lijevo – desno, vodoravno - uspravno	LK, MO, TZK, VJ	• procijeniti položaj predmeta u prostoru.
Tijela u prostoru: kugla i valjak	13.	Obrada novih sadržaja	kugla, valjak	LK, MO, VJ, TZK	• prepoznati i imenovati geometrijska tijela među predmetima iz neposredne okoline na modelima i ilustracijama; • uočiti sličnosti i razlike tijela.
Tijela u prostoru: kugla i valjak	14.	Vježbanje i ponavljanje	kugla, valjak	LK, MO, VJ, TZK	• prepoznati i imenovati geometrijska tijela među predmetima iz neposredne okoline na modelima i ilustracijama; • uočiti sličnosti i razlike tijela.
Tijela u prostoru: kocka i kvadar	15.	Obrada novih sadržaja	kocka, kvadar	MO, LK, VJ	• prepoznati i imenovati geometrijska tijela među predmetima iz neposredne okoline na modelima i ilustracijama; • uočiti sličnosti i razlike tijela.
Tijela u prostoru: kocka i kvadar	16.	Vježbanje i ponavljanje	kocka, kvadar	MO, LK, VJ	• prepoznati i imenovati geometrijska tijela među predmetima iz neposredne okoline na modelima i ilustracijama.
Ravne i zakrivljene plohe	17.	Obrada novih sadržaja	ravna ploha, zakrivljena ploha	LK, VJ, TZK	• prepoznati i imenovati tijela s ravnim, zakrivljenim, ravnim i zakrivljenim ploham; • razlikovati ravne i zakrivljene plohe.
Likovi oblika trokuta i kruga	18.	Obrada novih sadržaja	trokut, krug	MO, LK, VJ, TZK	• prepoznati, imenovati i razlikovati geometrijske likove.
Likovi oblika trokuta i kruga	19.	Vježbanje i ponavljanje	trokut, krug	LK, MO, VJ, TZK	• prepoznati, imenovati i razlikovati geometrijske likove.
Likovi oblika kvadra i pravokutnika	20.	Obrada novih sadržaja	kvadar, pravokutnik	MO, LK, TZK, VJ	• prepoznati, imenovati i razlikovati geometrijske likove.
Likovi oblika kvadra i pravokutnika	21.	Vježbanje i ponavljanje	kvadrat, pravokutnik	LK, MO, TZK, VJ	• prepoznati, imenovati i razlikovati geometrijske likove.

Točke kao presjeci crta (sjecište)	22.	Obrada novih sadržaja	točka, crte, sjecište	LK, HJ	• upoznati ravne i zakrivljene crte; • prepoznati točku kao sjecište crta.
Točke kao presjeci crta (sjecište)	23.	Vježbanje i ponavljanje	točka, crte, sjecište	LK, HJ	• upoznati točku kao sjecište crta; • naučiti obilježavati točke.
Primjeri skupova – označavanje	24.	Obrada novih sadržaja	razvrstavanje, skup	MO, HJ, VJ	• osposobiti učenike u razvrstavanju predmeta i formiranje skupova.
Članovi skupa	25.	Obrada novih sadržaja	element (član) skupa	MO, HJ, VJ	• razumjeti značenje riječi skup, elementi (članovi) skupa.
Pridruživanje elemenata dvaju skupova pripadnost	26.	Obrada novih sadržaja	pripadnost i nepripadnost skupu	MO, HJ,	• uočiti pripadnost i nepripadnost skupu.
Brojnost skupova	27.	Obrada novih sadržaja	više, manje, jednako mnogo	MO, HJ, VJ, TZK	• znati objasniti pojmove više, manje jednako mnogo.
Skupovi	28.	Vježbanje i ponavljanje	skup, član skupa, brojnost skupa	MO, HJ, VJ, TZK	• utvrditi značenje riječi skup, član skupa, pripadnost skupu i brojnost skupova.
Broj 1	29.	Obrada novih sadržaja	jedan, jedna, jedno, znamenka 1	HJ, MO	• zapisivati i čitati broj 1, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 1	30.	Vježbanje i ponavljanje	jedan, jedna, jedno, znamenka 1	HJ, MO	• zapisivati i čitati broj 1, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 2	31.	Obrada novih sadržaja	dva, dvije, dvoje, znamenka 2	HJ, MO	• zapisivati i čitati broj 2, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 2	32.	Vježbanje i ponavljanje	dva, dvije, dvoje, znamenka 2	HJ, MO	• zapisivati i čitati broj 2, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 3	33.	Obrada novih sadržaja	tri, troje, znamenka 3	HJ, MO	• zapisivati i čitati broj 3, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 3	34.	Vježbanje i ponavljanje	Tri, troje, znamenka 3	HJ, MO	• zapisivati i čitati broj 3, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 4	35.	Obrada novih sadržaja	četiri, četvero, znamenka 4	HJ, MO	• zapisivati i čitati broj 4, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 4	36.	Vježbanje i ponavljanje	četiri, četvero, znamenka 4	HJ, MO	• zapisivati i čitati broj 4, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 5	37.	Obrada novih sadržaja	pet, petero, znamenka 5	HJ, MO	• zapisivati i čitati broj 5, upoznati broj kao oznaku količine.

Broj 5	38.	Vježbanje i ponavljanje	pet, petero, znamenka 5	HJ, MO	zapisivati i čitati broj 5, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj ispred – iza predstavljanje na brojevnoj crti	39.	Obrada novih sadržaja	brojeva crta, broj, ispred, iza, između	HJ, MO, TZK	- znati odrediti mjesto broja na brojevnoj crti, broj ispred i iza; - brojiti od 1 do 5 i od 5 do 1.
Brojeva crta	40.	Vježbanje i ponavljanje	brojeva crta, broj, ispred, iza, između	HJ, MO, TZK	odrediti mjesto broja na brojevnoj crti, broj ispred i iza.
Redni brojevi od 1 do 5	41.	Obrada novih sadržaja	glavni broj, redni broj	HJ, MO	razlikovati glavni i redni broj, zapisivati i čitati redne brojeve do 5.
Redni brojevi od 1 do 5	42.	Vježbanje i ponavljanje	glavni broj, redni broj	HJ, MO	razlikovati glavni i redni broj, zapisivati i čitati redne brojeve do 5.
Broj 0	43.	Obrada novih sadržaja	nula, znamenka 0	HJ, MO	zapisivati i čitati broj 0, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 0	44.	Vježbanje i ponavljanje	nula, znamenka 0	HJ, MO	zapisivati i čitati broj 0, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 6	45.	Obrada novih sadržaja	šest, šestero, znamenka 6	HJ, MO	zapisivati i pravilno čitati broj, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 7	46.	Obrada novih sadržaja	sedam, sedmero, znamenka 7	HJ, MO	zapisivati i pravilno čitati broj, upoznati broj kao oznaku količine.
Brojevi 6 i 7	47.	Vježbanje i ponavljanje	šest, šestero, 6, sedam, sedmero, 7	HJ, MO	zapisivati i pravilno čitati broj, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 8	48.	Obrada novih sadržaja	osam, osmero, znamenka 8	HJ, MO	zapisivati i pravilno čitati broj, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 9	49.	Obrada novih sadržaja	devet, devetero, znamenka 9	HJ, MO	zapisivati i pravilno čitati broj, upoznati broj kao oznaku količine.
Brojevi 8 i 9	50.	Vježbanje i ponavljanje	osam, osmero, 8, devet, devetero, 9	HJ, MO	zapisivati i pravilno čitati broj, upoznati broj kao oznaku količine.
Broj 10	51.	Obrada novih sadržaja	deset, desetero, znamenka 10	HJ, MO	zapisivati i pravilno čitati broj, upoznati broj kao oznaku količine.
Brojeva crta	52.	Obrada novih sadržaja	brojeva crta, broj, ispred, iza, između	HJ, MO	- odrediti mjesto broja na brojevnoj crti, broj ispred i iza; - brojiti od 1 do 10 i od 10 do 1.

Redni brojevi od 6 do 10	53.	Obrada novih sadržaja	glavni broj, redni broj	HJ, MO	• razlikovati glavni i redni broj; • zapisivati i čitati redne brojeve do 10.
Redni brojevi od 1 do 10	54.	Vježbanje i ponavljanje			• razlikovati glavni i redni broj; • zapisivati i čitati redne brojeve do 10.

MOJA OKOLINA

BROJ SATI: 36

SVRHA I CILJEVI UČENJA PREDMETA

Cilj je nastave predmeta *Moja okolina* razvoj dječjih potencijala i sposobnosti, usvajanje znanja i vještina o pojavama u svojoj okolini, prirodi i društvu potrebnih za uspješno snalaženje u svakodnevnom životu.

OPĆI CILJEVI I ZADAĆE:

- razvijanje sposobnosti promatranja, opisivanja, zaključivanja, uspoređivanja i donošenja zaključaka o pojavama u prirodi i društvu;
- sposobnost snalaženja u prostoru i vremenu, u obitelji, školi, u prometu, širem okružju i društvu;
- razvijanje interesa za poznavanje zakonitosti pojava o prirodi i društvu;
- razvijanje stvaralačke mašte, stvaralačkog mišljenja, komunikacije i suradnje;
- upoznavanje i ostvarenje higijensko-zdravstvenih, kulturnih, djelatnih i prometnih navika;
- prihvaćanje ponašanja u skladu s etičkim i moralnim vrijednostima;
- razvijanje pozitivnih vrijednosti i stavove prema sebi samima, prema drugima i svojoj okolini;
- sposobnost za kulturu komunikacije s odraslima i vršnjacima u socijalnom okruženju;
- razvijanje ekološke svijesti i kulture, osposobljenost za primjenu ekoloških znanja u neposrednoj okolini i svakodnevnom životu;
- sposobnost za život u ljudskoj zajednici uvažavajući temeljna načela odgoja i obrazovanja za ljudska prava i slobode;
- razvijanje kulturnih, radnih i higijenskih navika i njihovo njegovanje;
- graditi osjećaj poštovanja prema svima ljudima i narodima, te pripadnosti svome narodu i Domovini.

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN „MOJA OKOLINA“ ZA PRVI RAZRED

Redni broj	Naziv nastavne cjeline prema nastavnom planu i programu	Broj sati	Nastavne teme
1.	MOJA ŠKOLA	6	• Naziv škole i imenovanje prostorija • S prijateljima u školi • Život i rad u školi • Djelatnici u školi
2.	MOJA OBITELJ	6	• Članovi moje obitelji • Moje mjesto u obitelji • Moj dom (kuća, stan) • Opasni predmeti u domu
3.	NAŠE LIJEPO MJESTO	3	• Mjesto u kojem živim (mjesto stanovanja) • Svečanost u mom mjestu i u školi
4.	UČENIK U PROMETU	5	• Ja u prometu • Sudionici u prometu • Ponašanje učenika i učenica u prometu • Moj put od kuće do škole

	VRIJEME I PROSTOR	5	• Dan i osnovni dijelovi dana • Dani u tjednu • Upoznavanje i snalaženje u prostoru
	PRIRODA	5	• Otkrivamo znakove u prirodi • Biljke i životinje u bližem okruženju • Zaštita okoliša i ekološke aktivnosti
	NAŠE TIJELO	5	• Svjestan/svjesna svog tijela • Higijena • Prehrana • Zdravlje i sigurnost
	RADUJMO SE BLAGDANIMA	1	• Rađanje novog života
UKUPNO SATI		36	

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN I PROGRAM „MOJA OKOLINA“ ZA PRVI RAZRED

Tema- nastavna jedinica	R. br. sata	Tip sata	Ključni pojmovi	Korelacija	Obrazovna i odgojna postignuća
S prijateljima u školi	1.	Obrada novih sadržaja	učitelj, učiteljica, učenik, učenica razred	HJ, LK, GK, VJ	• znati ime učitelja/ice; • pokazati osnovna pravila kulturna ponašanja u školi i društvu vršnjaka.
Moja škola	2.	Obrada novih sadržaja	naziv škole, učionice, zbornica	HJ, LK, VJ	• usvojiti naziv svoje škole; • imenovati prostorije svoje škole i navesti im namjenu; • snalaziti se u školi.
S prijateljima u školi Moja škola	3.	Vježbanje i ponavljanje	učitelj, učenik, škola, učionica	HJ, LK, GK, TZK, VJ	• znati ime škole i ime učitelja; • znati se snalaziti u školi.
Život i rad u školi	4.	Obrada novih sadržaja	raspored sati, pravila ponašanja, čistoća u školi	HJ, TZK, GK, LK, VJ	• usvojiti i primjenjivati najvažnije odredbe kućnog reda; • znati vrijeme početka nastave; • pravilno ponašanje u učionici i izvan nje.
Djelatnici u školi	5.	Obrada novih sadržaja	ravnatelj/ ica, knjižničar/ ka, pedagog/inja, spremačica, domar	HJ, LK, VJ	• prepoznati djelatnike škole koji nisu učitelji: stručne suradnike i tehničko osoblje; • znati zatražiti pomoć djelatnika škole koji nisu učitelji.
Život i rad u školi Djelatnici u školi	6.	Vježbanje i ponavljanje	pravila ponašanja i čistoća u školi, stručni suradnici i tehničko osoblje	HJ, TZK, LK, VJ	• usvojiti i primjenjivati najvažnije odredbe kućnog reda; • prepoznati djelatnike škole koji nisu učitelji: stručne suradnike i tehničko osoblje.

Upoznavanje i snalaženje u prostoru	7.	Obrada novih sadržaja	lijevo, desno, naprijed, natrag, ispred, iza	MM, GK, TZK, VJ	- otkriti prostor kao mjesto boravka i rada; - razlikovati što je lijevo i desno; - snalaziti se u prostoru.
Upoznavanje i snalaženje u prostoru	8.	Vježbanje i ponavljanje	lijevo, desno, naprijed, natrag, ispred, iza	MM, GK, TZK, VJ	- otkriti prostor kao mjesto boravka i rada, - razlikovati što je lijevo i desno; - snalaziti se u prostoru.
Ja u prometu	9.	Obrada novih sadržaja	promet, prometnice i raskrižje	HJ, LK, GK, MM, TZK	- znati se pravilno kretati ulicom i samostalno i sigurno prijeći ulicu; - navesti pješački prijelaz (zebru) kao sigurno mjesto na kojem se može prijeći ulica.
Sudionici u prometu	10.	Obrada novih sadržaja	pješaci, vozači, vozila	HJ, LK, GK, MM, TZK	razlikovati sudionike u prometu: pješake vozače vozila i bicikliste.
Ponašanje učenika i učenica u prometu	11.	Obrada novih sadržaja	prometna pravila, prometni znakovi, semafor	HJ, LK, GK, MM, TZK	- znati se sigurno kretati prometnicom i prelaziti preko nje; - poštivati prometne znakove i pravila za sigurnost u prometu.
Moj put od kuće do škole	12.	Obrada novih sadržaja	sigurnost u prometu, opasna dionica puta	HJ, LK, GK, MM, TZK	- prepoznati prometne znakove koji se nalaze na putu od kuće do škole; - uvidjeti ulogu i značenje signalizacije i prometnog policajca; - znati se sigurno kretati od škole do kuće.
Promet ponavljanje – gost prometnik	13.	Vježbanje i ponavljanje	promet, prometnice, prometna pravila, , sigurnost u prometu, opasna dionica puta	TZK, MM	- znati se kretati ulicom, bez i s nogostupom; - znati kako samostalno i sigurno prijeći ulicu; - opisati sigurno sudjelovanje u prometu kao pješak; - primijeniti sigurno kretanje prometnicom.
Članovi moje obitelji	14.	Obrada novih sadržaja	majka, otac, brat, sestra, baka djed	HJ, LK, GK, VJ	znati imenovati članove svoje obitelji.
Moje mjesto u obitelji	15.	Obrada novih sadržaja	sin, kći, brat, sestra, unuk, unuka	HJ, LK, GK, VJ	razumjeti razlike krvnog srodstva u obitelji: roditelji, djeca, unuci, braća i sestre.
Moja obitelj	16.	Vježbanje i ponavljanje		HJ, LK, GK, VJ	- znati imenovati članove svoje obitelji; - razumjeti razlike krvnog srodstva u obitelji.

Moj dom (kuća, stan)	17.	Obrada novih sadržaja	dom, kuća, stan, prostorija	HJ, MM, LK, GK, VJ	• razlikovati pojmove: dom, stan, kuća.
Opasni predmeti u domu	18.	Obrada novih sadržaja	opasnost, opasni predmeti, uporaba kućanskih aparata	HJ, LK, GK, VJ	• znati pravilno rukovati jednostavnim kućanskim aparatima; • prepoznati opasne predmete i aparate u domu i školi; • razumjeti posljedice njihova djelovanja.
Moj dom i opasni predmeti u domu	19.	Vježbanje i ponavljanje	dom, kuća, stan, opasni predmeti, uporaba kućanskih aparata	HJ, LK, GK, VJ	• znati pravilno rukovati jednostavnim kućanskim aparatima; • prepoznati opasne predmete i aparate u domu i školi; • razlikovati pojmove dom, stan, kuća.
Mjesto u kojem živim (rodno mjesto i mjesto stanovanja)	20.	Obrada novih sadržaja	rodno mjesto i mjesto stanovanja	HJ, LK, GK, VJ	• znati imenovati naziv mjesta stanovanja u kojem živi; • poznavati svoje najbliže susjedstvo.
Mjesto u kojem živim (rodno mjesto i mjesto stanovanja)	21.	Vježbanje i ponavljanje	rodno mjesto i mjesto stanovanja	HJ, LK, GK, VJ	• imenovati naziv mjesta stanovanja u kojem živi; • poznavati svoje najbliže susjedstvo.
Svečanost u mom mjestu	22.	Obrada novih sadržaja	svečanost	HJ, LK, GK, VJ	• imenovati svečanosti u mjestu i školi; • doživjeti radost zajedništva i slavlja; • primijeniti kulturno ponašanje na slavljima.
Rađanje novog života	23.	Prigodna tema Uskrs	blagdan, slavlje	HJ, LK, GK, VJ	• prepoznati važnost blagdana u svojoj obitelji i u zajednici; • prepoznati neka obilježja blagdana i kako sudjelovati u njima; • znati čestitati blagdane.
Dan i osnovni dijelovi dana	24.	Obrada novih sadržaja	dan, noć, jutro, podne, večer	HJ, GK, TZK, VJ	• razlikovati doba dana i imenovati ih; • snalaziti se u vremenu pri određivanju različitih doba dana.
Dan i osnovni dijelovi dana	25.	Vježbanje i ponavljanje	dan, noć, jutro, podne, večer	HJ, GK, TZK, VJ	• razumjeti pojam doba dana, odrediti i imenovati jutro, prije podne, podne, popodne, večer, noć; • snalaziti se u vremenu pri određivanju različitih doba dana.

Dani u tjednu	26.	Obrada novih sadržaja	dani u tjednu, tjedan	GK, MM, VJ	- imenovati tjedan kao razdoblje od sedam dana; - navesti redoslijedom dane u tjednu; - razlikovati radne i neradne dane.
Dani u tjednu	27.	Vježbanje i ponavljanje	dani u tjednu, tjedan	GK, MM, VJ	- imenovati tjedan kao razdoblje od sedam dana; - navesti redoslijedom dane u tjednu; - razlikovati radne i neradne dane.
Otkrivamo znakove u prirodi	28.	Obrada novih sadržaja	svjetlost, zemlja, voda, zrak	HJ, LK, GK, VJ	- uočiti i prepoznati da za život ljudi, životinja i biljaka trebaju voda, zrak, svjetlost, toplina i hrana; - navesti primjere njihove povezanosti.
Biljke i životinje u bližem okruženju	29.	Obrada novih sadržaja	njega biljaka i briga o kućnim ljubimcima	HJ, LK, GK, TZK, VJ	- znati negovati biljke; - znati se brinuti o kućnim ljubimcima.
Biljke i životinje u bližem okruženju	30.	Vježbanje i ponavljanje	njega biljaka i briga o kućnim ljubimcima	HJ, LK, GK, TZK, VJ	- znati negovati biljke; - znati se brinuti o kućnim ljubimcima.
Zaštita okoliša i ekološke aktivnosti	31.	Izvanučionička nastava	okoliš, spremnici - odlaganje otpada	LK, HJ, GK, VJ	- zapamtiti važnost čuvanja čistog okoliša, i važnost održavanja čistoće prostora; - prepoznati utjecaj čovjeka na okoliš i pravilno odlaganje otpada.
Svjestan/svjesna svog tijela	32.	Obrada novih sadržaja	čovječe tijelo, dijelovi tijela, spolne razlike i osjetila	HJ, TZK, GK, VJ, LK	- opisati razlike između dječaka i djevojčice; - otkriti i imenovati glavne dijelove svoga tijela.
Higijena	33.	Obrada novih sadržaja	osobna čistoća, pribor i sredstva, čistoća i zdravlje	TZK, HJ, GK, LK, VJ	- opisati važnost i naviku redovitoga održavanja osobne higijene; - imenovati osnovna sredstva za osobnu i drugu higijenu.
Prehrana	34.	Obrada novih sadržaja	raznovidna i zdrava prehrana	TZK, LK, VJ	- nabrojiti raznovidnu hranu važnu za dječju dob; - razlikovati zdravu od nezdrave hrane; - rukovati priborom za jelo.
Zdravlje i sigurnost	35.	Obrada novih sadržaja	čuvanje zdravlja, uvjeti za zdrav život	TZK, GK, HJ, VJ	opisati i povezati važnost raznolike prehrane, boravka na svježem zraku i dovoljno odmora i rada za dobro raspoloženje.

Naše tijelo (liječnik gost u razredu)	36.	Vježbanje i ponavljanje	čovječje tijelo, dijelovi tijela, čistoća i zdrav život	TZK, GK, HJ, VJ	• razlikovati dijelove tijela; • koristiti se priborom za jelo; • znati objasniti važnost zdravog života.
--	-----	-------------------------	---	-----------------	---

TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA

BROJ SATI: 54

CILJEVI I SVRHA PREDMETA

Cilj je tjelesne i zdravstvene kulture osposobiti učenike za primjenu teorijskih i motoričkih znanja koja omogućuju samostalno tjelesno vježbanje radi veće kvalitete življenja. Istodobno tjelesna i zdravstvena kultura učinkovito mijenja osobine i razvija sposobnosti, čime izravno osigurava promicanje zdravlja kao nezamjenjivog čimbenika svih ljudskih aktivnosti.

OPĆI CILJEVI I ZADAĆE:

Zadaci tjelesne i zdravstvene kulture u osnovnoj školi usmjerene su na:

- usvajanje teorijskih i motoričkih znanja za svakodnevne motoričke aktivnosti, djelotvorno korištenje slobodnog vremena i snalaženje u urgentnim situacijama;
- zadovoljavanje potreba za kretanjem i poticanje samostalnoga vježbanja;
- uključivanje u športske klubove i razvijanje interesa za osobni napredak u različitim športskim aktivnostima;
- usvajanje znanja o samostalnoj kontroli tjelesnoga vježbanja;
- upoznavanje sa zakonitostima rasta i razvoja temeljnih antropoloških obilježja;
- usvajanje znanja o očuvanju i promicanju zdravlja;
- praćenje sastava tijela i prevencija pretilosti;
- razvijanje i njegovanje higijenskih navika;
- promicanje općih ljudskih vrijednosti;
- omogućivanje osobne afirmacije učenika;
- osposobljavanje za timski (skupni) rad;
- aktivan boravak u prirodi.

Biološke promjene u rastu i razvoju učenika i učenica, zahtijevaju u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi tvorbu posebnih zadataka po trogodišnjim razvojnim razdobljima.

U prvom razredu, u kojem učenici šestogodišnjaci pripadaju drugom razvojnom razdoblju, naglasak se stavlja na socijalizaciju djeteta, odnosno harmoniziranje dječjih pokreta i kretnji s pokretima i kretanjem svijeta oko njega. Većina djece svoje pokrete i kretnje uspješno formira do četvrte godine. Dalji razvoj psihomotorike karakterizira njezino usavršavanje. Opća psihomotorička spremnost, kao ishod procesa tjelesnih vježbi kojima se povećava opseg i kvaliteta kretanja, bitno je povezana s ukupnim pravilnim i harmoničnim razvojem morfoloških, funkcionalnih, kognitivnih, konativnih i socioloških vlastitosti djeteta.

U dobi oko šeste godine kod djece se znatno povećava spremnost za uključivanje u različite oblike tjelesnih aktivnosti, razvijenija je njihova sposobnost kretanja, snaga i izdržljivost. Djeca su sposobna izvoditi pokrete, odnosno kretanja, točnije i brže. Bolja im je prostorna orijentacija i spremnija su i za izvođenje složenijih pokreta. Također, povećana je njihova otpornost na promjene okoline i na promjene izazvane pod utjecajem kretanja, odnosno tjelesnog vježbanja. Njihove tjelesne aktivnosti, razmjerno opterećenju, mogu trajati i do 30 minuta.

Početkom školovanja odgojne su zadaci prije svega usmjerene na poznavanje i pridržavanje mjera opreza za očuvanje zdravlja koje se ostvaruju njegovanjem higijenskih navika. Razvijanje interesa za bavljenje tjelesnom vježbom sastavni je dio osobne odgovornosti za vlastito zdravlje. Prihvatanje i uvažavanje različitosti između učenika kao i razumijevanje djece s posebnim potrebama temeljne su pretpostavke razvoja snošljivosti.

Razvijanje odlučnosti, samopouzdanja, poticanje ustrajnosti i svladavanje straha osnove su za doživljavanje osjećaja zadovoljstva, čime se razvija pozitivna slika o sebi.

S odgojnoga stajališta i homogeniziranja razreda uputno je poticati jednoobraznost u odijevanju na satu tjelesne i zdravstvene kulture. Sa stajališta provođenja igara moguće je utjecati na poštovanje protivnika, pridržavanje pravila igre, svladavanje bijesa i nezadovoljstva, priznavanje pobjede protivniku.

Kod učenika je nužno razvijati suradničko ponašanje radi osposobljavanja za timski rad.

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE ZA PRVI RAZRED

Redni broj	Naziv nastavne cjeline prema nastavnom planu i programu	Broj sati	Nastavne teme*
1.	BRIGA ZA ZDRAVLJE		• Pravilna ishrana izvor zdravlja • Zdravlje, tjelesne aktivnosti, boravak u prirodi • Dnevni ritam odmora i rada
2.	HODANJA I TRČANJA		• Hodanje i trčanje uz promjenu smjera kretanja • Ciklična kretanja različitim tempom do 1 minute • Brzo trčanje do 20 m iz visokog starta • Slobodno pretrčavanje prepreka do 20 cm visine • Boravak u prirodi
3.	SKAKANJA		• Postrojavanje u vrstu, kolonu i krug • Nagazni skok na povišenje 25 cm s različitim saskocima • Preskakivanje niskih prepreka do 20 cm visine • Sunožni i jednonožni poskoci po označenim prostorima • Preskakivanje kratke vijače sunožno u mjestu
4.	BACANJA I HVATANJA		• Bacanje loptice udalj s mjesta lijevom i desnom rukom • Bacanje lakših lopti uvis na različite načine i hvatanje • Bacanje lakših lopti o tlo na različite načine i hvatanje
5.	KOLUTANJA		• Bočno valjanje u lijevo i u desno • Povaljke u ležanju • Kolut naprijed niz kosinu
6.	PENJANJA I PUZANJA		• Puzanje i provlačenje na različite načine. • Penjanje i silaženje po švedskim ljestvama
7.	VIŠENJA I UPIRANJA		• Različiti položaji visova i hvatova • Različiti mješoviti upori u mjestu i kretanju na tlu/spravama • Upor za rukama osloncem nogama na povišenju • Stoj na lopaticama
8.	RITMIČKE STRUKTURE		• Hodanja i trčanja uz glazbenu pratnju. • Oponašanja prirodnih pojava i raspoloženja uz glazbenu pratnju
9.	IGRE		• Elementarne igre bez pomagala • Štafetne igre bez pomagala • Slobodno poigravanje i vođenje lopte (N) • Slobodna igra sa smanjenim brojem igrača u označenom prostoru (3:3, 4:4) (N)
UKUPNO SATI		54	

*Usavršiti biotička motorička znanja (hodanja, trčanja, skakanja itd.) u ovoj dobi ima poseban značaj za slobodno vrijeme učenika, urgentne situacije, kao i za vrhunsko športsko stvaralaštvo.

Bacati i hvatati loptu za usavršavanje koordinacije i kretanja u prostoru.

Usvojiti višenja, upiranja i kolutanja kao temeljna motorička znanja u ulozi nadgradnje koordinacijski zahtjevnijih motoričkih gibanja.

Primijeniti elementarne i štafetne igre kao čimbenik socijalizacije i homogenizacije djece u razredu, pri čemu njihovo usvajanje postaje izvorom kvalitetnijeg osmišljavanja slobodnog vremena.

**IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN I PROGRAM TJELESNE I
ZDRAVSTVENE KULTURE ZA PRVI RAZRED**

Tema- nastavna jedinica	R. br. sata	Ključni pojmovi	Korelacija	Obrazovna i odgojna postignuća (sposobnosti, vještine, umijeća)
Upoznavanje škole	1.	škola	MO	• poznavanje glavnih prostorija u školi.
Upoznavanje dvorane i sata TZK	2.	dvorana, predmet	MO	• znati pronaći dvoranu; • znati se pravilno odjenuti i obući.
Oponašanje prirodnih pojava i raspoloženja uz glazbenu pratnju	3.	oblici kretanja	GK, MO, VJ	• iskustvo osjećaja za lijepo i ritmičko kretanje; • sposobnost osluškivanja prirodnih pojava.
Provjeravanje morfoloških karakteristika i motoričkih sposobnosti	4.	mjerjenja		• inicijalno provjeravanje visine, težine, opsega nadlaktice i kožnog nabora nadlaktice.
Provjeravanje motoričkih i funkcionalnih sposobnosti	5.	mjerjenja		• inicijalno provjeravanje motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.
Bacanje loptice udalj desnom i lijevom rukom, Štafetne igre bez pomagala	6.	bacanje, igra	MO, MM, VJ	• sposobnost početne koordinacije i eksplozivne snage ruku; • vještina kretanje kroz igru, poštivanje pravila igre i drugih učenika; • pokazivanje karakternih crta upornosti i izdržljivosti (socijalizacija).
Oponašanje prirodnih pojava i raspoloženja uz glazbenu pratnju, Elementarna igra bez pomagala	7.	oblici kretanja, igra	GK, VJ	• doživjeti osjećaj za lijepo i ritmičko kretanje; • umijeće spretnosti i upornosti, poštivanje pravila igre.
Ciklička kretanja različitim tempom do 1 minute, Sunožni i jednonožni poskoci po označenim prostorima	8.	oblici kretanja, skakanja	MM, MO, GK, VJ	• imati osjećaj za svladavanjem prostora, osjećaj za brzinu kretanja i ritam; • iskusiti eksplozivnu snagu nogu.
Ciklička kretanja različitim tempom do 1 minute, Bacanje lakših lopti o tlo i hvatanje	9.	oblici kretanja, bacanje i hvatanje	MM, MO, VJ	• steći osjećaj za svladavanjem prostora, osjećaja za brzinu kretanja i ritam; • jačati mišiće prsnog koša i eksplozivnu snagu ruku.
Postrojavanje u vrstu, kolonu i krug, Štafetne igre bez pomagala	10.	oblici kretanja, igra	MM, GK, VJ	• steći osjećaj za svladavanjem prostora; • naučiti i znati primijeniti pravila kretanja i pravilnog stajanja i držanja tijela; • iskazivanje potrebe za kretanje kroz igru, poštivanje pravila igre i drugih učenika; • očitovanje karakternih crta upornosti i izdržljivosti, (socijalizacija).
Bacanje lakših lopta uvis na različite načine i hvatanje, Elementarna igra bez pomagala	11.	bacanje i hvatanje, igra	MO, MM, GK, VJ	• sposobnost jačanja mišića prsnog koša i eksplozivne snagu ruku; • pokazati spretnost i upornost te poštivanja pravila igre.

Slobodno pretrčavanje prepreka do 20 cm visine, Elementarna igra bez pomagala	12.	trčanje, igra	MO, MM	• umijeće koordinacije pokreta i aerobnu izdržljivost i brzinu različitim načinima pretrčavanja; • iskazati potrebu za kretanje kroz igru, poštivanje pravila igre i drugih učenika; • očitovanje karakternih crta upornosti i izdržljivosti (socijalizacija).
Hodanje i trčanje uz promjenu smjera kretanja, Bacanje loptice udalj lijevom i desnom rukom	13.	oblici kretanja, bacanje	MO, MM, GK, VJ	• sposobnost i vještina različitih vrsta hodanja, važnih za razvoj izdržljivosti i brzine; • prikazati vještinu jačanja mišića prsnog koša i eksplozivnu snagu ruku.
Brzo trčanje do 20 m iz visokog starta, Bočno valjanje ulijevo i udesno	14.	trčanje, valjanje	MO, MM, GK	• sposobnost stjecanja aerobne izdržljivosti i brzine; • umijeće pokretljivost kralježnice i umijeće koordinacije.
Postrojavanje u vrstu, kolonu i krug, Hodanja i trčanja uz glazbenu pratnju	15.	oblici kretanja	GK, MM, MO, VJ	• razvitak osjećaja za svladavanjem prostora; • naučiti i znati primijeniti pravila kretanja i pravilnog stajanja i držanja tijela; • doživjeti osjećaj za lijepo i ritmičko kretanje, skladnost pokreta; • sposobnost pozitivna utjecaja na dišne organe i krvotok.
Bacanje loptice udalj lijevom i desnom rukom, Elementarna igra bez pomagala	16.	igra, bacanja	MO, MM, GK, VJ	• pokazati vještinu jačanja mišića prsnog koša i eksplozivne snage ruku; • iskazati potrebe za kretanje kroz igru, poštivanje pravila igre i drugih učenika; • očitovanje karakternih crta upornosti i izdržljivosti (socijalizacija).
Oponašanje prirodnih pojava i raspoloženja uz glazbenu pratnju, Puzanje i provlačenje na različite načine	17.	ritmičke strukture, puzanje i provlačenje	GK, MO, VJ	• pokazati osjećaj za lijepo i ritmičko kretanje; • sposobnost osluškivanja pojava; • vještina utjecaja na razvoj mišića ruku, ramenog pojasa, na pokretljivost zglobova ruku i nogu, na pokretljivost kralježnice.
Bočno valjanje ulijevo i udesno, Različiti mješoviti upori u mjestu	18.	valjanje, višenje i upiranje	MM, MO, GK	• sposobnost pokretljivosti kralježnice i koordinacije; • vještina utjecaja na razvoj mišića ruku, ramenog pojasa, na pokretljivost zglobova ruku i nogu, na pokretljivost kralježnice.
Bočno valjanje ulijevo i udesno, Puzanje i provlačenje na različite načine	19.	valjanje, puzanje i provlačenje	MM, MO, GK	• sposobnost pokretljivost kralježnice i koordinaciju; • vještina utjecaja na razvoj mišića ruku, ramenog pojasa, na pokretljivost zglobova ruku i nogu, na pokretljivost kralježnice.
Hodanja i trčanja uz glazbenu pratnju, Stoj na lopaticama	20.	oblici kretanja, višenja i upiranja	MO, MM, GK, VJ	• steći i pokazati osjećaj za lijepo i ritmičko kretanje, skladnost pokreta, utjecati pozitivno na dišne organe i krvotok; • sposobnost pokazivanja snage pojedinih skupina mišića, pokretljivost kralježnice i izdržljivost.

Slobodno pretrčavanje prepreka do 20 cm visine, Elementarne igre bez pomagala	21.	trčanje, igre	MM, MO	- vještina koordinacije pokreta i aerobne izdržljivost te brzine različitim načinima pretrčavanja; - spretnost i upornost te poštivanje pravila igre.
Ciklična kretanja različitim tempom, Penjanje i silaženje po švedskim ljestvama	22.	oblici kretanja, penjanje	MO, GK, MM	- pokazati osjećaj za svladavanje prostora, osjećaj za brzinu kretanja i ritam; - umijeće stjecanja snage i koordinacije penjanjem i silaženjem.
Slobodno pretrčavanje prepreka do 20 cm visine, Slobodno poigravanje i vođenje lopte	23.	trčanje, igre	MO, GK	- vještina koordinacije pokreta i umijeće aerobne izdržljivost i brzine u različitim načinima pretrčavanja; - uočiti osnovne elemente nogometa; - iskustvo eksplozivne snage nogu.
Hodanja i trčanja uz glazbenu pratnju, Različiti položaj visova i hvatova,	24.	višenja i upiranj, trčanje	GK, VJ	- pokazati osjećaj za lijepo i ritmičko kretanje, skladnost pokreta, utjecati pozitivno na dišne organe i krvotok; - vještina razvijanja mišića ruku i ramenog pojasa.
Hodanje i trčanje uz glazbenu pratnju, Nagazni skok na povišenje 25 cm sa različitim saskocima	25.	oblici kretanja, skakanje	GK, MO	- pokazati osjećaj za lijepo i ritmičko kretanje, skladnost pokreta, utjecati pozitivno na dišne organe i krvotok; - sposobnost koordinacije pokreta i izdržljivosti; - umijeće sigurna izvođenja različitih saskoka; - vještina jačanja mišića i eksplozivnosti nogu.
Sunožni i jednonožni poskoci po označenim prostorima, Štafetne igre bez pomagala	26.	skakanje, igre	MM, MO, GK	- sposobnost razvijanja eksplozivne snage nogu i koordinacije pokreta; - iskazati potrebu za kretanje kroz igru, poštivanje pravila igre i drugih učenika; - pokazivanje karakternih crta upornosti i izdržljivosti (socijalizacija).
Slobodno pretrčavanje prepreka do 20 cm visine, Bacanje lakših lopta uvis na različite načine i hvatanje	27.	trčanje, bacanje i hvatanje	MO, GK	- sposobnost koordinacije pokreta i aerobne izdržljivost i brzine u različitim načinima pretrčavanja; - vještina jačanja mišića prsnog koša i eksplozivne snage ruku.
Hodanje i trčanje uz promjenu smjera kretanja, Postrojavanje u vrstu, kolonu i krug	28.	oblici kretanja	MM, MO, VJ	- sposobnost i vještina različitih vrsta hodanja, i utjecaj na razvoj izdržljivosti i brzine; - pokazati osjećaj za svladavanjem prostora; - naučiti i znati primijeniti pravila kretanja i pravilnog stajanja i držanja tijela.
Različite pozicije visova i hvatova, Puzanje i provlačenje na različite načine	29.	višenje i upiranj, puzanje	MO, MM, GK, VJ	sposobnost utjecaja na razvoj mišića ruku, ramenog pojasa, na pokretljivost zglobova ruku i nogu, na pokretljivost kralježnice.
Hodanje na tlu/spravama, Elementarne igre bez pomagala	30.	hodanje, igre	MM, MO, GK	- prepoznavanje različitih vrsta hodanja, i utjecaj na razvoj izdržljivosti i brzine; - spretnost i upornost, poštivanje pravila igre.

Sunožni i jednonožni poskoci po označenim prostorima, Bacanje loptice udalj s mjesta lijevom i desnom rukom	31.	skakanje, bacanje i hvatanje	GK, MM	• sposobnost razvijanja eksplozivne snage nogu i koordinaciju pokreta; • vještina jačanja mišića prsnog koša i eksplozivne snage ruku.
Različite pozicije visova i hvatova, Elementarna igra bez pomagala	32.	igra, višenje i upiranje	MM, MO, GK, VJ	• vještina razvijanja mišića ruku i ramenog pojasa; • spretnost i upornost, poštivanje pravila igre.
Sunožni i jednonožni poskoci po označenim prostorima, Penjanje i silaženje po švedskim ljestvama	33.	skakanje, penjanje	GK, MM	• pokazati eksplozivnu snagu nogu i koordinaciju pokreta; • vještina razvijanja snage i koordinacije ruku i nogu penjanjem i silaženjem.
Ciklička kretanja različitim tempom do 1 min, Različiti mješoviti upori u mjestu, hodanje na tlu/spravama	34.	oblici kretanja, višenje i upiranje	GK, MM, VJ	• očitovanje osjećaja za svladavanje prostora, osjećaj za brzinu kretanja i ritam; • prepoznavanje različitih vrsta hodanja, i utjecaj na razvoj izdržljivosti i brzine.
Stoj na lopaticama, Slobodno pretrčavanje prepreka do 20 cm visine	35.	višenje i upiranje, trčanje	MO, MM, GK	• sposobnost koordinacije pokreta i aerobne izdržljivost te brzine u različitim načinima pretrčavanja; • vještina razvijanja snage pojedinih skupina mišića, pokretljivost kralješnice i izdržljivost.
Bacanje lakših lopta uvis na različite načine i hvatanje, Bočno valjanje ulijevo i udesno	36.	bacanje i hvatanje, kolutanje	MO, MM, GK	• umijeće jačanja mišića prsnog koša i eksplozivne snage ruku; • sposobnost pokretljivosti kralješnice i koordinacije.
Hodanje i trčanje uz glazbenu pratnju, Stoj na lopaticama	37.	trčanje, višenje i upiranje	GK, MO, VJ	• pokazati osjećaj za lijepo i ritmičko kretanje, skladnost pokreta, utjecati pozitivno na dišne organe i krvotok; • vještina razvijanja snage pojedinih skupina mišića, pokretljivosti kralješnice i izdržljivosti.
Povaljke u ležanju, Elementarne igre bez pomagala	38.	kolutanje, igre	MM, MO, GK	• sposobnost pokretljivosti kralješnice i koordinacije; • spretnost i upornost, poštivanje pravila igre.
Bočno valjanje ulijevo i udesno, Slobodno poigravanje i vođenje lopte	39.	kolutanje, igre	MO, MM	• sposobnost pokretljivosti kralješnice i koordinacije; • uočiti osnovne elemente nogometa; • iskusiti eksplozivnu snagu nogu.
Hodanje i trčanje uz glazbenu pratnju, Preskakivanje kratke vijače sunožno u mjestu	40.	oblici kretanja, skakanje	GK, MO, MM, VJ	• pokazati osjećaj za lijepo i ritmičko kretanje, skladnost pokreta, utjecati pozitivno na dišne organe i krvotok; • pokazati eksplozivnu i mišićnu snagu nogu, razvijati snagu ramenog pojasa i ruku, povećati pokretljivost zglobova.

Slobodno pretrčavanje prepreka do 20 cm visine, Upor na rukama osloncem nogama na povišenju	41.	trčanje, višenja i upiranja	MO, MM	• pokazati vještinu koordinacije pokreta i aerobnu izdržljivost te brzinu različitim načinima pretrčavanja; • vještina jačanja mišića ruku i ramenog pojasa, utjecaj na izdržljivost.
Kolut naprijed niz kosinu, Hodanje i trčanje uz promjenu smjera kretanja	42.	kolutanje, oblici kretanja	MO, MM, VJ	• sposobnost utjecaja na razvoj pokretljivosti kralježnice i na koordinaciju u prostoru; • prepoznavanje različitih vrsta hodanja, i utjecaj na razvoj izdržljivosti i brzine.
Stoj na lopaticama, Slobodno poigravanje i vođenje lopte	43.	višenje i upiranje, igre	MM, MO, GK	• sposobnost razvijanja snage pojedinih skupina mišića, pokretljivosti kralježnice i izdržljivosti; • uočiti osnovne elemente nogometa; • prikazati eksplozivnu snagu nogu.
Hodanje i trčanje uz glazbenu pratnju, Kolut naprijed niz kosinu	44.	oblici kretanja, kolutanja	GK, MM, VJ	• pokazati osjećaj za lijepo i ritmičko kretanje, skladnost pokreta, utjecati pozitivno na dišne organe i krvotok; • sposobnost utjecaja na razvoj pokretljivosti kralježnice i na koordinaciju u prostoru.
Puzanje i provlačenje na različite načine, Sunožni i jednonožni poskoci po označenim prostorima	45.	puzanje i provlačenje, skakanje	MM, MO, GK, VJ	• sposobnost utjecaja na razvoj mišića ruku, ramenog pojasa, na pokretljivost zglobova ruku i nogu, na pokretljivost kralježnice; • prikazati eksplozivnu snagu nogu i koordinaciju pokreta.
Brzo trčanje do 20 m iz visokoga starta, Bacanje loptice udaljeno s mjesta lijevom i desnom rukom	46.	trčanje, bacanje	MO, MM	• umijeće i mogućnost aerobne izdržljivosti i brzine; • vještina jačanja mišića prsnog koša i eksplozivne snage ruku.
Hodanje i trčanje uz glazbenu pratnju, Stoj na lopaticama	47.	oblici kretanja, višenje i upiranje	GK, MM, VJ	• sposobnost očitovanja osjećaja za lijepo i ritmičko kretanje, za skladnost pokreta te pozitivnog utjecaja na dišne organe i krvotok; • vještina razvijanja snage pojedinih skupina mišića, pokretljivosti kralježnice i izdržljivosti.
Oponašanje prirodnih pojava i raspoloženja uz glazbenu pratnju, Bočno valjanje ulijevo i udesno	48.	ritmičke strukture, valjanja	GK, MM, MO, VJ	• pokazivanje osjećaja za lijepo i ritmičko kretanje; • sposobnost osluškivanja; • vještina pokretljivosti kralježnice i koordinacije.
Ciklična kretanja različitim tempom do 1 min, Stoj na lopaticama – PMP	49.	hodanja i trčanja, igra	GK, MM, VJ	• sposobnost svladavanja prostora, osjećaja za brzinu kretanja i ritam; • umijeće razvijanja snage pojedinih skupina mišića, pokretljivosti kralježnice i izdržljivosti.

Penjanje i silaženje po švedskim ljestvama - PMZ Preskakivanje kratke vijače sunožno u mjestu	50.	penjanje i silaženje, skakanje	MM, MO, GK	- vještina koordinacije ruku i nogu penjanjem i silaženjem; - sposobnost razvijanja eksplozivne i mišićne snage nogu, snage ramenog pojasa i ruku, te povećanja pokretljivosti zglobova.
Brzo trčanje do 20 m iz visokoga starta, Bacanje loptice udal s mjesta lijevom i desnom rukom - PMP	51.	trčanje, bacanje	MO, MM, GK	- pokazati vještinu aerobne izdržljivosti i brzine; - sposobnost jačanja mišića prsnog koša i eksplozivne snage ruku.
Bočno valjanje ulijevo i udesno, Slobodno poigravanje i vođenje lopte (N)	52.	valjanja, igra	MO, MM, GK, VJ	- sposobnost razvijanja pokretljivosti kralježnice i koordinacije; - uočiti osnovne elemente nogometa; - prikazati eksplozivnu snagu nogu.
Preskakivanje kratke vijače sunožno u mjestu -PMP, Bacanje lakših lopta uvis na različite načine i hvatanje	53.	skakanje, bacanje i hvatanje	MM, MO, GK, VJ	- vještina jačanja mišića prsnog koša i eksplozivne snage ruku; - sposobnost i vještina eksplozivne i mišićne snage nogu, snage ramenog pojasa i ruku, te povećanje pokretljivosti zglobova.
PROVJERAVANJE MORFOLOŠKIH KARAKTERISTIKA, MOTORIČKIH SPOSOBNOSTI I FUNKCIONALNIH SPOSOBNOSTI	54.	mjerenja		- provjeravanje visine, težine, opsega nadlaktice i kožnog nabora nadlaktice; - provjeravanje motoričkih i funkcionalnih postignuća i sposobnosti.

KATOLIČKI VJERONAUKE

BROJ SATI: 36

SVRHA I CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Svrha ili globalni cilj nastave katoličkog vjeronauka u osnovnoj školi jest sustavno i skladno teološko-ekleziološko i antropološko-pedagoško povezivanje Božje objave i tradicije Crkve sa životnim iskustvom učenika kako bi se ostvarilo sustavno i cjelovito, ekumenski i dijaloški otvoreno, upoznavanje katoličke vjere na informativno-spoznajnoj, doživljajnoj i djelatnoj razini radi zrelosti u kršćanskoj vjeri i postignuća cjelovita općeljudskoga i vjerskog odgoja učenika koji žive u svojem religioznom i crkvenom, kulturnom i društvenom prostoru. Iz glavne svrhe izvedeni su opći odgojno-obrazovni ciljevi za ukupan devetogodišnji vjeronaučni kurikulum, a iz njega se izvode opći i potom posebni i pojedinačni ciljevi za svako godište, kako je to doneseno u *Planu i programu katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi* (Zagreb-Sarajevo, 2003. i potom u HNOS-ovu razrađenom Vjeronaučnom planu i programu prema 10 didaktičkih varijabli (Zagreb - Sarajevo, 2007.)

Opći i posebni ciljevi vjerskog odgoja u prvom razredu osnovne škole osobito su usklađeni sa zakonitostima postupna dječjeg tjelesnog, duševnog i duhovnoga razvoja u vidu njegova cjelovita odgoja, a posebno se odnose na razvijanje dječje religiozne dimenzije, osposobljavajući ga za postupno otkrivanje, prihvatanje i oblikovanje života u odnosu na sebe, drugoga i na njemu primjeren način Boga – temeljeći sadržaje na autentičnim vrednotama Evanđelja i kršćanskog života.

Opći odgojno-obrazovni ciljevi u prvome razredu:

- Otkriti potrebu za pripadanjem, povjerenjem i ljubavlju te na temelju tog iskustva graditi povjerenje i ljubav prema Bogu i ljudima;
- Otkrivati divni Božji svijet i pobuditi čuđenje i divljenje te iskrenu i duboku radost prema Bogu stvoritelju svijeta i potaknuti dijete na zahvalnost prema svome Stvoritelju;
- Uočiti razne oblike prirodnih pojava i čovjekova napretka, graditi pozitivan odnos prema okolišu i odgovorno

ponašanje u prirodi i svijetu koji ga okružuje;

- Graditi, podržavati i usvajati temeljne odrednice čovjekova života u ljudskoj zajednici: ljubav, istinu i dobrotu kao i one osobine ličnosti koje promiču čovjeka kao sliku Božju;
- Usvajati osjećaje, doživljaje i stavove povjerenja i zahvalnosti, snagu darivanja drugima, veličinu suosjećanja s bližnjima, osobito siromašnima, ugroženima i potrebnima;
- Prepoznavati i postupno razvijati one kreposti (vrjednote) koje promiču i osiguravaju uspostavljanje kvalitetnih međuljudskih odnosa, osobito mira, poštovanja, suradnje, solidarnosti i uzajamnog pomaganja;
- Otkrivati i prepoznavati istinske odnose poštovanja i suradnje s drugima, osobitima različitim od sebe po boji kože, vjeri i naciji;
- Otkrivati osobu Isusa Krista koji govori o dobrome Bogu, našem nebeskom Ocu koji nas ljubi i svima čini dobro;
- Doživjeti blizinu Isusa Krista i intuitivno nasluti veličinu njegove čovječnosti i tajnovitu snagu njegove božanske naravi očitovane u njegovim riječima i konkretnim djelima;
- Razvijati prijateljsku molitvenu komunikaciju s Bogom putem osobnog i skupnog molitvenog izražavanja;
- Usvajati osnovne ljudske i kršćanske vrjednote vlastite toj dječjoj dobi, osobito u ozračju njegove uže i šire okoline s ciljem vlastita doživljaja, poistovjećivanja i integracije;
- Vježbati se u suradnji i pomaganju u različitim oblicima ljudskog i kršćanskog života i zajedništva u toj dječjoj dobi.

Napomena:

Ovdje se donosi Izvedbeni skraćeni nastavni plan i program katoličkoga vjeronauka za prvi razred devetogodišnje osnovne škole na temelju okvirnoga *Plana i programa katoličkoga vjeronauka za osnovnu školu*, objavljena u *Nastavnom planu i programu na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole u Bosni i Hercegovini* (Široki Brijeg, 2008., str. 459-517.) Izvedbenim planom i programom optimalno je obuhvaćen cjelovit okvirni plan i program. U njemu se, zbog provođenja toga programa u drugom nastavnom polugodištu (18. do 20 radnih tjedana nastave), neke teme dijelom sažimaju a neke proširuju kako bi obuhvatile sve temeljne odgojno-obrazovne sadržaje i ciljeve koje je potrebno ostvariti u ovom godištu. Budući da se jedna ili druga tema, koja je vezana uz tijek liturgijske i građanske godine, nužno ispuštana (Dani kruha, sv. Nikola, sv. Martin), njezini se ciljevi povezuju uz teme koje su im bliske po svom sadržaju i ciljevima. U izvedbenom se programu svaka od tema ostvaruje uglavnom uz dva nastavna sata, u što su uključeni procesi ponavljanja i vježbanja, s nakanom da se što više potenciraju procesi kreativna i suradničkog učenja kroz igru, mnogostruke didaktičke aktivnosti raspoređene u manje vremenske intervale, primjerene ovoj učeničkoj dobi. Kad je riječ o ostvarivanju odgojnih i obrazovnih postignuća, posebice treba poštivati razvojne vlastitosti i mogućnosti učenika u dobi od šest godina na kognitivnoj, doživljajnoj i djelatnoj razini. Osobito se to odnosi na kognitivne ciljeve koje treba ostvarivati na razini opažanja, prepoznavanja, intuitivnog razumijevanja, osnovnog razlikovanja osoba, događaja, simbola i drugih pojmova i činjenica na temelju zapažanja i usporedbe te sposobnosti imenovanja i nabiranja samo nekih najosnovnijih imena, pojmova, osoba, činjenica.

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN KATOLIČKOGA VJERONAUKA ZA PRVI RAZRED

Redni broj	Naziv nastavne cjeline prema nastavnom planu i programu:	Broj sati	Nastavne jedinice:
1.	DANI UPOZNAVANJA I OTKRIVANJA LJEPOTA BOŽJEGA SVIJETA	6	• Lijepo je biti zajedno • Kako je lijep ovaj svijet (Post. 1 1-2,3) • Bog ljubi sve ljude
2.	RADOST BOŽJEGA ROĐENJA I PRIJATELJSTVA S ISUSOM	6	• Isus se rodio, radost ljudima donio • Isus traži svoje prijatelje • Isus pomaže ljudima

3.	S ISUSOM NA PUTU DOBROTE	6	• Drugi trebaju moju ljubav i pomoć • Susret s Isusom svima donosi radost
4.	ISUS JE UVIJEK S NAMA	9	• Isus s učenicima na večeri • Isus daje svoj život za nas • Svjetlo Kristova uskrsnuća • Isus je uvijek s nama na našem putu
5.	ŽIVOT U RADOSTI I SUSRETU S ISUSOM	9	• Dobri Pastir poznaje svoje prijatelje • U molitvi susrećemo Isusa • Marija Isusova i naša majka • Crkva je Isusov i naš dom • Radujemo se ljetnom odmoru
UKUPNO SATI		36	

IZVEDBENI SKRAĆENI NASTAVNI PLAN I PROGRAM *KATOLIČKOGA VJERONAUKA* ZA PRVI RAZRED

Tema - nastavna jedinica	R. br. sata	Tip sata	Ključni pojmovi	Korelacija	Obrazovna i odgojna postignuća
Lijepo je biti zajedno	1.	Obrada novih sadržaja	otac, majka, obitelj, prijatelji, škola, učitelj/ica, razred	MO, HJ, LK, GK	• otkriti da svako dijete ima svoje ime, svoje roditelje i prijatelje; • uočiti i razumjeti različitosti među svojim vršnjacima u skupini i potrebu uzajamnog prihvaćanja; • shvatiti i osjetiti kako svako dijete želi biti voljeno u svojoj obitelji, grupi vršnjaka i novoj razrednoj zajednici.
Lijepo je biti zajedno	2.	Nastavak obrada iste teme, te ponavljanje i vježbanje	škola, učitelj/ica, vjeroučitelj/ica, razred	MO, HJ, LK	• doživjeti osjećaj pripadnosti svojoj obitelji, školi i široj okolini u kojoj živi; • imenovati svoju školu i doživjeti je kao mjesto u kojem se ugodno osjećamo, zajedno učimo, družimo se i igramo; • prepoznati i iskusiti radost zajedništva, poštovanja i pomaganja.
Kako je lijep ovaj svijet (Post 1 1-2,3)	3.	Obrada novih sadržaja,	priroda (sunce, ptice, životinje, biljke), Bog	MO, HJ, TZK, GK	• otkriti i prepoznati ljepotu stvorenoga svijeta i time Božju blizinu i ljepotu života; • navesti neke od prirodnih slika i ljepota (sunce, voda, biljke, životinje) koje govore o dobrom Bogu koji je sve to nama darovao.

Kako je lijep ovaj svijet (Post 1 1-2,3)	4.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje, ponavljanje	čuvanje prirode (zaštita okoliša)		- otkriti važnost čuvanja okoliša kojega nam je Bog darovao; - doživjeti čuđenje i divljenje pred svime što je Bog stvorio; - izraziti osjećaj zahvalnosti za divni Božji svijet.
Bog ljubi sve ljude	5.	Obrada novih sadržaja	Biblija – Božja knjiga Bog - dobri Otac	HJ, LK, GK, MO, TZK,	- otkriti povezanost i prepoznati razliku divnoga svijeta slova, riječi i knjige; - imenovati Bibliju listajući Dječju Bibliju kao divnu Božju knjigu koja pripovijeda da je Bog dobri Otac koji ljubi sve ljude.
Bog ljubi sve ljude	6.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje, ponavljanje	dobri ljudi, svi su ljudi braća i sestre		- naslutiti da se u očinskoj i majčinskoj ljubavi pokazuje ljubavi Oca nebeskoga; - uočiti da su ljudi međusobno braća i sestre: crne, žute i bijele boje kože; - znati izreći doživljaj zahvalnosti prema dobrome Bogu koji nam je dao roditelje, prijatelje i dobre ljude.
Isus se rodio, radost ljudima donio	7.	Obrada novih sadržaja	Isus, Marija, Josip, štalica	HJ, LK, GK, MO, TZK	- prepoznati događaj Isusova rođenja kao Isusov rođendan; - znati imenovati Isusa, Mariju i Josipa te navesti pastire kao one koji se posebno raduju Isusovu rođenju.
Isus se rodio, radost ljudima donio	8.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje, ponavljanje	radost, mir, ljubav		- prepoznati znakove božićne poruke koju donosi Isus: radost, mir i ljubav; - nekim znakovima i gestama izraziti iskrenu radost zbog Isusova rođenja.
Isus traži svoje prijatelje	9.	Obrada novih sadržaja	prijatelj, pomoć, prijatelj Isus, Isusovi učenik, moj prijatelj	HJ, LK, GK, MO, TZK	- naslutiti da se Isus rodio za sve ljude i da je prijatelj i spasitelj svih ljudi; - razumjeti da Isus treba prijatelje za svoju zadaću (Mt 4, 18-22).

Isus traži svoje prijatelje	10.	Nastavak obrade teme, vježbanje i ponavljanje			• opisati kako je Isus pozvao neke ljude koji su postali njegovi prijatelji i učenici; • doživjeti Isusa kao svoga prijatelja i učitelja koji želi da budemo prijatelji u grupi, u školi i svojoj sredini.
Isus pomaže ljudima	11.	Obrada novih sadržaja	slijepac, Bartimej, bolest, bolesnici, zdravlje, ozdravljenje, dobra djela	HJ, LK, GK, TZK	• zapaziti da Isus svima pomaže, osobito bolesnicima; • pripovjediti svojim riječima kako je Isus ozdravio Bartimeja koji je bio slijepac od rođenja.
Isus pomaže ljudima	12.	Nastavak obrade teme, vježbanje i ponavljanje			• osjetiti važnost pomaganja drugima, posebno potrebnima (bolesni, siromašni); • doživjeti i prihvatiti Isusa kao pravoga prijatelja koji svima čini dobro; • naslutiti važnost svojih dobrih djela prema drugima (roditelji, braća, sestre, prijatelji).
Drugi trebaju moju ljubav i pomoć	13.	Obrada novih sadržaja	moj bližnji, različitost, prihvatiti druge kao prijatelje, pomaganje	MO, HJ, LK, GK, MM	• otkriti druge pored sebe, uočavati razlike među sobom i prihvaćati druge kao svoje prijatelje; • razumjeti pomoć bližnjima kao znak prijateljstva i način pomaganja ljudima poput Milosrdnog Samaritanca (Lk 10, 29-37).
Drugi trebaju moju ljubav i pomoć	14.	Nastavak obrade teme, vježbanje i ponavljanje			• suosjećati s ljudima koji su u nevolji; • osjetiti potrebu suradnje sa svojim bližnjima (pripadnost), osobito u grupi; • izraziti spremnost prihvaćanja svoga bližnjega s njegovim različitostima.

Susret s Isusom svima donosi radost	15.	Obrada novih sadržaja	Cvjetnica, maslinove grančice, radost	HJ, LK, GK, MO	- prepoznati znakove radosti susreta s Isusom i ljudima; - naslutiti značenje Isusova svečanog ulaska u Jeruzalem na blagdan Cvjetnice (Lk 19, 28-38).
Susret s Isusom svima donosi radost	16.	Obrada novih sadržaja	opasnost, opasni predmeti, uporaba kućanskih aparata		- prepoznati i pokazati znakove radosti zbog susreta s dragim osobama; - doživjeti temeljen potrebe: biti ljubljen, moći ljubiti, radovati se drugome, pripadati i biti siguran uz Isusa koji donosi radost.
Isus s učenicima na večeri	17.	Obrada novih sadržaja	Posljednja večera, oproštaj, žrtva	HJ, LK, GK, MO, ZTK	- intuitivno razumijevanje riječi „zadnja“, „posljednja“ večera; - navesti darove kruha i vina koje Isus posvećuje na Posljednjoj večeri i daje nama za hranu.
Isus s učenicima na večeri	18.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje i ponavljanje			- doživjeti Isusovu Posljednju večeru kao poziv da se oko njega okupljamo i slavimo uspomenu na njegovu ljubav i žrtvu (Lk 22, 14-20); - naslutiti da je Isus uvijek s nama kad se okupljamo u njegovo ime; - razumjeti potrebu zajedničkoga druženja uz obiteljski stol.
Isus daje svoj život za nas	19.	Obrada novih sadržaja	smrt, Isusova muka, križ, smrt na križu	HJ, LK, GK, MO	- uočiti prisutnost bolesti i smrti u svakodnevnom životu; - prepoznati znakove Isusova križnoga puta (Lk 23, 33-49); - naslutiti značenje Isusove muke i smrti na križu za spasenje svih ljudi.

Isus daje svoj život za nas	20.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje			- doživjeti da je Isus ljubio ljude i da je radi nas ljudi prihvatio put križa i trpljenja; - prepoznati neke načine kako i mi možemo pomagati ljudima koji pate; - prihvatiti stav: nikada biti nasilan.
Svjetlo Kristova uskrsnuća	21.	Obrada novih sadržaja	uskrsnuće, Uskrs, mir, radost, čestitka, slavlje blagdana	HJ, LK, GK, MO, TZK	- znati imenovati najveći kršćanski blagdan; - naslutiti značenje događaja Isusove smrti i uskrsnuća; - navesti osobu kojoj se najprije ukazuje uskrsnuli Krist.
Svjetlo Kristova uskrsnuća	22.				- doživjeti Isusovo uskrsnuće kao pobjedu života nad smrću, svjetla nad tamom; - opisati uskrsnu radost i znati čestitati Uskrs; - razumjeti važnost slavlja blagdana u svojoj obitelji i u zajednici.
Isus je uvijek s nama na našem putu	23.	Obrada novih sadržaja	put, Emaus, uskrsnuli Isus s učenicima	HJ, GK, TZK, MO, LK	- prepoznati i shvatiti radost susreta učenika s Isusom na putu u Emaus; - osjetiti kako je Isus vjerni prijatelj koji je uvijek s nama, na našem putu (Lk 24, 13-32).
Isus je uvijek s nama na našem putu	24.				- uočiti znakove kojima nas Isus vodi sigurnim putem našega života; - prepoznati znakove po kojima na svom putu nosimo Isusovo svjetlo: mir, radost, dobrotu, ljubav...
	25.	Razgovor o proslavi uskrsnih blagdana, ponavljanje i vježbanje			

Dobri Pastir poznaje svoje prijatelje	26.	Obrada novih sadržaja	ime, pripadati, živjeti zajedno, svatko je važan, Dobri Pastir	HJ, GK, MO, LK, MM	- razumjeti da se ljudi poznaju po imenu i da pripadamo jedni drugima; - shvatiti i osjetiti važnost riječi: zajedno, živjeti u zajednici; - naslutiti značenje riječi „Dobri Pastir“ - znati izraziti osjećaj blizine prema drugim ljudima poput Isusa Dobrog Pastira (Iv 10,11-17).
Dobri Pastir poznaje svoje prijatelje	27.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje i ponavljanje			- ojačati osjećaj povjerenja, pripadnosti i sigurnosti uz Dobrog Pastira; - doživjeti potrebu ljubavi i zajedništva: biti ljubljen, moći ljubiti, živjeti zajedno, biti siguran uz Dobrog Pastira.
U molitvi susrećemo Isusa	28.	Obrada novih sadržaja	molitva, znak križa, <i>Oče naš</i> , moja osobna molitva	HJ, GK, LK, TZK	- razumjeti da je Bog naš dobri Otac, a da su svi ljudi međusobno braća i sestre; - otkriti potrebu molitve Bogu u svakodnevnom životu; - prepoznati neke kršćanske pokrete u molitvi.
U molitvi susrećemo Isusa	29.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje i ponavljanje			- naučiti molitvu <i>Oče naš</i> kao najljepšu molitvu koju nas je Isus naučio; - doživjeti radost svoje osobne molitve Bogu.
Marija Isusova i naša majka	30.	Obrada novih sadržaja	majka, Marija - Isusova majka, Majčin dan	HJ, LK, GK, MO, TZK	- otkriti snagu i ljepotu majčine ljubavi; - prepoznati znakove zahvalnosti prema našim majkama; - znati imenovati Mariju kao Isusovu majku.

Marija Isusova i naša majka	31.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje i ponavljanje			- naslutiti važnost ljubavi i pobožnosti prema Isusovoj majci Mariji koja je i naša majka; - razumjeti Majčin dan kao dan ljubavi i zahvalnosti prema našim majkama; - osjetiti potrebu zahvalnosti prema roditeljima i osobito majci; - znati izreći jednostavnu zahvalu svojoj majci: mama, hvala ti...
Crkva je Isusov i naš dom	32.	Obrada novih sadržaja	kuća, crkva, sveta misa u župi, nedjeljni obiteljski ručak	HJ, MO, GK, LK	- prepoznati vanjska obilježja i razliku između kuće i crkve: zvonik, križ...; - navesti neke predmete u crkvi: oltar, križ, svijeća, kip ili slika; - naslutiti da je crkve mjesto molitve i susreta s Bogom.
Crkva je Isusov i naš dom	33.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje i ponavljanje		HJ, MO, LK, GK	- razumjeti da Isus posebno voli djecu i da ih zove k sebi (Mk 10,13-16); - osjetiti potrebu okupljanja u svojoj župnoj crkvi i zajednici vjernika i sudionika na svetoj misi; - shvatiti i doživjeti važnost okupljanje obitelji za nedjeljnim obiteljskim stolom.
	34.	Ponavljanje i vježbanje prethodnih tematskih sadržaja			
Radujemo se ljetnom odmoru	35.	Obrada novih sadržaja	školski praznici, odmor, zahvalnost Bogu, povezanost	HJ, MO, MM, TZK, LK, GK	- prepoznati razloge radosti i zahvalnosti Bogu, svojim roditeljima, prijateljima, učiteljima; - izraziti neke načine zahvalnosti Bogu za primljene darove i pomoć u učenju i svakodnevnim radostima (zahvalna riječ, molitva, dobro djelo);

Radujemo se ljetnom odmoru	36.	Nastavak obrade iste teme, vježbanje			• razumjeti kako se i za vrijeme školskih praznika može ostati povezan sa svojim prijateljima (misli, molitva, telefonski poziv, razglednica...) • navesti neku važnu odluku za praznike: pomagati roditeljima, činiti dobra djela, ići na misu i moliti se za svoje prijatelje.
----------------------------	-----	--------------------------------------	--	--	---

NARODNE NOVINE

ŽUPANIJE ZAPADNOHERCEGOVAČKE

Službeno glasilo

Izdavač: **Stručna služba Skupštine Županije Zapadnohercegovačke**

Adresa: Stjepana Radića 37b., 88220 Široki Brijeg

telefon: 039/706-644 (lokal 15), faks: 039/705-695

Glasilo izlazi prema potrebi. Pretplata za 2012. godinu iznosi 150 KM po jednom primjerku,

Račun za uplatu: Depozitni račun za javne prihode ŽZH Ljubuški 3380002200004013**UniCredit bank d.d. Mostar, poslovnica Ljubuški****Broj proračunske organizacije: 1001001****Vrsta prihoda: 722631 - vlastiti prihodi**

Pretplatnici s područja ŽZH upisuju broj (054-Široki Brijeg, 059-Ljubuški, 037-Grude, 070-Posušje) ovisno o sjedištu svoje tvrtke na zahtjev MFŽZH kako bi se pratila pretplata po općinama.

Vanjski pretplatnici trebaju koristiti broj općine 059-Ljubuški zbog sjedišta MFŽZH odnosno mjesta gdje se vodi depozitni račun.

Urednik: tajnik Skupštine ŽZH,

Prijelom: **Kristina Grubešić**Tisak: **LOGOTIP**, Široki Brijeg

Reklamacije se primaju u roku od 15 dana po izlasku pojedinog broja.

Pretplatnicima koji se pretplate tijekom godine nemožemo jamčiti dostavu svih izašlih brojeva.

Naklada: 220 komada